TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE CİNAYET İŞLEMİŞ KADINLARIN SUÇLU PROFİLİ VE TEMEL KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Sevgi GÜNEY

DİSİPLİNLER ARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI
KRİMİNALİSTİK DOKTORA PROGRAMI DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Vesile Şentürk CANKORUR

ANKARA
2020

TÜRKİYE CUMHURİYETİ
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
SAĞLIK BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

TÜRKİYE'DE CİNAYET İŞLEMİŞ KADINLARIN SUÇLU PROFİLİ VE TEMEL KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ

Sevgi GÜNEY

DİSİPLİNLER ARASI ADLİ BİLİMLER ANABİLİM DALI
KRİMİNALİSTİK DOKTORA PROGRAMI DOKTORA TEZİ

DANIŞMAN
Prof. Dr. Vesile Şentürk CANKORUR

ANKARA
2020

Adalet duygusunu bana aşılayan Annem ve Rahmetli Babama…

Etik Beyan

Ankara Üniversitesi

Sağlık Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü'ne,

Doktora tezi olarak hazırlayıp sunduğum "Türkiye'de cinayet işlemiş kadınların suçlu profili ve temel kişilik özellikleri" başlıklı tez, bilimsel ahlak ve değerlere uygun olarak tarafımdan yazılmıştır. Tezimin fikri tümüyle tez danışmanım ve bana aittir. Tezde yer alan araştırma tarafımdan yapılmış olup, tüm cümleler, yorumlar bana aittir.
Yukarıda belirtilen hususların doğruluğunu beyan ederim.

Öğrencinin Adı Soyadı: **Sevgi GÜNEY**

Tarih: 02.06.2020

İmza:

İÇİNDEKİLER

Etik Beyan ii
Kabul ve Onay iii
İçindekiler iv
Önsöz viii
Şekiller xiii
Çizelgeler xiv
1. GİRİŞ 1
1.1. Cinayetin Epidemiyolojisi 1
1.1.1. Cinayeti Tetikleyen/Motive Eden Faktörler 2
1.1.1.1. Bebek - Çocuk Cinayetleri 2
1.1.1.2. Mahrem İlişki Cinayetleri 2
1.1.1.3. Kişilerarası İlişkiler Doğrultusunda İşlenen Cinayetler 4
1.1.2. Dünyadaki Çalışmalardan Örnekler 4
1.1.3. Türkiye'de Cinayet 6
1.1.3.1. Cinayetin Hukuksal Boyutu 7
1.1.3.2. Cinayet Aleti 8
1.1.3.3. Cinayeti Tetikleyen / Motive Eden Faktörler 8
1.1.3.3.1. Bebek - Çocuk Cinayetleri 9
1.1.3.3.2. Mahrem İlişki Cinayetleri 9
1.1.3.3.3. Kişilerarası İlişkiler Doğrultusunda İşlenen Cinayetler 11
1.1.3.4. Türkiye'deki Çalışmalardan Örnekler 11
1.1.3.4.1. Sosyo-Demografik Özellikler ve Suça Vücut Veren Davranış Özellikleri 11
1.1.3.4.2. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları 13
1.2. Cinayet'e Biyo-Psiko-Sosyal Yaklaşım 13
1.2.1. Adam Öldürme Suçunun Biyolojik Kökenleri 17
1.2.2.1. Beyin Bölümleri 18
1.2.1.2. Nörotransmitterler ve Nörodüzenleyiciler 21
1.2.1.3. Salgılar 22
1.2.1.4. Nörofizyolojik Görüntüleme Yöntemleri ile Ulaşılan Bulgular 24
1.2.1.5. Genler 25

1.2.2. Adam Öldürme Suçunun Psikolojik Kökenleri 27
1.2.2.1. Suç Davranışı, Kaygı, Depresyon ve Genel Ruh Sağlığı 27
1.2.2.2. Kişilik Özellikleri 29
1.2.3. Adam Öldürme Suçunun Sosyal Kökenleri 32
1.2.4. Cinayet' in Evrimsel Psikolojik Açıdan Kökenleri 33
1.3. Cinayet Suçlarında Suçlu Profili Çalışmaları 34
1.3.1. Çalışmanın Amacı 36
2. GEREÇ VE YÖNTEM 38
2.1. Örneklem 38
2.2. Araçlar 39
2.2.1. Bilgi Toplama Formu (Profil İndeksi) 39
2.2.2. WAIS-R Benzerlikler Alt Testi 40
2.2.3. Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği (TKKÖ) 40
2.2.4. Beck Depresyon Envanteri (BDE) 41
2.2.5. Beck Anksiyete Envanteri (BAE) 41
2.2.6. Genel Sağlık Anketi - 12 42
2.2.7. Dürtüsel Davranış Ölçeği 42
2.3. İşlem 43
2.3.1. Uygulamalara Hazırlık 43
2.3.2. Çalışmaya Katılım Kriterleri 46
2.3.3. Katılımcıların Meslekleri 47
2.3.4. Katılımcıların Yaşadığı Yerler 47
2.4. İstatistiksel Analizler 54
3. BULGULAR 55
3.1. Cinayet İşlemiş Kadınların Suçlu Profili ve Kişilik Özellikleri 55
3.2. Sosyo-Demografik Özellikler 56
3.2.1. Uygulamalar Sürecindeki Sosyo-Demografik Özellikler 56
3.2.2. Suç Esnasındaki Sosyo-Demografik Özellikler 58
3.3. Cinayet' in İşlendiği Süreçteki Biyo-Psiko-Sosyal Değişkenler 61
3.3.1. Biyolojik Özelikler 61
3.3.1.1. Zeka 61
3.3.1.2. Menstural Döngü 63
3.3.1.3. Kan Grubu 64
3.3.1.4. Psikiyatrik Hastalık Tanısı 65

3.3.1.5. Fiziksel Hastalık Tanısı 66
3.3.2. Psikososyal Değişkenler 67
3.3.2.1. Suçun Kabulü 67
3.3.2.2. Cinayeti Motive Eden Faktörler 69
3.3.2.3. Cinayeti Tetikleyen Yaşam Olayları 70
3.3.2.4. Suç Esnasındaki Yaşam Tarzı 71
3.3.2.5. Kaç Kardeşli Aileden Geliyor? 72
3.3.2.6. Doğum Sırası 74
3.3.2.7. Suç Esnasında Anne Hayat ta mı? 74
3.3.2.8. Suç Esnasında Baba Hayat ta mı? 74
3.3.2.9. Suç Esnasında Anne Eğitimi 75
3.3.2.10. Suç Esnasında Baba Eğitimi 75
3.3.2.11. İçine Doğduğu Ailenin Aylık Geliri 75
3.3.3. Sosyo-Kültürel Değişkenler 76
3.3.3.1. Suç Esnasında Yaşanılan Yer 76
3.3.3.2. Suç Esnasında Aylık Kişisel Gelir 78
3.3.3.3. Suç Esnasında Alkol Alımı 78
3.3.3.4. Suç Esnasında Madde Kullanımı 79
3.4. Cinayet 80
3.4.1. Cinayet Türü 80
3.4.2. Cinayet Tipi (Hukuksal) 82
3.4.3. Cinayet Aleti 82
3.4.4. Cinayet Zamanı 83
3.4.5. Maktül Yakını mı? 84
3.4.6. Maktül Yakını mı? 85
3.4.7. Olay Yeri 86
3.4.8. Suç Coğrafyası 87
3.5. Önceki Hükmü 89
3.6. Hükümlülerin Kişilik Özellikleri 90
4. TARTIŞMA 93
5. SONUÇ VE ÖNERİLER 106
ÖZET 113
SUMMARY 115
KAYNAKLAR 117

EKLER 132
EK-1: Cinayet İşlemiş Kadınların Suçlu Profili ve Kişilik Özellikleri 132
EK-2: Çalışmada Kullanılan Ölçekler 139
ÖZGEÇMİŞ 151

ÖNSÖZ

Önsözlere genellikle yapılan çalışmanın ana hatlarından bilgiler verilerek başlanır ancak ben tezimi yapmamı, ortaya çıkarmamı sağlayan tez danışmanımla başlamak istiyorum. Tezimi ilmek ilmek dokurken, profesyonel vizyonunu, lebi derya alan bilgisini, bitmez, tükenmez enerji ve anlayışını yüksünmeden ortaya koyarak, yaptıklarımın bilimsel kalitesinin artmasını sağlayan, kişisel desteğiyle her kafamı çevirdiğimde yanımda olduğunu hissettiren, beni ortada bırakmayan tez danışmanım Prof. Dr. Vesile Şentürk Cankorur'a minnettarlıkla en derin teşekkürlerimi sunarım. Bazen yaşam olayları birbiri ardına öyle bir sıralanır ki, aldığınız kararlar aslında tanıdığınız insanları daha da iyi tanımanıza, keşfetmenize yol açar. Tezimi yaparken, danışmanımla yaşadığım tam da böyle bir deneyimdi.

2014 yılında Barolar birliği eğitim çalışmalarında verdiğim bir kararla başladığım Kriminalistik doktora programında derslerimi bitirip, tez aşamasına geldiğim zaman "ne çalışmalıyım?" sorusuna, o zamana değin yaptığım çalışmalarla profil çalışması yapmamın uygun olacağını düşünürken, Kriminalistik ana bilim dalı başkanı olan hocamın kadın cinayet hükümlülerinin suçlu profili çalışmasını yapmamı önermesiyle, bu çalışmayı yapmaya karar vermiştim. Yaklaşık 15 yıllık bilirkişilik deneyimimde bir tane bile cinayet hükümlüsü kadının dosyasına bakmamıştım. Nasıl yapılır? Yapabilir miyim? Sorularıyla taradığım literatür de, çalışmanın ana hatlarını kafamda çizmek 6 aylık bir süreyi kapladı. Bu süre sonunda ortaya koyduğum çalışma programını çok az insan yapılabilir buldu. Adli Psikiyatri hocam Prof. Dr. Gürol Cantürk'e anlattım yapmak istediklerimi, "elbette yapılabilir" sözü hala kulaklarımda. Çalışma projemi yazıya döktüm, bu tezin konusunu öneren Prof. Dr. Nergis Cantürk hocama sundum ve uygulamalarıma başlamam için gerekli izinleri almak üzere harekete geçti, resmi süreci başlattı. Nergis hocama teşekkür ederim. "Bir klinik psikolog olarak neden suçun unsurları ile ilgili bilimsel kanıtların toplanmasını doğrudan hedefleyen bir Adli Bilim Dalı Kriminalistik te doktora yaptın?" sorusunu soran herkese verdiğim yanıt, "çünkü Barolar Birliği Eğitim Merkezinde Prof. Dr. İ. Hamit Hancı ile karşılaştım" oldu. Hamit hoca deyince aklıma "Karşılaştığı insanların ilerlemesini sağlayan, önünü açan hoca" tanımlaması

gelir. Bilirkişiliğin kurumsallaşmasına ve eğitimlerle desteklenmesine hep inandım profesyonel hayatım boyunca. İşte bu bakış açım, Hamit hocayla barolar birliğindeki eğitimde örtüşünce doktora eğitimi almaya karar verdim. Yeterliliği geçip, tez önerim kabul edildikten sonra odasına gidip teşekkür ettiğim, Hamit hocama şimdi buradan da özel teşekkürlerimi sunuyorum. İyi ki o dönem epey uzun ders saatlerini içeren, uzun olduğu kadar ilgi çekici ve alanın odak bilgilerini kapsayan adli bilimler eğitimine katılmışım, ve o eğitim boyunca hocayla sohbet etme şansı bulmuşum. Hamit hocamın ivme kazandırdığı kararımı, teze dönüştürmeme başka bir hocam destek oldu; Prof. Dr. H. Sinan Süzen. Sinan hocam yanlızca objektif kriterleri kendine düstur edinmiş bir akademisyen değil aynı zaman da bu bakış açısını yönetim ilkelerine adapte etmiş, yönetici rolünde liyakatle oturan bir bilim insanıdır. Onun öğrencisi olduğum için kendimi şanslı buluyorum. Kritik durumlardaki yönetsel müdahaleleri benim bu yaşımda bile ufkumu açtı. Bu iki hocamda bunları oldukça spontan bir şekilde ortaya koydukları çalışma anlayışlarının bir gereği olarak yapıyorlar. Bitirmeden, bu önsözü yazabiliyorsam, bunun, tez danışmanım, Prof. Dr. Vesile Şentürk Cankorur, Tik'lerimde tüm kişisel ve profesyonel bilgi ve vizyonunu sunan Doç. Dr. Sertaç Ak hocam, ve liyakat ilkelerini, objektif kriterlerle birleştiren Anabilim Dalı Başkanım Prof. Dr. H. Sinan Süzen' in yönetim anlayışı sayesinde olduğunu belirtmek isterim.

Ülkemizde ve Yurt Dışında yapılan çalışmaların sonuçları dikkate alındığında, titizlikle mümkün her kanıta dayalı ipucunu topladığım bu çalışmamın sonuçlarının, gerek kovuşturma evresinde gerekse iyileştirme çalışmaları süresince yapılan çalışmalara ilham ve fikir vererek, teşvik edici olmasını diliyorum.

Okuyacağınız bu çalışmanın teorik alt yapısı Aralık 2016 – 2017'den başlayarak, uygulamaları da Haziran 2018 e değin sürmüştür. Ülke çapında hizmet veren toplam 13 Müstakil Kadın Ceza İnfaz Kurumunda, uygulamalar zamanı temel alınarak toplam 750 cinayet hükümlüsü kadının olduğu belirlenmiştir. Terör ve Uyuşturucu suçları dışarda bırakılıp, kalan 500 hükümlü kadının 434'ü ile bire bir görüşülmüş, bilimsel ölçekler uygulanmış ve 404 geçerli hükümlü verisi ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışma kadınların işlediği cinayet suçlarına biyopsikososyal bakış açısından yola çıkılarak, cinayetin gerisinde yatan olası tüm faktörleri, değişkenler kümeleri şeklinde ele alan ve bu doğrultuda suçlu profili oluşturan ilk çalışmadır.

Resmi yazışmaları, izin süreçlerini de içine alacak şekilde, yeni açılan kadın müstakil ceza infaz kurumunun açılmasının beklenmesi de dahil, gerek uygulamalar esnasında gerekse verilerin bilgisayara girilme aşamasında hiçbir karşılık beklemeksizin verilen lojistik destekler sonucu ahenkle ve şevkle ilerlemiş, örnekleme dahil olan cinayet hükümlüsü kadınların da büyük oranda gönüllü katılımlarıyla gerçekleştirilmiş, işlevsel ve bir o kadar anlamlı bir ekip çalışması ile ortaya çıkarılmıştır. Aşağıda isimlerini kurumlarıyla birlikte tek tek sıraladığım Ceza İnfaz Kurum profesyonellerine içtenlikle teşekkürlerimi sunarım.

Her uzatma izni için gittiğimde beni geri çevirmeyip, çalışmamı da olabilecek en sağlıklı çalışma koşullarında yapmam için izin yazılarında bana yardımcı olacak personeli de belirtme inceliğini göstererek, o zamana değin kafamda var olan tüm düşüncelerimin tamamen önyargı ve yanlış olduğu sonucunu çıkarmamı sağlayan 2016 – 2017 – 2018 yılları arasında görevlerini sürdüren TC Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürü, ve Genel Müdür Yardımcısına, çok sıkışık olduğumda, sorunu derhal çözen, tezimin son dakika sorunlarına maruz kalmasını objektif ve sağ duyulu yönetim anlayışıyla tamamen ortadan kaldıran, bana da bu devletimizi böyle bürokratlar ayakta tutuyor dedirten ilgili büro sorumlu Hakimi, Cumhuriyet Savcisı, Tetkik Hakimi Sn. Hüseyin Kocabay'a, kalacak yer sorunum olmasını engellemek için gideceğim kurumların psikolog listesini önüne açıp, tek tek telefon ederek, bana destek olmaları ve evlerinde konuk etmelerini rica eden, Yetişkin Eğitimi Büro Müdür vekili (Şimdinin Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurum Müdürü) Uzm. Psk. Serap Görücü' ye ve onun liderliğiyle tezimle doğrudan ilgilenen Psk. Ayfer Özova' ya, Psk. Hanife Atacan'a, ve SHU Ali Burhan Özkan'a teşekkür ederim. İzin yazılarını almak, uygulama yapmanın ilk aşamasıydı. Uygulamalar süresince gittiğim Ceza İnfaz Kurumları personellerinden tüm samimiyetleriyle desteklerini sunan psikolog, sosyal hizmet uzmanı meslektaşlarımın ve infaz koruma memurlarının isimlerini de burada, saygıyla sırasıyla teşekkürlerimi belirterek yazmak isterim;

Klin. Psk. Esin Çoban, *Uzm. Psk. Nesil Sağın Küçük,* İnfaz Koruma Memuru *Fatma Arslan* (Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (CİK), *Özgür Diler,* Müdür, *Eşe Doğan* İnfaz Koruma Memuru (Eskişehir/Çifteler Kadın Açık CİK), *Seher Karamehmet*, Müdür (Gebze Kadın Kapalı CİK), *Hülya Ayaz*, Müdür (Yenişehir Kadın Kapalı CİK), *Uzm. Psk. Derya Kolbaşı* (Urla Kadın Açık Ceza İnfaz

Kurumu), *Uzm. Psk. Zeynep Sevil Aslantaş, Psk. Selda Karaçor, SHU Bihter İlbay* (İzmir – Ali Ağa / Şakran Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu), SHU *Eda Ünlü* (Adana / Karataş Kadın Kapalı CİK), *Uzm. Psk. Sinem Çetin* (Kocaeli Kadın Açık CİK), *Psk. Özlem Bozkurt, Psk. Jülide Yıldırım* (Bozkurt Kadın Açık ve Çocuk Eğitimevi Ceza İnfaz Kurumu), *Uzm. Psk. Cansu Aslan* (Sivas Kadın Açık CİK), *Uzm. Psk. Nadire Güngör Yılmaz* (Tarsus Kadın Kapalı CİK), *Uzm. Psk. Özlem Tokgöz* (Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu), *Uzm. Psk. Serap Görücü*, Müdür, *İnfaz Koruma Memurları Gül Hatice Yerköy ve Cevriye Yeliz Erbil* (Kayseri Kadın Kapalı CİK).

Kodladığım verilerimin bilgisayara girilmesinde büyük bir destek veren Av. Burak Bilir' e öncelikle teşekkür etmek isterim. Veri girişinde katkısını esirgemeyen sevgili meslektaşlarım Yadigar Doğan Özkan'a, Psk. Dan. Seyhan Yakut'a, Urla da uygulamalarımı yaptıktan sonra hafta sonu beni yazlık evinde misafir ederek dinlenmemi sağlayan Ankara'dan meslektaşım Psk. Sebahat Özçelik'e teşekkür ederim.

Tezimin yazım aşamasında bir sürü işinin arasında bana saatlerce zaman ayırarak, cinayet suçları ile ilgili hukuksal bilgilerini benden esirgemeyen, verdiği bilgilerle aklımda okuduklarımla, uygulamalardan edindiğim verileri anlamlandırmama ve teorik bir temel yapının oluşmasına doğrudan katkıda bulunan Adalet Bakanlığı Ceza İşleri Genel Müdürlüğü Tetkik Hakimi Sn. Bilgehan Kocabay' a teşekkür ederim.

Veri gruplarımı mümkün olan en işlevsel şekilde ortaya koyarken benden profesyonel bilgisini ve deneyimlerini esirgemeyen, önerileriyle tezimin bulgularını anlaşılır bir şekilde ortaya koymama destek olan Prof. Dr. Emre Şenol Durak hocama minnettarlıkla teşekkür ederim. Verilerin grafik tasarımlarını yapan Mahir Murat Kabalak'a, Bahri Çelik'e, en zorda kaldığımda ışık hızıyla yetişip, sorunu çözen, zor günlerimin insanı Ümit Nevzat Uğurel'e içtenlikle teşekkürlerimi sunuyorum.

Üniversitemiz Etik Kuruluna başvurumda saatlerini verip, benimle birlikte başvuru raporumun yazımına cümle cümle yazdırarak, bizzat katkıda bulunan Veterinerlik Fakültemiz Deontoloji Anabilim Dalından Dr. Aytaç Ünsal Adaca'ya, tezimin her aşamasında, bir telefon ötemde duran enstitü sekreterimiz Dilek Badem'e, cep telefonu numarasını biz öğrencilere sunan, sevgili öğrenci işleri şefim

Güler Ertürk’e, her soruma o anda yaptıkları işlerini güçlerini bırakıp, o işleri yetiştirmeyi nasıl becerdiklerini hala merak ediyorum, yanıt veren öğrenci işleri bürosundan Zübeyde Ünsal’a, Yazı işleri bürosundan Ayla Kılıçoğlu’na, ve Adli Bilimler Ana Bilim Dalı sekreterimiz Kahraman Kılıç’a teşekkür ederim.

Sevgi GÜNEY

ŞEKİLLER

Şekil 1.1.	Biyopsikososyal Yaklaşım	15
Şekil 3.1.	Uygulamalar sürecindeki eğitim durumu	57
Şekil 3.2.	Uygulama sürecindeki medeni durumu (2017-2018)	57
Şekil 3.3.	Suç yaşı	59
Şekil 3.4.	Suç esnasındaki eğitim durumu	59
Şekil 3.5.	Suç ensasındaki medeni durum	60
Şekil 3.6.	Meslek	60
Şekil 3.7.	Zeka	62
Şekil 3.8.	Menstüral Döngü	63
Şekil 3.9.	Kan Grubu	65
Şekil 3.10.	Psikiyatrik Tanı	66
Şekil 3.11.	Fiziksel Hastalık – Kronik Gidişli	67
Şekil 3.12.	Suçun Kabulü	68
Şekil 3.13.	Suç Motivasyonu	69
Şekil 3.14.	Suçu Tetikleyen Stresörler	71
Şekil 3.15.	Suç Esnasındaki Yaşam Tarzı	72
Şekil 3.16.	Doğum Sırası	74
Şekil 3.17.	İçine Doğduğu Ailenin Geliri	76
Şekil 3.18.	Suç Coğrafyası	77
Şekil 3.19.	Suç Esnasındaki Kişisel Geliri	78
Şekil 3.20.	Alkol Kullanımı	79
Şekil 3.21.	Madde Kullanımı	79
Şekil 3.22.	Cinayet türü	80
Şekil 3.23.	Suç Tipi Hukuksal	82
Şekil 3.24.	Cinayet Aleti	83
Şekil 3.25.	Cinayet Zamanı	84
Şekil 3.26.	Maktül	84
Şekil 3.27.	Olay Yeri	87
Şekil 3.28.	Suç coğrafyası – Bar grafik	88
Şekil 3.29.	İllere göre türkiye kadın cinayet hükümlüsü dağlıımı haritası	88
Şekil 3.30.	Suç Geçmişi	89
Şekil 3.31.	Kişilik Özellikleri	91

ÇİZELGELER

Çizelge 3.1.	Uygulama Esnasındaki Sosyo-Demografik Özellikler	56
Çizelge 3.2.	Suç Esnasındaki Sosyo-Demografik Özellikler	58
Çizelge 3.3.	Suç Esnasındaki Biyolojik Özellikler	62
Çizelge 3.4.	Suç tipi ile Adet Durumu İlişkisi	63
Çizelge 3.5.	Suç Motivasyonu ile Adet Durumu Arasındaki İlişki	64
Çizelge 3.6.	Suç Sürecindeki Psikososyal Özellikler	68
Çizelge 3.7.	Suç Motivasyonu ve Tetikleyici Psiko-Sosyal Faktörlerin İlişkisi	70
Çizelge 3.8.	Suç Esnasındaki Psikososyal Özellikler	73
Çizelge 3.9.	Suç Esnasındaki Sosyo-Kültürel Özellikler	77
Çizelge 3.10.	Cinayet	81
Çizelge 3.11.	Cinayet	85
Çizelge 3.12.	Cinayet' te Suç Tipi Maktul İlişkisi	86
Çizelge 3.13.	Cinayet, Olay Yeri, Suç Coğrafyası İlişkisi	90
Çizelge 3.14.	Cinayet İşlemiş Kadınların Yükselen Kişilik Özellikleri	92

1. GİRİŞ

Dünya'da ve ülkemizde cinayet işlemiş kadınlarla ilgili çalışmalar 1800'lü yıllardan başlamakla birlikte, kanıta dayalı ve suçlu profilinin oluşturulduğu çalışmalar son 20 yılda artmıştır. Bu çalışmaların durum saptama niteliğinde olduğu ve kadını suç davranışlarının en ağır formu olan öldürme suçuna götüren faktörleri, nedenleri olabildiğince somut, kanıtlara dayalı yöntemlerle ortaya koyma çabasıyla yapıldığı dikkati çekmektedir.

1.1. Cinayetin Epidemiyolojisi

Birleşmiş Milletlerin 2019 da yaptığı çalışmaya göre kasten işlenen cinayetler nedeniyle 437.000 kişi dünya çapında hayatını kaybetmiştir. Bu sayının %36'sı Amerikalar bölgesinde, %31'i Afrika bölgesinde, %28'i Asya bölgesinde, %5'i Avrupa bölgesinde ve son olarak da %0,3'ü Okyanusya bölgesinde işlenmiştir. Bu sayılardan anlaşılacağı gibi Amerikalar bölgesinde cinayet oranı oldukça yüksektir. Bu bölgede işlenen kasten adam öldürme suçları son 10 yıl içinde Avrupa bölgesinde işlenenlerden 5 ile 8 kat daha fazla olduğu bildirilmektedir (UNODC, 2019).

Global düzeyde kasıtlı cinayet hükümlülerinin %90' ını erkekler, %10'luk oranını da kadınlardan oluşmaktadır. İronik bir şekilde, kadın cinayet hükümlülerinin en yüksek olduğu bölge, cinayet oranları diğer bölgelere oranla nispeten düşük olan Avrupa bölgesidir. Bu bölge de işlenen cinayetlerin %8'i kadınlar tarafından, %92'si erkekler tarafından işlenmiştir. Bu sayıları sırasıyla, Asya bölgesi (kadınlar %5; erkekler %95), Amerikalar bölgesi (kadınlar %4; erkekler %96) izlemektedir (UNODC, 2019).

1.1.1. Cinayeti Tetikleyen/Motive Eden Faktörler

1.1.1.1. Bebek - Çocuk Cinayetleri

Kişi başına yüksek gelir düşen ülkelerde 0 – 14 yaş bebek ve çocuk ölümlerinde (Brookman ve Nolan, 2006), bebek (0 – 1 yaş) cinayetlerinin neredeyse tamamının anneler tarafından işlendiği (Friedman ve Resnick, 2007; Resnick, 1970; UNODC, 2019: kitapçık 6; s. 37), bu cinayetlere ruminatif (tekrarlayan) öfke ve kızgınlık duygularının temel oluşturduğu belirtilmektedir. Bebek ve Çocuk cinayetlerinde 0- 9 yaş arasında %52,4'ü erkek, %47,6'sı kız çocuğu olduğu belirlenmiştir (UNICEF, 2003). Dünya çapında ilk bir yıl için bebek cinayetlerinin evli olmayan genç anneler tarafından çoğunlukla etiketleme ve dolayısıyla toplumsal baskı kaygısıyla işlendiği belirlenmiştir. Bunun yanısıra kadınların, mahrem ilişki partnerlerinin uyguladığı, süregiden fiziksel, cinsel suiistimal ve tacizlerine katlanamamalarının yarattığı sağlıksız düşünce yapısının da bebek cinayetlerini tetikleyici faktör olabileceği belirtilmektedir (Maklouf ve Rambaud, 2014; UNODC, 2019: Kitapçık 6, s.37). Tetikleyen diğer faktörler arasında ekonomik yoksunluk, düşük gelir, genç ve bekar annelerin katı disiplin kuralları olan ailelerden gelmeleri, ebeveynlerinin ruh sağlığı sorunlarının olması, ve anne faillerin ruh sağlığı sorunlarının varlığı sayılmaktadır (UNODC, 2019. Kitapçık, 6: s. 47).

1.1.1.2. Mahrem İlişki Cinayetleri

Mahrem ilişki cinayetleri için Birleşmiş Milletlerin dünya çapında yaptığı çalışmaların sonuçlarına göre ilk sırada cinsiyet ile ilgili oluşan şiddet faktörü gelmektedir. Cinsiyet ile ilgili cinayetlerin büyük çoğunluğu, bu şiddete maruz kalan kadınlar tarafından işlendiği, bu suçun oluşmasına yol açan faktörler arasında da, fail kadının uğradığı şiddetin daha da artacağı korkusunun olması (Easteal, 1991), ekonomik ve psikolojik bağımlılığı, polisin kendisine yardım etmeyeceği düşüncesi, bir çok ülkede ev içi şiddet suçlarının günlük yaşamın bir rutini olarak algılanması,

etiketlenme kaygısı, kadının toplumdaki yeri ve cinsiyet eşitsizliği (UNODC, 2019; Caman ve ark., 2017; 2016; Walayat ve ark., 2013; Souza ve ark. 2017) sayılmaktadır. Yukarıda belirtilen çalışmalarla saptanan bu nedenlerle fiziksel ve cinsel şiddet adli makamlara bildirilemediğinden, süregiden fiziksel ve cinsel şiddete maruz kalmasını durdurmak için sağlıklı başa çıkma ve problem çözme becerilerinden yoksun olma, şiddetin ve saldırının içinde yaşamını kendi başına sürdürmek zorunda olma (Garcia – Alvarez, 2018; Rahim ve ark., 2014; Shackelford, 2001; 2000), ve alkol ve madde kötüye kullanımı (Khoshnood ve Vafors – Fritz, 2017) kadını cinayet işlemeye götüren saldırganlığının gerisinde yatan faktörler olarak sayılmaktadır. Salfati (2000) bu saldırganlığın bu proaktif ya da reaktif olabileceğini belirtmektedir. Tüm dünya ülkelerindeki mahrem ilişki partner cinayetlerinin %10'u kadınlar, %90'ı da erkekler tarafından işlenmektedir (UNODC, 2019). Ailevi nedenler ya da mahrem ilişki şiddeti nedeniyle yaşamını kaybedenlerin oranı dünya çapında %27 - %48 arasındadır (UNODC, 2019: kitapçık, 3, s. 22).

Amerikalar bölgesinde bu nedenle işlenen cinayet suçlarının oranı, diğer dört bölgeye oranla oldukça yüksektir; 100.000 de 0.7. (UNODC, 2019: kitapçık 3: s. 27). Avrupa ve Okyanusya bölgelerinde bu tür cinayetler toplam cinayetlerin, kendi bölgeleri için %36 - %38'ini oluştururken, dünya çapında düşük bir oranını oluşturmaktadır; 100.000 de 0,3 – 0,4. Ülkeler bazında bu oran Kanada için %30, Amerika Birleşik devletleri için %15'tir (UNODC, 2019; kitapçık 3: s. 24).

Mahrem ilişki cinayetlerinde sonuç olarak kurban ile fail arasında bir ailevi ilişki olduğu tespit edilmiştir (UNODC, 2019; Liem ve Koenraadt, 2018; Giannetakis, 2017; Khosnood ve Vafors – Fritz, 2017; Caman, 2017; Brookman, 2015; Bodreaux & Lord, 2005; Johnson ve Hotton, 2003; Richard, 1999). Bu cinayetler arasında partner cinayetleri olduğu gibi, partner'e duyulan ağır ve süregiden öfkenin patolojik hale dönüşmesinden ortaya çıkan bebek ve çocuk cinayetleri, ebeveyn ya da başka bir aile üyesinin öldürülmesi de sayılmaktadır (Benekos, 1995; Dobash ve Dobash, 2004) .

1.1.1.3. Kişilerarası İlişkiler Doğrultusunda İşlenen Cinayetler

Kişiler arası ilişkilerdeki sorunlar nedeniyle işlenen cinayetler dışında gerçekleşmektedir. Bu cinayetlerin işlenmesini tetikleyen, başka bir deyişle motive eden faktörler içinde kişilerarası çatışmalar (tanınan ya da hiç tanımadığı biri/birileri ile), şehir hayatının sağladığı gece yaşamındaki şiddet davranışları nedeniyle, cinsel saldırılar, fiziksel saldırılar ve son olarak da madde kullanımının yer aldığı bilinmektedir. Yaşanılan yer, sosyo kültürel yapı, sosyal yaşam koşulları, ekonomik nedenlerin yol açtığı geniş aileler şeklinde bir arada yaşama zorunluluğu, yoksulluk, eşitsizlik, yaş faktörü, genç olmak, adet ve töreler, güçlü bir şekilde cinayet suçlarının gerisinde yer alan tetikleyici, öldürme suçlarının oluşmasına motive edici faktörlerdir (Quitmet ve ark., 2018).

1.1.2. Dünyadaki Çalışmalardan Örnekler

Huckerby (2003) 6 çocuğunu yaşadıkları evde bıçaklayarak öldüren, 24 yaşında, evli, cinayetleri esnasında posttravmatik stres bozukluğuna maruz kaldığı saptanmış, cinayetlerinin ardından, acil yardımı arayıp, intihar girişiminde bulunmuş, gelen acil yardım görevlilerinin hızlı davranması sonucu yaşama geri döndürülmüş göçmen Amerikalı cinayet hükümlüsü kadın ve 5 çocuğunu yaşadığı evin banyo küvetinde boğarak öldüren, 36 yaşında, cinayetleri esnasında post-partum depresyonda olduğu ve bu depresyonunun psikotik özellikli olduğu saptanmış cinayet hükümlüsü Amerikalı kadını konu ettiği vaka çalışmasında, bebek ve çocuk cinayetlerinde maternal (biyolojik) durumun, yanısıra, etnik köken, ırk, kültür, ekonomik sınıf, medeni durumun bebek ve çocuk cinayetlerinde kritik ve öldürme davranışına doğrudan etki eden faktörler olarak işlev gördüğünü vurgulamıştır.

Friedman ve Resnick (2007) yaptıkları gözden geçirme çalışmalarında, bebek ve çocuk cinayetlerinin anneler tarafından işlendiğini ve bu cinayetlerin 3 temel alt tipi olduğunu vurgulamışlardır. Bu alt tipler; *maternal çocuk öldürme*; annenin çocuğunu öldürmesi suçlarına karşılık gelmektedir. *İnfantil öldürme:* 1 yaşına değin

anne tarafından öldürülen bebeklere karşılık gelmektedir. *Neonatisid (Neonaticide) öldürme:* 2 yaşına değin anne tarafından öldürülen bebeklere karşılık gelmektedir. Her bir alt tipin, annenin yaşam koşulları ile ilişkilendirilerek değerlendirilmeleri gerektiğini de eklemişlerdir.

Caman (2017) klinik nörobilim bölümünde yaptığı doktora çalışmasında kadınların erkeklere oranla öldürdükleri partnerleri tarafından fiziksel ve cinsel şiddete maruz kaldıkları, dolayısıyla daha çok psikolojik kaynaklı nedenlerle cinayet işlediklerini, erkekler gibi öldürdükten sonra intihar etmediklerini ve çok küçük bir yüzdenin bir psikiyatrik hastalık nedeniyle cinayet işlediğini, bu hastalıkların da şizoaffektif bozukluk, bipolar bozukluk ve psikozun eşlik ettiği depresyon olduğunu, hamilelik dönemi ve sonrasındaki depresyon tanısı almış vakaların da bulunduğunu saptamıştır. İsveç'te yaptığı bu çalışmasında Caman 1990 – 2013 yılları arasında partner cinayetleri açısından kadınların işledikleri cinayetlerde, erkeklere kıyasla daha az, ancak cinayet esnasında erkeklerden daha yüksek oranda alkol aldıklarını, ve eğitim düzeyinin, mesleğin, ekonomik gelirin ve bir işe sahip olmanın cinayetlerde öne çıkan değişkenler olduğunu bulgulamıştır. Bu değişkenler ayrıca başka çalışmalarda da saptanmıştır (Dobash ve ark., 2004; Thomas ve ark., 2011, Kivivuori ve Lehti, 2011; Felson ve Lane, 2010; Weizmann-Henelius ve ark., 2012). Kuşkusuz cinayetlerin işlenmesinde doğrudan sosyal faktörler olarak bir şekilde etkisi olduğu saptanan bu kritik değişkenler, ceza hukukumuzda da cebir ve şiddet; korkutma ve tehdit (Turabi, 2012) şeklinde yer almaktadır.

Stöckl ve ark. (2013) 5 büyük veri tabanını 1 ocak 1990 – 31 Aralık 2011 arasında yayınlanan çalışmaları inceleyerek, 66 düşük, orta ve yüksek gelir ülkelerinde toplam 492.340 cinayette, mahrem ilişki cinayetlerinin global düzeyde prevalansını saptamayı hedeflemişlerdir. 66 ülke bazında tüm cinayetlerin %13,5 inin mahrem ilişki cinayeti olduğunu belirlemişlerdir. Yüksek gelir ülkelerindeki mahrem ilişki cinayetlerine kurban giden erkeklerin oranı, Avrupa bölgesindeki düşük ve orta gelir ülkelerindeki ve Afrika ülkelerindeki kurban erkeklerden daha yüksek olduğunu da saptamışlardır. Bu çalışma Birleşmiş Milletler ve Dünya Sağlık Örgütünün yaptığı

kapsamlı epidemiyolojik çalışmalar dışında, çok az sayıda epidemiyolojik çalışmanın olduğuna vurgu yapması açısından da değerlendirilmelidir.

Africa (2010) kadının işlediği ağır şiddet suçlarından partnerini öldürmesinin altında tek bir faktör olamayacağına vurgu yapmıştır. Cinayetlerde cinsiyet farkının öne çıktığını, şiddete yol açan sosyal çevre faktörlerinin, maruz kalınan ruh sağlığı hastalıklarının, öldürdüğü partnerinin fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddet içeren davranışlarının bir araya gelerek ağır şiddet suçlarından cinayetlerin işlenmesini tetiklediğini belirtmiştir.

1.1.3. Türkiye'de Cinayet

Birleşmiş Milletler verilerine göre, dünya üzerindeki 5 genel bölgede bulunan ülkeler arasında, bizim ülkemizdeki kadın ve erkeklerin işledikleri cinayet oranı %2,99'dur (UNODC, 2014). Adalet Bakanlığına bağlı olarak hizmet veren, Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünün kayıtlarına göre 31 Aralık 2018 itibariyle toplam hükümlü sayısı 173.366 kişidir. Bu hükümlülerin içinde kadın hükümlülerin sayısı 5,951'dir. Hükümlüler (n=5951) cinayet, yaralama, kasten yaralama, hırsızlık, uyuşturucu, fuhuş yaptırma vb. suçlardan ceza almışlardır. Bu hükümlü kadınlar içinde cinayetten hüküm giymiş kadın sayısı 750, terör ve uyuşturucu suçlarından doğan cinayetler dışarıda bırakıldığında 534'tür (CTE, 2018).

Ülkemiz, kadın cinayet hükümlüleri ve diğer suçlarla ilgili suçlu profili çıkarma ve bu profillerin soruşturma ve kovuşturma uygulamaları sürecinde kullanılmasında yolun başında olmakla birlikte, yapılan çalışmalar, ve bu çalışmanın sonuçları, yapılacak çalışmalara ışık tutması açısından önem taşımaktadır (Saruç, 2014; Ertunç, 2011; Gürtuna, 2009; Kocabaşoglu ve ark., 2011; Karaca, 2010; Nazlıdır, 2010; Polat 2009; Önder ve Gönültaş, 2005; Öncül, 2008; 2014; Özkaya ve Çağlar, 2002; Saygılı ve Aliustaoğlu, 2009; Cantürk ve Cantürk, 2004; Akgün ve Çiftçi, 2014; Akgün, 2017; Akgün, 2018; Çoban ve Akgün, 2011; Ögünç ve Şar

2007, Kıran, 2012; Özdemir, 1999; Kuş, 1990; Kulak, 1996; İl, 1990; İçli 2000; 2011; Demir, 1990; Aral, 1997).

1.1.3.1. Cinayetin Hukuksal Boyutu

Dünya hukuk devletlerinin hukuksal sistemlerindeki ceza hukukunda kullanılan temel kavramlar ve cinayetin işleve vuruk tanımı ülkemizde de işlerliktedir. Bütünlük oluşturması bakımından, bu bölümde de cinayetin işleve vuruk tanımını yasalarımızda geçtiği şekliyle tekrarlamak yararlı olacaktır. Cinayetin işleve vuruk tanımı, hukuka aykırı bir şekilde, birinin başka birinin yaşam hakkını farkında olarak, ya da kısmen farkında olarak (bilinçli taksir) ya da tamamen farkında olmayarak (bilinçsiz taksir) elinden alması, hayatına son vermesidir. Ceza hukukunda adam öldürme suçuna karşılık gelen maddeler 81, 82 ve 83. maddelerdir. Farkında olarak öldürme yani kasten öldürme kanunun 81. maddesiyle düzenlenmişken, kasten öldürme (Kastın nitelikli halleri) 82. maddesiyle, ve son olarak ta 83. Maddesi, birinin yükümlü olduğu davranışı yapmayıp, ölüme sebebiyet vermesi halinde, ya da birinin yaptığı bir davranışın ölüme sebebiyet vermesi halinde, veya belli bir yükümlülüğün ihmalinden doğan ölüm olaylarında uygulanır. Gündelik anlatım diliyle bir kişi diğerini kasten, bilerek öldürürse, 81. maddeden yargılanır ve cezası müebbet ağır hapis cezasıdır. Aynı suç doğmamış bir bebek için işlenirse, aynı ceza verilir, burada kullanılan cinayet aletinin ne olduğu cezanın artışına etki eder. Öldürme eylemi önceden düşünülüp, planlanıp, tasarlanır ve eylem de gerçekleştirilirse, 82. maddeden dikkate alınır. Buradaki ceza da ağırlaştırılmış müebbettir. Bu öldürme eylemi canavarca hisle ve eziyet çektirilerek yapılırsa, karşılığı ağırlaştırılmış müebbettir. Öldürülen kendini koruyamayacak biriyse ki bu bebek, çocuk, özürlü, yaşlı veya kendini korumasına engel bir hastalığı olan kişi olabilir o zaman verilecek ceza 10 yıl daha artar çünkü fail Türk Ceza Kanununa göre kasten öldürmenin nitelikli hallerinden yargılanır. Kan güder, töre için yapar, ya da namusu konu ederek öldürme suçunu işlenirse yine ağırlaştırılmış müebbet cezası verilir. Öldürülen bir kamu görevlisiyse; bir doktor ise, ceza karşılığı ağırlaştırılmış müebbet hapistir. Alt ya da üst soydan birinin öldürüldüğü akraba cinayetlerinde,

ağırlaştırılmış müebbet hapis cezası verilir. Cinayet, bir suçu gizlemek ya da delilleri ortadan kaldırmak ya da yakalanmamak için işlendiyse, ceza karşılığı ağırlaştırılmış müebbet olur. Cinayet herhangi bir şekilde bireysel hakka saldırı karşısında işlenirse, indirim verilir. Farkında olmadan, kısmen ya da ihmalle ölüme yol açarsa yine taksirin işlediği maddelerden ceza verilir ancak mahkemece mutlaka müebbet cezası işletilmektedir (Hakeri, 2006; Taşkın, 2008).

1.1.3.2. Cinayet Aleti

Cinayet aleti ülkemizde kadın cinayet hükümlüleri için delici ve kesici alet, ateşli silah, ve ilaç ya da zehirli madde kullanma şeklindedir. Bu bulgular dünya çapındaki çalışmalardan edinilen verilerle aynı düzeydedir (UNODC, 2014; 2019).

Ülkemizde yapılan çalışmalar incelendiğinde cinayet işlemiş suçlularla yapılan çalışmaların büyük ölçüde, suçun unsurlarının dikkate alınarak yapıldığı, dolayısıyla ayrı bir değişken olarak cinayet aletinin ele alınmadığı belirlenmiştir. Bu çalışmalar kadınların cinayet işlerken sıklıkla kesici – delici aletler kullandıkları saptandığını belirtmektedir (Erkunt, 2011; Gönen, 2015; İçli ve Öğün, 2000; Polat, 2009).

1.1.3.3. Cinayeti Tetikleyen / Motive Eden Faktörler

Ülkemizde de, dünya da olduğu gibi cinayet işlenmesini tetikleyen faktörler, cinayete neden olan faktörler olarak ele alınmaktadır. Cinayet işleme motivasyonunun altında var olan üç temel bileşen, 1. Nesnel bileşen, 2. Öznel bileşen, ve 3. Yasal bileşen açısından ele alındığında, ülkemizde kadın cinayet hükümlülerinin işlediği cinayet suçları, bebek ve/veya çocuk cinayetleri, Mahrem ilişki (Eş, Partner) cinayetleri, Kişilerarası ilişkiler doğrultusunda işlenen cinayet suçları, Aile üyelerine karşı işlenen cinayet suçları ve başka bir suçla ilgili olarak işlenen cinayet suçları şeklinde kabaca beş genel kategori altında ele alınabilir.

1.1.3.3.1. Bebek - Çocuk Cinayetleri

Ülkemizde bebek veya çocuklarını öldüren kadın cinayet hükümlülerinin sayısı oldukça fazladır. Ancak bebek ve çocuklarını öldüren anne ve üvey anneler ile aile yakınlarını kapsayan bir çalışma sistematik olarak yanlızca bu çalışmayla gerçekleştirilmiştir.

Annelerin bebeklerini öldürmelerinin altında yatan tetikleyici/motivasyonel faktörler bir psikiyatrik hastalığın etkisi altında olma, madde ve alkol bağımlılığı, madde etkisi altında olma gibi nedenlere bağlandığı ifade edilmekteyken (DSÖ; WHO, 2014), ülkemizde bu alanda yapılmış bilimsel ve sistematik şekilde elde edilmiş, kanıta dayalı, yayınlanmış bir çalışmaya rastlanamamıştır.

1.1.3.3.2. Mahrem İlişki Cinayetleri

Dünya Sağlık örgütüne (DSÖ; WHO, 2014) göre partner şiddeti, partnerine fiziksel, cinsel ve psikolojik saldırı ve zarar verme olarak belirlenmiştir. Bu tanıma göre Afrika ülkelerinde mahrem ilişkide partner şiddeti, cinsel ilişkiye zorlama ya da cinsel açıdan küçük düşürücü başka taciz ve suiistimal biçimlerine zorlama, ailesinden ve arkadaş çevresinden izole ederek, bireysel kaynaklarına ulaşmasını kısıtlayıp, kadını baskı altınaalarak, kontrol etme ve bu yolda yapılan göz dağı verme, korkutma, küçük düşürme gibi psikolojik suiistimaller ve fiziksel saldırıda bulunma davranışlarının tümüne karşılık gelmektedir. Dünya Sağlık Örgütü (WHO, Africa, 2019) Afrikalar bölgesinde bu alanda yapılan çalışmaların sonuçları, kadınların uğradıkları partner şiddetini kültürlerine uygun bulduklarını rapor etmiştir. Geliri kısıtlı, düşük eğitimli ve vasıfsız işi olan çiftlerde, erkeklerin ilişkiyi kontrol ve domine etmesi, marital tutarsızlık ve çatışma, ekonomik baskılar ve sağlıksız aile ilişkileri, ağır şiddetin motivasyonel/itici faktörleri olarak yer almaktadır (Boudreaux & Lord, 2005). Dünya Sağlık Örgütü, kadınların partnerleri tarafından cinsel suistimale uğradıklarını gösterir raporu "WHO – Multi-Country Study" tarafından ortadan ortaya konmuştur (WHO – Violence ve Health, in the African region, 2011).

Yaşları 15 – 49 arası kadınlar Ethopya da 2000 – 2003 yılları arasında yapılan değerlendirme çalışmalarında 3016 kadından oluşan örneklem de %44,2 sinin partner şiddetine maruz kaldığı belirlenmiştir. Mozambik te ülke çapında bu oran %23 iken, Zimbabve de sadece bir köyde (Midlans Province) 18 yaşındaki kızlar için bu oran %46,6 olarak bulgulanmıştır.

Dünya da olduğu gibi ülkemizde de kadın cinayet hükümlülerinin öldürme suçunu işleme nedenleri erkeklerden farklı nedenlere dayanmaktadır. Kadınlar maruz kaldıkları süregiden fiziksel, psikolojik ve cinsel şiddete (Kendi ve ark.,1996) son vermek amacıyla öldürdükleri, adli bilimler alanında çalışan profesyoneller ve alanda çalışan psikologlar tarafından yapılan çalışmalarla ortaya konmuştur (Nazlıdır, 2010; Özkaya ve Çağlar, 2002; Saygılı ve Aliustaoğlu, 2009; Kıran, 2012; Ögünç, 2003; Kamer, 2014; İçli ve Öğün, 2000; Gönen, 2015; Erkunt, 2011; Canay, 2014; Akgün, 2017; 2014). Aynı çerçeve de ilgili dava mahkemelerinde kullanılmak üzere "hırpalanmış kadın" kavramı, Amerika, Avustralya, İskoçya ve kanıta dayandırılmak şartıyla tüm Avrupa ülkelerinde işlevsel olarak mahkemelerde vardır. Bizim ülkemizde hırpalanmış kadın sendromu kavramı işlerlikte olmamakla birlikte, kusurluluğu etkileyen haller olarak, ve hakimin taktir yetkisiyle belirlenmiştir. Ülkemizde kadınların cinayet işlemesinde ikinci neden olarak para konuları gösterilmektedir (İçli ve Öğün, 2000; Gönen, 2015; Akgün, 2014). Üçüncü neden olarak da kadının maruz kaldığı toplumsal baskı (kurtulamamak: boşanamama / ayrılamama) ve Partner şiddeti gösterilmektedir (Soyyiğit, 2020; Gürtuna, 2009; İçli ve Öğün, 2000; Akgün, 2014). Planlanmış ve 3. Kişileri devreye sokarak işlenmiş cinayetlerde kadına özgü öldürme biçimleri arasında nadiren belirtilmektedir (Akgün, 2017).

Akduman ve ark. (2016) Kocaeli, Denizli ve Eskişehir ceza infaz kurumlarında cinayetten hüküm giymiş, yaşları 21 – 63 arasında olan, 77 kadın hükümlü ile, çocukluk travmatik yaşantı deneyimlerinin, öldürme davranışları ile ilişkilendirilip, ilişkilendirilemeyeceğini sorguladıkları çalışmalarında ilişkili olabileceği, çocukluk çağı travmatik deneyimleri arttıkça, süregen kızgınlık, içselleştirilmiş kızgınlık ve dışsallaştırılmış kızgınlığı, ve öfke yönetimini azalttığı

sonucuna varmışlardır. Uyguladıkları kendinden değerlendirmeli durumluk – sürekli öfke skalası, Çocukluk Dönemi Aile İlişkileri Ölçeği (ÇDAİÖ) ve Çocukluk dönemi Travma Ölçeği (ÇDTÖ) ile oluşturdukları bilgi toplama formu da bu sonuca varmalarını desteklemiştir.

1.1.3.3.3. Kişilerarası İlişkiler Doğrultusunda İşlenen Cinayetler

Dünya da olduğu gibi kişilerarası ilişkilerde yaşanan sorunlar ve çatışmalar nedeniyle cinayetlerin işlendiği, kadınlarda bu cinayetlerin diğer cinayetlerde olduğu gibi erkeklere oranla daha az işlendiği dünya çapında yapılan çalışmalarla belirlenmiş (UNODC, 2019).

Ülkemizde kişilerarası çatışmalar nedeniyle işlenen cinayetlerle ilgili bilimsel veriler çok detaylı olmamakla birlikte İçli ve ark.(2001)'nın, ve Ögün, (2014)' ün çalışmalarında ele alınmaktadır. Kadınların kişilerarası ilişkilerde yaşadıkları sorunlar ve çatışmalar nedeniyle cinayet işleme oranları ülkemizde de oldukça düşüktür.

1.1.3.4. Türkiye'deki Çalışmalardan Örnekler

1.1.3.4.1. Sosyo-Demografik Özellikler ve Suça Vücut Veren Davranış Özellikleri

Saruç (2014) 6 kadın açık-kapalı ceza infaz kurumundan toplam 240 hükümlü kadın ile yaptığı çalışmasında, hükümlü kadınların suça vücud veren davranışlarının altında mağduriyetlerinin olduğunu belirtmiş ve bu mağduriyetin de aile içi şiddet, eşten gelen fiziksel ve cinsel şiddet, sevgiliden gelen fiziksel ve cinsel şiddet, anneden, babadan gelen fiziksel şiddet şeklinde olduğunu bulgulamıştır. 240 hükümlü kadının %10,8'lik oranını (n=26) cinayet işleyen kadınlar oluşturmuştur. Cinayet işlemiş kadın hükümlülerin suç davranışlarına maruz kalan kişilerin

hükümlünün yakın çevresinden kişiler, örneğin, ailesinden biri (baba, anne, kardeş vb.), eşi, sevgilisi, partneri olduğunu bulgulamışlardır. Kadın hükümlülerden oluşan çalışmanın genel örnekleminin %52;1'inin gelir getiren herhangi bir işte çalışmayanların oluşturduğunu saptamışlardır.

İçli ve ark. (2011) kadını suça iten etmenlerin başında, maruz kaldıkları fiziksel ve cinsel şiddetin geldiğini belirtmişlerdir. Ayrıca kadının suça vücut veren davranışlara yönelmesinin platformunun kadının mağduriyeti olduğunu da saptamışlardır.

Gönen (2015) çalışmasında kadınların öldürme suçunu işlerken, sevgilisinden, nişanlısından, veya eşinden yardım aldıklarını, daha çok kesici delici aletler kullandıklarını, cinayeti çoğunlukla evlerinde işlediklerini, öldürme nedenleri arasında birinci sırayı, maruz kaldıkları fiziksel ve cinsel şiddet; dayak, taciz, tecavüz ve işkenceler vb. aldığını, ikinci sırada ise parasal nedenler ve aile içi şiddet; aldatılma, öldürülenin kıskançlığı, şiddetli geçimsizlik vb. geldiğini saptamıştır.

Ögünç (2007) cinayet işlemiş kadınların sosyo-demografik özellikleri, kişilik özellikleri ve suç geçmişleri araştırılmıştır. Yaşları 16-52 bu kadınların cinayetlerinin uğradıkları kötü muamele ve fiziksel ve cinsel şiddete bir tepki olarak ortaya çıktığını bulgulamışlardır. Maktullerin genellikle aile üyeleri, eşleri ya da partnerleri olduğunu belirlemişlerdir. Ayrıca genellikle ilk saldırganın kurbanın kendisinin olduğunu, fiziksel ve cinsel şiddetin bir arada yaşanmasının kadınlarda cinayet için eğilimi arttırıcı, tetikleyici etki yaptığını belirtmiştir. Kullanılan cinayet aletlerinin yarısından fazla oranda evlerde kullanılan bıçak çeşitleri başka bir deyişle kesici ve delici aletlerden olduğunu, kadın cinayet hükümlülerinin sosyokültürel düzeylerinin düşük, % 88,9 unun ilkokul mezunu olduğunu belirtmiştir.

1.1.3.4.2. Ruh Sağlığı ve Hastalıkları

Özdemir (1999) çalışmasında, mahkumların depresyon ve anksiyete düzeylerinin normal popülasyona göre istatistiksel açıdan anlamlı düzeyde farklılıklar gösterdiğini bulgulamıştır. Bu sonuç bizim sonuçlarımızla da paralellik göstermektedir. Bu çalışmanın da yüzde 10 luk bir grubunda depresif belirtileri olduğu bulgulanmıştır. Aynı durum anksiyete düzeyleri için de geçerlidir. Çalışmanın katılımcılarının yüzde 9 unun anksiyeteleri orta düzeydedir. Geri kalan durumları normal düzeydedir.

Canay (2014) çalışmasında kadınların ağırlıklı olarak, yaşadıkları mağduriyete son vermek amacıyla cinayet işlediklerini belirterek dayak yiyen kadın sendromuna (Battered Women Syndrome = Hırpalanmış Kadın Sendromu (Güney, 2017) vurgu yapmıştır.

Ögünç (2007) çalışmasında aynı zamanda cinayet işlemiş hükümlü kadınların kişilik özelliklerini incelemeyi hedeflemiş. Bu amaçla MMPI testi uygulamıştır. Buna göre 45 tutuklu/hükümlü kadının kişilik profillerinin klinik alt skalarının daha çok 6: Paranoya, 8: Şizofreni, 7: Psikasteni (Obsesif - Kompülsif Bozukluk), 4: Psikopati ve 2: Depresyon alt testlerinde sıklıkla yükseltiler şeklinde normal gruba göre yükselmeler olduğunu saptamıştır. MMPI testi 10 klinik alt testten oluşan, detay özelliklerden çok kişilik özellikleri konusunda bilgi verdiğinden, bu ölçeğin sonuçlarının doğrudan suça yönelik davranışlarının yordanmasında ve iyileştirme süreçlerinde kullanılmasında sınırlılıkları olduğu belirtilmektedir.

1.2. Cinayet'e Biyo-Psiko-Sosyal Yaklaşım

Cinayetlerin, impulsif (dürtüsel/reaktif) bir davranış sonucu mu yoksa planlanmış, tasarlanmış ve düzenlenmiş (instrumental/proaktif) bir saldırganlığın sonucu olarak ortaya çıkıp, çıkmadığını belirlemeye yönelik çalışmalar önemlidir. Zira sadece kadının değil erkeklerin de öldürme davranışlarının altında yatan

dinamikleri anlamak için önce davranışın ortaya çıkışında etkili olan faktörleri incelemek gerekir. Bunun için suça vücut veren davranışları, özel olarak da bu çalışmanın konusu olan öldürme davranışlarını biyopsikososyal yaklaşım ile değerlendirmek daha işlevsel olacaktır zira kanıta dayalı çalışmaların artması için bu yaklaşım çok değerli olanaklar sunmaktadır. Nedir BiyoPsikoSosyal yaklaşım? (Şekil 1.1)**.**

Genetik Yapı

Biyolojik Faktörler;

Kronik Hastalıklar

Nörobiyolojik yapı;

Beyin ve bölümleri

Nöroiletkenler
tetikleyiciler

Nörodüzenleyiciler

Salgı Bezleri
Premenstural sendrom

Kan Grubu

Nörofizyolojik Görüntüleme
Teknikleri

Genler

Geçmiş Deneyimler

Adam Öldürme Suçu İşlemiş Birey

Sosyal Faktörler

Yaşadığı yer

Sosyo-kültürel durum

Egitim, gelir, meslek, aile

Sosyo-kültürel

Sosyal yapı;

Alt kültür ve
kültürel faktörler

Psikolojik Faktörler

Genel Ruh Sağlığı;

Anksiyete, Dürtüsellik, Saldırgan Davranışlar

Kişilik Özellikleri

Evrimsel Psikolojik Yaklaşım

Şekil 1.1. Biyopsikososyal Yaklaşım

Modernleşme ile birlikte kendini var etmek ve yaşamını sürdürmek isteyen insanoğlu içinde bulduğu tüketim toplumunda giderek daha da zor koşullar altında hissetmektedir. Modernleşmenin yarattığı hızlı üretim beraberinde insani değerlerin tahrip olup, bazılarının da yıkılmasına yol açmıştır. Örneğin, bundan 30 yıl önce yan komşusunda gürültü sesleri duyunca dışarıya çıkan kent insanı artık mümkün olduğunca müdahale etmemeye, destek olmaya "mümkünse" çalışmamaktadır. Buna neden olarak ileri sürülebilecek faktörlerin başında kuşkusuz artmış suç oranları gelmektedir. İnsani değerlerin azaldığı kentsel alanlarda tükenen insanın sorunları da karmaşık ve çok faktörlü hale gelmiştir. Bütüncül bakış açısı tam da bu nokta da işlevsel olabilmektedir. İnsana, sorunlarına ve hatta sapkın davranışlarının ortaya çıkardığı sorunların önlenmesine, iyileştirilmesine de bütüncül bakış açısıyla bakmak, problemi çok merkezli bir bakış açısı ile ele alma olanağı doğurmaktadır. Nitekim bireyi bütüncül bir anlayışla değerlendirmek hata yapma olasılığını en aza indirgemek anlamına gelecektir. Zira parçalar ait oldukları bütünden bağımsız olamaz ilkesi insan ve davranışları için de geçerlidir. Psikoloji ve Psikiyatri alanında Adolf Meyer ve George Engel bu yaklaşımın öncüleri arasında tarihsel yerlerini almışlardır. Adolf Meyer "psikobiyoloji" kavramını ortaya atarken, Engel biyopsikososyal modeli ve devamında genel sistem teorisini geliştirerek insan psikolojisini ve davranışlarını açıklamaya çalışmış ve bu psikobiyoloji, ve modüler psikiyatri akımlarının ortaya çıkmasına yol açmıştır (Rosenthal, 2008; 2019; Menard ve ark., 2017a; Pretorius ve Botha, 2006; Raine, 2008; 2006; Yang ve Raine, 2009; Shumlich ve ar., 2018; Siever, 2008; Spencer, 2017; Turecki, 2016; Woodhams, ve ark., 2008). Psikiyatrik epidemiyoloji çalışmaları ülkemizde olmasa da tüm dünyada suç davranışlarını anlamada ve önleme de önemli bulgular sunan çalışmalar konumundadır.

Biyopsikososyal yaklaşım doğrultusunda santral sinir sisteminde ciddi sorunları olan bir bireyin, sağlıklı bir sosyal yaşamının da olamayacağı varsayılır. Beyin ve beyin bölümlerinde problemleri olan bireyin, önce bilginin iletilmesinde sonra da bu bilgilerin işlenmesinden ortaya çıkan düşünce sisteminde sorun yaşaması ve bu sorunlarında davranışlarına yansıması beklenir. İnsan davranışları kaynağını içinde yaşadığı sosyal bağlamdan gelen bilginin uyaranlar yoluyla santral sinir

sistemindeki bilgi işleme süreçlerine geçirilip, burada kavramsallaştırılıp, sınıflandırılıp, anlamlandırılıp, daha sonra da ilgili durum ya da konu ile ilgili bir algının oluştuğu, bu algının geçmiş yaşantılardan edinilen bilgilerle karşılaştırılıp, eşleştirilmesinden bir ya da daha fazla sonuçların çıkartıldığı ve bu sonuçlara da belirli atıfların yani yüklemlemelerin yapılmasıyla bir bilginin oluştuğu, bu bilgiye istinaden düşüncenin geliştiği ve bu düşüncenin/lerin duygulara yol açtığı ve bunlara istinaden de davranışların oluştuğu varsayılmış ve bu varsayım da bir çok deneysel çalışmayla kanıtlanmıştır (Denson, 2011; Haller, 2015; Shumlick ve ark., 2018; Spencer, 2017; Takahashi, 2018). Günümüzde bu varsayımın doğruluğu ya da yanlışlığı ile ilgili tartışma kalmadığı gibi, davranışların bilgi işleme süreçlerinden temellendiğini bugün psikoloji ve psikiyatri alanındaki tüm yaklaşımlar kabul etmiştir.

1.2.1. Adam Öldürme Suçunun Biyolojik Kökenleri

Adam öldürme suçları şiddet suçlarının en ağır formudur. Kavramsallaştırmanın, algıların, belleğin, mantıksal düşünmenin, hayal gücünün, kendini duygusal ve davranışsal olarak ifade etmenin, ve kendini engellenmiş hissetmenin, içinde bulunulan durumun sağlıklı bir şekilde farkında olmanın yolu insan biyolojisine temellenir. Biyoloji sözcüğü tam olarak beyin ve beyin bölümlerine karşılık gelmektedir. İnsan beyni kırılgan ve bir o kadar da kompleks bir organdır. Kırılganlığı, travmatik yaralanmalarla, tümörlerle, nörogelişimsel hastalıklarla, nörogeneratif bozukluklarla, damarlarda oluşan lezyonlarla doğrudan etkilenmesinden, işlevinin neredeyse bir daha geri gelmeyecek şekilde bozulmasından gelir. Davranış değişiklikleri beynin zedelenmesi, yaralanması ile beyin normal işlevselliği arasındaki kompleks etkileşimin bir sonucu olarak ortaya çıkar. Bu değişikliklerin altında yatan işlev bozuklukları bazı durumlarda suç esnasında cezai sorumluluğun olamayacağı sonucuna da yol açabilir. Başka bir deyişle beynindeki hasar yüzünden, ya da beynin her hangi bir bölümünün olması gerektiği gibi çalışmaması nedeniyle, yönetilemeyen ve tekrarlayan kızgınlık ve öfke atakları deneyimlenebilir. Soğukkanlılıkla, canavarca hisle bir insanın yaşam hakkı

başka bir insan tarafından elinden alınabilir, öldürme suçu işlenebilir. Santralsinir sisteminin çalışmasını ağır derecede etkileyen nedenlerden bir diğeri de kronik gidişli fiziksel hastalıklardır. Hastalıkların alevlenmesi ile davranışlar değişiklik gösterir. Örneğin şeker hastası birey, şekeri normalin bir standart sapma ilerisinde olduğunda daha sinirlenebilir, ajite olabilir, tahammülsüzlüğü üst düzeylere çıkabilir. Bu duruma premenstural sendrom da eklenirse özellikle kadınlarda davranış problemleri ortaya çıkabilir. Reaktif saldırganlık oluşabilir. Sonuç olarak biyopsikososyal yaklaşım yoluyla suç davranışları ve özelde öldürme suçunun biyolojik yönü ancak bu yaklaşımla bütünselliğe ulaşabilmektedir. Bu yaklaşım kullanılarak, öldürme suçlarının nasıl oluştuğu açıklanırken, davranışın biyolojik temelini oluşturan beynin özelliklerini, fizyolojik durumunu ve işleyişini de ele alma fırsatı yakalanır. Davranışların nörobiyolojik temelleri (Sandi, 2008) kabaca 5 başlık altında ele alabiliriz. Bunlar;

1. Beyin bölümleri: Frontal Lob, Temporal Lob, Hipotalamus, Beyin Sapı ve Limbik sistem
2. Nörotransmitterler ve Nörodüzenleyiciler
3. Salgı Bezleri (Menstural Döngü de dahil olmak üzere)
4. Nörofizyolojik görüntüleme yöntemleri
5. Genler

1.2.2.1. Beyin Bölümleri

Kronik gidişli fiziksel hastalıkların santral sinir sisteminde yaptığı olumsuz etkiler günümüzde artık tartışılmaz bir gerçektir. Beyin ve beynin bölümlerinde oluşan herhangi bir hasar ya da düzensiz çalışma yüzünden, dürtüsel davranma, immatur davranma, değişken duygu durumu, ya da alışılagelen duygu durumu dışında bir duygu durumu, öz denetim kaybı ve davranışlarını modifiye etme konusundaki yetersizlik durumları ön plana çıkmaktadır. Bu durumların hemen

hemen hepsi doğrudan ağır şiddet suçlarından, cinayet işlemenin altında yatan saldırganlıkla ilgili olduğu nörobilimsel çalışmalar ve psikiyatrik çalışmalarla kanıta dayalı hale gelmiştir (Takashi ve ark., 2018; Feliz-Ortiz ve ark., 2014; Sandi ve Haller, 2015; Spencer, 2017; Şentürk, 2017; 2013; Turecki ve Meaney, 2016; Brookman, 2015; Deson, 2011; Haller, 2013; Umukoro ve ark., 2013; Siever, 2008; Coccaro ve ark., 2015; De la Vega ve ark., 2016; Jahn ve ark., 2016; Essays UK, 2018; Blair, 2007; Glen ve Raine, 2014). Amigdala saldırgan davranışlarla ilişkili beyin bölümlerindendir, limbik sistemde yer alır. Amigdalada var olan herhangi bir hasar bireyi korkusuzluk durumuna götürebilmektedir. Amigdalanın duygu durumu ile ilgili bu doğrudan etkisi içinde yer aldığı limbik sistemden gelir. Limbik sistem sadece amigdalayı barındırmaz aynı zamanda hipokampusü ve prefrontal korteksi de barındırır ki bu iki bölüm de duygular ve duyguların yönetilmesi ile ilgili bölümlerdir. Hatta talamusla etkileşimlerinden öğrenme, bellek ve dikkat becerileri gerçekleştirilir. Bu alanlarda sorun yaşayan bireyin deneyimlerinden sonuç çıkarma ve koşullara sağlıklı bir şekilde uyum sağlamış duygu durumu mümkün olamaz. Biraz daha detaylandıracak olunursa; sosyal farkındalık ve algılarla ilgili alanlar fusiform alan, süperior temporal girus ve accessory olfactory bulb iken, mevcut durumu değerlendirme, bağlamın koşullarının farkına varma ve ona göre davranmanın altında amigdala, temporal ve prefrontal kortekslerin olduğu ve sosyal davranışların nasıl ve ne şekilde olacağına karar verme süreçlerinde de hipotalamus, brainstem motor ve otonomik yolakların etkili olduğu (Insel ve Fernald, 2014), son olarak da sosyal yaşamda bireyin davranışlarını motive eden bölgelerin ise ventral tegmental alan, accumbens çekirdeği ve ventral pallidum olduğu bulgulanmıştır (Ditzen ve Heinrichs, 2014). Günümüzde bireyi zora sokan patolojik oluşumları, hastalıkları ve en son nokta da şiddet suçlarını önlemek üzere, yürütücü işlevlerdeki bozulmalar ile psikopatik özellikler arasındaki ilişkileri araştıran çalışmaların (Delfin ve ark., 2018) yanısıra, saldırganlığa yol açan durumların tedavi edilmesi için sağlıklı saptamalarının yapılmasına hizmet eden, dolayısıyla prefrontal korteks lezyonları ile ilişkili yürütücü işlevlerdeki bozulmaları ölçmek üzere çeşitli testler geliştirilmiştir. The Tower of London test (Shallice, 1982; ve adopte edilmiş versiyonu Andreas and Van Linden, (2001) tarafından, dürtüselliği tespit etmek için, davranışın hemen arkasından gelen olumlu ya da olumsuz pekiştiricinin inhibe edilip edilmediğine

ilişkin ipuçlarına ulaşmayı amaçlayan Hayling Cümle Tamamlama Testi ve son olarak ta kurallara bağlılığın ve uyumun ölçümü için geliştirilen Brixton Spatial Anticipation Test yeterli sonuçlar veren testler arasındadır (Bagshaw ve ark., 2014).

Kadınlarda proaktif ve reaktif saldırganlık stres altında farklı biçimlerde sempatik ve parasempatik sinir sistemi aktiviteleriyle ilişkilidir. Suçluların anterior singulat aktivitelerinin düşük olduğu saptanmıştır. Ventromedial prefrontal korteksin daha düşük düzeyde aktif ve küçük olduğu saptanmıştır. Her iki amigdalanın da yine küçük olduğu ve aktivitesinin çok düşük olduğu belirlenmiştir (Thomson ve ark., 2019; Thomson ve Centifanti, 2018).

Kadınlar ve erkekler için adam öldürme suçlarında iki tür saldırganlığın işlevsel olduğu bilinmektedir. Bunlar enstrumental / araçlı / proaktif saldırganlık ve reaktif / impulsif / dürtüsel saldırganlıktır (Takashi, ve ark., 2018; Haller, 2013). Reaktif saldırganlıkta planlama ve herhangi bir amacın için yapılmış bir saldırganlık yoktur. Bir provoke eden uyaran ya da olay vardır (Blair,2016). Enstrumental saldırganlık impulsif saldırganlığın tersine amaç oryantasyonlu ve planlı bir davranış örüntüsüne sahiptir (Salfati, 2000). Amigdala, hipotalamus, periakuaduktal gri madde (PAK) dürtüsel/reaktif saldırganlıkla ilişkilidir. Dürtüsel saldırganlıkla ilgili diğer alanlar Ventromedyal frontal korteks (vmPFK) kısmi de olsa ani tehdit durumuyla karşılaşan bireyin dürtüsel saldırgan davranışla adam öldürme suçunu işleyebileceğini belirleyebilmektedir (Takashi ve ark., 2018; Brower & Price, 2001). Yine vmPFK pekiştirme kökenli karar verme stratejilerinden sorumludur. vmPFK işlevlerinde herhangi bir bozulma olduğunda pekiştireç temelli karar verme süreçleri kesintiye uğrar ve dürtüsel saldırganlık biçimi ortaya çıkar. Ek olarak dorsomedyal frontal ve anterior insula kortekleri de dürtüsel saldırganlığın oluşmasında etkilidir (Blair, 2013).

1.2.1.2. Nörotransmitterler ve Nörodüzenleyiciler

Nörokimyasal çalışmalar dürtüsel saldırganlıkta nörotransmitterlerin (nöroileticiler) ve neromodülatörlerin (nörodüzenleyiciler) rolü olduğunu ortaya koymuştur (Coccaro ve ark., 2015; Denson, 2009; Simpson, 2017). Santral sinir sisteminde beyin ve bölgelerine giden bilgiler çeşitli nörotransmitter adı verilen kimyasallarla iletilirler. İnsan davranışlarının ortaya çıkmasının biyolojik temelleri ve oluşumu beyin ve bölümlerinde gerçekleşir. Bilgiyi beyne ve bölümlerine götüren iletken ve düzenleyici kimyasallar, bu anlamda çok önemli bir yer tuttuğundan, suç davranışlarının en ağır formu olan öldürme suçunun işlenmesinin altında yatan en kritik biyolojik bileşenlerdir. Bireyin gündelik yaşamsal işleyişinde olaylar karşısında ne yapıp, ne yapmayacağına ilişkin verilecek kararları bu kimyasal iletkenler ve düzenleyiciler etkiler. Bu etki kompleks bir mekanizmayla gerçekleşir. Örneğin, beynin her bölümü farklı nörotransmitterlerle uyarılır ve farklı nörodüzenleyicilerle düzenlenir. Dopamin frontal korteksi, GABA inhibitör nöronları, serotonin suprakiazmatik çekirdeği uyarır. Bilginin iletilmesi sinaptik boşluklara çıkan nörotransmitterlerle oluşur. Asetilkolin ve norepinefrin de bilginin iletilmesini sağlayan nörotransmitterlerdendir. Asetilkolin bellek ile ilgili işlevlerde rol oynar. Asetikolin yolaklarında sorunlar oluşursa, Alzheimer hastalığı oluşur. Bu hastalarda bilgi asetilkolin yolaklarında atrofi geliştiğinden sağlıklı iletilemez ya da hiç iletilemez. Peptidler insan vücudunun organlarında yapılıp, sinir sistemine kan aracılığıyla ulaşırlar.

Enkephalinler, peptid grubundadır. Bellek, öğrenme ve duygusal davranışlar üzerinde rol oynarlar (Miller ve Pickel, 1980). Normal düzeylerinin yükselmesiyle beynin bilişsel işlevlerinde ağır sorunlar oluşur. Suç davranışlarında failin davranışlarındaki karar süreçlerinde Enkephalinler ile ilgili bu bilgi çok önem taşımaktadır. Alzheimer hastalarında beyin enkephalinlerinin arttığı saptanmıştır. Betaendorfinler ve dinorfinler bilimsel olarak tam anlamıyla kanıtlanamasalar da akapunktur da, batırılan iğnelerin batırıldığı yerde gonadal fonksiyonu kontrol ettiği, endorfin salınımına yol açtığı varsayılmaktadır. Serotonin bir başka nörotransmitter olarak raphe çekirdeğince üretilir, impulsif davranışları düzenlediği varsayılmaktadır.

Serotonin salınımındaki düzensizlik davranışların düzenlenmesini, aşırı olanlarının inhibisyonunda oluşan düzensizliklerden sorumlu olduğu düşünülmektedir (Gannon ve ark., 2012; s. 238-239; Soderdtrom ve ark., 2003).

1.2.1.3. Salgılar

Algıların, belleğin, mantıksal düşünmenin, hayal gücünün, kavramsallaştırmanın duygusal olarak kendini ifade etmenin ya da inhibe olmanın, yani aklın, bulunduğu durumun sağlıklı bir şekilde farkında olmanın içsel salgıların salınım durumundan etkilendiği bugün herkes tarafından bilinmektedir. Otonom sistem ve iç salgılar olmasa karmaşık duygular da olmazdı. Duyguların oluşa geldiği düşüncelerimiz ve dolayısıyla kavramsallaştırmalar, anlamlandırmalar ve bu doğrultuda gelişen tutum ve davranışlar insan kişiliğini şekillendiren sosyal davranışlar ve alt kişilik özellikleri olmazdı. Başka bir deyişle iç salgı bezleri ve otonom sistem sosyal davranışların oluşmasına aracılık etmektedir. Burada hareketle insan doğasının gerçekte insanın endokrin doğası olduğu söylenebilir; Dünya ya geldiğinde farklı bezlerin kalıtsal kombinasyonuyla salınan salgıları aynı zamanda sosyal davranışlarını da etkilemektedir. Bu kalıtımsal fizyolojik yapıya içinde bulunulan sosyo-ekonomik yapı da eklenince ortaya toplumsal insan davranış profilleri çıkar. Bireysel bir istek beyinde ya da santral sinir sisteminde asla tek bir şekilde ortaya çıkmaz. Bu isteğin mutlaka bir kaynağı olmak durumundadır. Bu kaynak, otonom sistemdir. Bu sistem olmaksızın göğüs ve batın bölgesindeki iç organlar kompleksi, kan ve içinde dolaştığı damarlar, iç salgı bezleri, kaslar, siirler, beyin, geçmiş deneyimler ile ilgili ilişkilendirme ve kavramsallaştırmalar, yüklemlemeler, ve hatta anılar içinden çıkılamaz bir durumda olur, bir türlü gündelik yaşama adapte olacak şekilde düzenlenemezdi (Berman, 1922:164). Örneğin, açlık birkaç satır önce ifade edilen “istek” e iyi bir örnektir. Yoğun bir açlık sürecinde, birey santral sinir sisteminden gelen uyaranların baskısıyla bilinçli ve sağlıklı davranış düzleminden sapabilir (Berman, 1922). Aynı şekilde mahrem ilişkide sürekli tarzda maruz kalınan psikolojik bağlamdaki negatif, zorlayıcı ve hırpalayıcı koşullar, bir noktadan sonra bu hırpalayıcılığın kaynağını ortadan kaldırma

davranışına, yani öldürme suçuna bireyi sürükleyebilir. Menstural döngü ile ilgili olarak kadının suç davranışları arasında bir ilişki olduğu 19. Yüzyıl sonlarından bu yana cinsiyet ve suç çalışmaları alanında çalışılmaktadır. Cinayet tutuklusu kadınlarla ilgili olarak 1893 yılında Lizzie Borden adlı müvekkilini, anne babasını baltayla öldürmesinin altında "aylık bunalma ve daralma" nedeninin yattığını zira Borden in suçu işlediği süreçte menstural periyodunun çok yakın olduğunu belirterek savunmuştur. Başka iki kadın cinayet tutuklusu kendilerini premenstural sendromları olduğunu belirterek savunmuşlar ve 3 yıl denetimli serbestlik cezası almışlardır. Erkek arkadaşını öldürmekten tutuklu kadın zanlının avukatı, cinayet sürecinde müvekkilinin premenstural sendromunu öne sürerek, şartlı tahliye almasını sağlamıştır (Flowers, 1995). Aynı şekilde çocuğunu öldüren kadın cinayet tutuklusunun avukatı, suç esnasında zanlı kadının şiddetli seyreden premenstural sendromunun varlığını kanıtlayıp, bu suçu işlemesininaltında yatan neden olarak göstermiş ve müvekkilini böyle savunarak, beraatine karar verilmesini sağlamıştır (Thanvi, 2018). Kuşkusuz suç sosyal davranışların sapkın formlarından biridir.

Sosyal davranışların ve kişiliğin temelleri, salgılar ile iç organlar ve kaslar arasındaki kısmi, daimi, ya da geçici ifadelerin bir bütünüdür. Kadınlarda adrenal medulla doğal olarak kortekse üstünlük sağlama eğiliminde olduğundan; bir çok salgı bezinin işlev görmesinden dolayı, erkeklere oranla kadınlar daha kaygılı, endişeli ve duruma göre panik mooduna girmeye daha eğilimlidir. Kadınlardaki tiroid bezinin erkeklere göre daha fazla ve farklı salınması bu özelliklerini daha da arttırmaktadır.

Kavramsallaştırma ve muhakeme ile ilişkili olarak bir kanıya varma hızını belirleyen başka bir salgı bezi daha vardır; Tiroid. Tiroid çabukluğu belirler. Hızlı düşünme, sağlıklı tiroid salınımını, yavaş düşünme sağlıksız, dengesiz tiroid bezi çalışması anlamına gelir (Berman, 1922; s. 182). Aynı şekilde kavramsallaştırmanın, bir kanıya varmanın, ve dolayısıyla o durumla ilgili yeterlilik duygusunun gelişmesinin bir diğer önemli biyolojik bileşeni hipofiz bezidir. Sonuç olarak adrenal, endokrinal, hipofiz, gastro-intestinal bezler, sosyal davranışları ve kişisel

özellikleri düzenlediği kolaylıkla bilimsel bir şekilde söylenebilir (Stone, 2007; Brookman, 2015; Turecki, 2016).

1.2.1.4. Nörofizyolojik Görüntüleme Yöntemleri ile Ulaşılan Bulgular

Nörofizyolojik görüntüleme teknikleri fMRI (Fonksiyonel Manyetik Rezonans Görüntüleme), DT-MRI (Difuzyon Tensör Manyetik Rezonans Görüntüleme), PET (Positron Emisyonel Tomografi) ve SPECT (Single Positron Emission Computed Tomography) sayesinde şiddet, cinayet suçları ile ilgili olan prefrontal korteks, medial temporal bölgeler ve limbik bölgelerin fonksiyonu ve yapısal durumları ile ilgili bilgilere ulaşılmasında kullanılmaktadır (Radeljak ve ark., 2010). Adam öldürme suçu işleyenlerde, özellikle prefrontal korteks, temporal girus, amigdala-hipokampal kompleks ve anterior-singulat korteks in işlevlerinin bozulmuş olduğu belirlendiği bilgisi, bu ulaşılan bilgilerin iyileştirme çalışmalarına yansıması gerekliliğini de beraberinde getirmektedir. Beyin aktivitelerini görüntüleme çalışmaları sayesinde aslında beynin sosyal olduğu ortaya konmuştur (Jozsef, 2015; Haller, 2013; Ditzen ve Heinrichs, 2014; Blair, 2008). Cinayet işlemiş hükümlülerin, işlemeyen hükümlülere oranla beyin ve bölümleri ile ilgili Raine ve ark. (1997) çalışması, ve prefrontal korteksteki glukoz metabolizmalarının farklılıklar gösterdiği çalışma (Raine ve ark., 1994) bu alandaki çalışmalara ivme kazandırmıştır. İlk çalışmada katil hükümlülerin prefrontal korteks, angular girus, amigdala, hipokampus, talamus ve corpus kallosyumlarında lokalize işlev bozukluklarının olduğu ve solak katillerin sağlaklara oranla el becerilerini kullanmaları istenen test aşamalarında, daha az anomalileri olduğu saptanmıştır. Bu bulgulara deneysel-kontrol gruplu dizaynı ile, beyin tarama PET (Positron Emisyonel Tomografi) kullanarak işlevsel ve yapısal görüntüleme sağlamışlar ve flordeoksiglikoz (FDG)'u beyin metabolizmasına enjekte ederek ulaşmışlardır. Deneysel çalışma sürecinde tüm deney grubundan (cinayet hükümlüleri) mevcut kullandıkları ilaçlarını kullanmamaları istenmiştir.

Yang ve Raine (2009) 43 yapısal ve işlevsel görüntüleme çalışmasını dahil ettikleri metaanalitik çalışmada, antisosyallerde hem fonksiyonunun hem de yapısının azalmış olduğu, ve bu alanların sağ orbitofrontal korteks, sağ anterior singulat korteks, ve sol dorsolateral korteks olduğunu belirtmişlerdir. Bu çalışmanın bulguları aynı yazarların 2006 yılında yaptıkları çalışmayla paralellik göstermektedir (Raine ve Yang, 2006).

Kuşkusuz bu sonuçlar, cinayetle sonuçlanan tüm şiddet suçlarını tamamiyle biyolojik nedenlerle, nörobilimsel bulgular ışığında açıklamak için tek taraflıdır ancak özellikle davranış iyileştirme amaçlı müdahale yöntemlerinde kullanılmak üzere çok önemli bulgular olarak ele alınmalıdır.

1.2.1.5. Genler

Suç davranışlarının genlerle ilgili çalışmaları son 20 yılda giderek ivme kazanmıştır. Bu çalışmalar ikiz çalışmaları, evlatlık ve aileleri çalışmaları, kromozom çalışmaları ve suç geni çalışmaları başlıklarıyla ele alınmaktadır. Aile, ikiz ve evlatlık ikiz çalışmalarında geçerliliği net, ve güvenilir sonuçlara ulaşılamamıştır (Chakraborty ve ark., 2012). Kromozom çalışmalarında daha güvenilir ve bilimsel geçerliği net çalışma sonuçlarına ulaşılmıştır. Bu çalışmalardan biri Fransız bir seri katil olan Daniel Hugon' ın kromozom profili ile Richard F Speek adlı 8 genç kızı öldürmüş 24 yaşındaki bir katilin kromozom profilleri üzerinde çalışılmıştır. Bu her 2 cinayet suçlusunda da kromozom anomalisi bulgulanmıştır (Atasoy, 2007). 1966 lı yıllarda böyle bir bulguya ulaşılması kriminoloji alanında genetik çalışmaların ivme kazanmasına yol açmıştır. Cinayet suçlarında KE(XY), KKE(XXY) ve KEE(XYY) kromozomlarındaki ilişki hipotezlerle test edilmiş ve cinayet işlemiş popülasyonda XXY ve XYY kromozomları olduğu saptanmıştır. Örneğin, Speek isimli katilin XY yerine, XYY kromozomuna sahip olduğu bulgulanmıştır. Aynı doğrultuda Cura ve Çankaya (2017) yaptıkları derleme çalışmalarında şiddet suçlularında kromozom anomalisi olduğunu vurgulamışlardır.

Suçlularla ilgili yapılan çalışmalar, suç davranışlarına özellikle şiddet içerenlerine genlerin, çevresel etmenlerle birlikte etkide bulunduklarını ortaya koymuşlardır (Chakraborty ve ark., 2011; Lowenstein, 2002; Miles ve Caret, 1997, Walters ve ark., 2016).

Moleküler Psikiyatri literatüründe iki genin şiddet suçları ile ilişkili olduğu belirlenmiştir. Bilim dalının şiddet suçlarında daha fazla genin etkili olduğu ve bu genlerle birlikte çevresel etkilerle bir arada öldürme gibi şiddet suçlarıyla doğrudan ilişkili olduğuna ilişkin açıklamaları vardır. İlgili literatürde bu duruma "yüksek riskli kombinasyon (high risk combination) adı verilmiştir. Kamuoyunda katil geni olarak bilinen bu iki genden MAO-A, ve CDH 13 olarak isimlendirilmektedir. Plomin ve Deary (2015) yaptıkları çalışmalarında, CDH13 geninin aynı zamanda madde bağımlıları ve Hiperaktiviteli Dikkat Eksikliği Bozukluğu vakalarında bulunduğunu bulgulamışlardır. MAO-A (Monoamin Oksidoz A Enzimi) aynı zamanda beyin fonksiyonları üzerinde doğrudan etkili olan 2 nörotransmitteri kontrol etmektedir. Bu nörotransmitterler (iletici) dopamin ve serotonindir. Bu iki ileticiyi MAO-A kontrol edemediği durumlarda yani bir sorun oluştuğunda, amfetamin kullanımı (bağımlılık düzeyinde) ve alkol bağımlılığı ile sonuçlandığı belirlemiştir. Tüm bu bilgiler, cinayet suçlarında, faillerin alkol ve madde kullanım etkisinde bu suçu işlediklerini akla getirmektedir. Dahası ilginç bir şekilde bu iki genin şiddet suçu işleyenlerde olduğu saptanmıştır. Belki de bu bulgu bu 2 gene katil geni adı verilmesine katkıda bulunmuş olabilir.

Günümüzde genetik çalışmalar içinde yaşanılan sosyal çevreyi ve suç davranışları da dikkate alarak yapılmaktadır. Bazı mahkemelerde cinayet suçlularını savunan avukatlar, failin (müvekkillerinin) gen profilini de bilirkişinin sağladığı bilimsel kanıtlar listesinde sunmaktadırlar. Örneğin 2009 yılında İtalya da bir mahkemede bir katilin genetik profilinde bu 2 genin varlığının kanıtlanmasıyla, bu profilin suç davranışına katkı yaptığı savunması karşısında, faile indirim cezası verilmiştir (Hagerty, 2010).

1.2.2. Adam Öldürme Suçunun Psikolojik Kökenleri

1.2.2.1. Suç Davranışı, Kaygı, Depresyon ve Genel Ruh Sağlığı

Suç davranışı, gerisinde uzun yıllar süren olumsuz pekiştireçlerle öğrenilmiş davranışlar tarafından şekillendirilmiş, yoğun çözümsüzlük duygularının temellendiği, sağlıksız başa çıkma yollarının bir sonucu olarak karşımıza çıkabilmektedir. Birey maruz kaldığı olumsuz yaşam koşullarının üstesinden gelemedikçe, mağduriyetini yönetemedikçe, ve önleyemedikçe başa çıkma yollarına temel olan düşünce içeriğinde, duygu durumunda ve davranışlarının ortaya çıkmasına yol açan motivasyonunda ağır bozulmalar oluşur. Süregiden mağduriyet, kötü muamele ve koşullarla bir araya geldiğinde düşünce sisteminde daralmalar, gerçeği değerlendirme de bozulmalar, ve premorbid yani cinayet işlemeden önceki kişilik özellikleri doğrultusunda patolojik davranışlar ve durumlar için zemin oluşur. Suça iten fatörler olarak işlev gören kaygı, depresyon ve genel ruh sağlığı dikkatle incelenmeli ve özellikle önleme çalışmalarında özenle ele alınmalıdır.

Gerek yurt dışı çalışmalarda (Giannetakis, 2017; Salfati ve ark., 2015; Bester, 2008; Branje ve ark., 2005; Gebert, 1996; Hare, 1991;Heaven, 1996; Kamaluddin ve ark., 2014; Khoshnood ve Vafors-Fritz, 2017; Liu ve ark., 2018; Miller ve ark., 2008; Walters, 2018), gerekse ülkemizde yapılan çalışmalarda (Karaca, 2010; Öncül, 2008;2014; Nazlıdır, 2010; Gönen, 2015; Ögünç ve Şar, 2007; Kıran, 2012; Demir, 1998; Kulak, 1996; Özdemir, 1999; Saruç, 2014) kendinden değerlendirmeli, geçerliği ve güvenirliği yapılarak bir çok çalışmayla güçlendirilmiş ölçekler kullanılmıştır. Profil çalışmalarında kendinden değerlendirmeli ölçeklerin doğrudan suçlunun kendini anlatma eğilimini ortaya çıkarmaları bakımından kullanılması önerilmektedir zira sadece bu ölçekler ve yarı yapılandırılmış görüşmeler süreciyle suça iten, öldürmeye motive eden faktörler hem hükümlü hem de mevcut kanıtlar dikkate alınarak değerlendirilmesine olanak vermektedir.

Özellikle şiddet suçlularında kaygı düzeyinin, dürtüselliğin, kaygı ile dürtüselliğin birlikte eşlik ettiği davranış kalıplarının, ve genel olarak ruh sağlığının, suçlu olmayan popülasyonlara oranla daha patolojik boyutlarda olduğu bulgulanmıştır (Ganon ve ark., 2012; Gönen, 2015). Cinayet işlemiş hükümlülerin ağır davranış problemlerine eşlik eden dürtüsel temelli şiddet içeren davranışları olduğu, gerek kadın cinayet hükümlüleri (Benekos, 1995; Akgün, 2017; 2014; Bester; 2008; İçli ve Öğün, 2000) ile gerekse erkeklerle (Kamaluddin ve ark., 2014; Khoshnood ve Vafors-fritz, 2017; Nazlıdır, 2010; Rosser, 2019; Woodhams ve ark., 2008) ilgili çalışmalarla kanıtlanmıştır. Bipolar bozukluklar (Şentürk ve ark., 2013) kadın cinayet hükümlülerinde sıklıkla rastlanan psikiyatrik hastalıklar içindedir, bunu sırasıyla şizoaffektif bozukluklar, şizofreni, psikotik depresyon, depresyon ve anksiyete bozuklukları izlemektedir. Cline (2015) ve Kıran (2012) kadın cinayet hükümlüleri ile yaptığı çalışmalarında bu hükümlülerin kaygı düzeylerinin çok yüksek ve bununla paralel problem çözme yollarının sağlıksız ve yetersiz olduğunu bulgulamıştır.

Ev içi şiddet vakalarında görülen kadın cinayet hükümlülerin özellikleri daha çok planlanmamış, stres altında ve "maruz kalmayı bitirmek üzere, sağlıksız bir problem çözme yolu olarak öldürme düşüncelerinin (Duntleyj, 2015) bir sonucu karşımıza çıkmaktadır (Caman, 2017). Bu şekliyle hırpalanmış kadın sendromu (Guney, 2017; Pretorius ve Botha 2006; Shackelford, 2000; Zure, 1994) ilk akla gelenlerdendir. Özkaya ve Çağlar (2002) çalışma örneklemindeki tüm kadın hükümlülerin cinayet işleme nedenlerinin fiziksel, cinsel saldırıya ve şiddete maruz kalmalarının olduğunu belirtmişlerdir. Aynı sonuçlara Whiteley (2012) ve Saygılı ve Aliusta (2009) kadın suçlularla yaptıkları çalışmalarında ulaşmışlardır. Bu çalışma da ayrıca dürtüsel davranışların belirgin olduğu da vurgulanmıştır. Her ne kadar suçlu popülasyonda perinatal depresyon ile ilgili çalışmalar halen yapılmamışsa da, ülkemizde kadın popülasyonunda perinatal depresyon ve sonuçlarına dikkat çeken Şentürk ve arkadaşlarının yaptığı çalışma (2017), ve yine Şentürk ve arkadaşlarının oto- immun hastalıklardan Sjögren Sendromu ile psikiyatrik hastalıklar arasındaki etkileşime dikkat çektikleri çalışmaları (2012), dürtüsellik ve tahammülsüzlüğün bir arada olduğu suçlu popülasyonlarda bu türden hastalıkların taramalarının yapılması,

suç davranışının ortaya çıkmasında etkili faktörlerin sınırlarının daha net ve kanıta dayalı olarak çizilmesine katkıda bulunacaktır. Nitekim nöroendokrinal düzeyde suç davranışları arasındaki etkileşimi araştırmış çalışmalar vardır (Spencer, 2017). Kuşkusuz toplumsal baskıların serdikleri tutumların da etkisi ikinci seçenek çağrışımlardandır. Normal popülasyonun, ruh sağlığı bozuk olan kişilere karşı tutumları (Şentürk ve ark., 2016) suç davranışlarının sağlıksız bir başa çıkma yolu olarak karşımıza çıkmasına katkıda bulunabilir. Ruh sağlığının genel düzeyde ölçülmesinin önemi, ve uygun tedavi seçeneklerinin sunulması suç davranışlarının epidemiyolojisiyle de ilişkilidir. Örneğin, Sınır kişilik bozukluğu ve özellikleri olan hastalarda, psikiyatrik tedavilerden ketiapine tedavisini, bu hasta grubunda dürtüselliği düzenlediğinin rapor edildiği çalışma (Şentürk ve ark., 2008), bir kez suç işlemiş, ya da ceza infaz kurumlarında cinayet işleme nedeniyle hüküm giymiş borderline özellikleri olan hasta hükümlülerde, öldürme ve diğer suç davranışlarının önlenmesinde etkili olan tedavi seçenekleri arasında yer almaktadır.

1.2.2.2. Kişilik Özellikleri

Kişilik davranışları etkileyen önemli bir faktördür. Kişilik özelliklerinin adam öldürmeyi de kapsayan şiddet suçlarının ortaya çıkarılması ile ilişkisini ortaya koymak üzere bir çok çalışma yapılagelmektedir. Bu çalışmalardan son 20 yıl içinde yapılanlarından birkaç örnek verilecek olursa, Kruger ve arkadaşlarının (1994) kişilik özelliklerinin suç davranışlarıyla ilişkili olup olmadığı sorusuna yanıt olarak 18 yaşında, 862 erkek ve kadınla çalıştıkları, doğumlarından çalışma yapıldığı zamanı kapsayan sürenin kapsandığı (birth cohort) araştırmaları bu alandaki en kapsamlı çalışmadır. Bu çalışmada davranış sapmaları da kişilik özelliklerinin belirleyici olduğunu bulgulamışlardır.

Stone (2007) adam öldürme ve diğer şiddet suçlarını işleyen 422 suçlu ile çalıştığı araştırmasında, suçu işleyenlerin narsisistik özelliklerinin ön planda olduğunu, temel kişilik bozuklukları tanılarının olduğunu, bu tanılar içinde de en sık

rastlananların psikopati, antisosyal kişilik bozukluğu, sadistik kişilik bozukluğu ve narsisistik kişilik bozukluğu olduğunu saptamıştır.

Eysenck (1951) Psikotizm (P), Extraversion (E) ve Neurotizm (N) boyutlarının olduğunu varsaydığı PEN kişilik teorisiyle, kişilik psikolojisi ve klinik psikoloji psikoloji alanında kişiliğin mani, şizofreni, psikopatik sapma, gibi klinik özelliklerden oluşan boyutlarla kavramsallaştırılmasının, suç davranışlarını anlama ve düzenleme de işlevsiz olduğu bilgisine ulaşılmasında ivme kazandırmıştır. Eysenck' in bu modeline Aggreeableness (Uyumluluk), Conscientiousness (Sorumluluk) ve Openness to Experience (Gelişime Açıklık) den oluşan 3 faktör daha eklenip, psikotizm faktörü elenip, 5 faktörlü model oluşturulmuştur (Costa ve McCrae, 1985). 1990 yılında Goldberg 5 faktörlü kişilik ölçeğini oluşturmuştur. Eysenck (1996) bu 5 faktörün kişiliği ve yansıması olan davranışları anlama ve modifiye etmede yararlı olacağını vurgulamıştır.

Kampen (2009) Eysenck' in kişilik teorisinin klinik uygunluğunu incelediği çalışmasında, PEN modelinin 5 faktörlü kişilik modelinin davranışsal patolojiyi belirleme de nokta atış düzeyinde etkili olduğunu, tedavi süreçlerinde hangi davranışlara ne şekilde müdahale edileceğini planlamanın daha belirli ve etkili olduğunu belirtmiştir.

Ülkemizde de bu alanda suç işlememiş ve suç işlemiş örneklemlerle yapılan çalışmalar (Yılmaz ve Kafadar, 2018; Özkan ve Boz, 2018; Kapusuz ve Çavuş; 2018; Gül ve Karancı, 2017; Ural, 2016; Şenyurt ve Coşkun, 2015; Şengül ve ark., 2015; Öncül 2014; 2008; Gençöz ve Öncül, 2012; Karancı ve ark., 2012; Karaca, 2010; Çelik, 2008; Goldberg & Somer, 2000) 5 faktörlü modelin davranışların ortaya çıkış sürecine müdahale edebilmeyi ve dolayısıyla iyileştirilmesinde etkili olabilecek doneler sunduğu ortaya konmuştur. Peki nedir bu beş faktörlü kişilik modeli? 5 faktörlü kişilik modeli yaklaşımında, bireyin farklı yaşam durumlarına verdiği davranışsal tepkilerin, kelimeler, tanımlayıcı sıfatlar yoluyla nokta davranış olarak belirlenmesi amaçlanmaktadır. Modelin temeli Allport' un ayırt edici özellik yaklaşımı ve yine Allport ve Odbert (1934) in çalışmalarında kişiliği tanımlayan

kelimelerin/sıfatların araştırılmasıyla atılmıştır. Ayırt edici özellikler yaklaşımına göre Allport kişiliği bireylerin kendilerine özgü düşünce ve davranışlarına temel oluşturan psikofiziksel etkileşimlerin bir bütünü olarak tanımlamıştır (Yazgan ve ark., 2012). Allport un oluşturduğu bu temelin üzerine, 1950 li yıllarda Eysenck ve Cattell' in, kişilik yapısını diğer kişilerden farklılaştıran özelliklerin neler olduğunu araştıran ve kişiliğin özelliklerinin davranışsal yansımalarında etkili olan boyutlarını (faktörlerini) belirleme çalışmaları gelmektedir (Eysenck, 1951; Cattell, 1956). Goldberg 1990 yılından başlayarak 5 faktörün bireylerin iş ve diğer sosyal alanlarında yansımalarını ortaya çıkaran kişilik özelliklerini çalışmıştır, bu çalışmalarının bir kısmını ülkemiz klinik psikologlarından Somer ile ülkemiz örneklemiyle yapmıştır (Goldberg, 1990; Somer ve Goldberg, 2000). Bireysel farklılıkları, başka bir deyişle her bireyin benzer durumlara verdikleri farklı davranışları ortaya çıkarması bu yaklaşımın kuşkusuz en güçlü yanıdır (Tabak ve ark., 2010; McCrae ve John, 1992; Costa ve McCrae, 1995; Schmitt ve ark., 2007; Öncül, 2010; 2014; Karaca 2010).

Kişilik özelliklerinin davranışsal sisteme yansımalarıyla ilgili bilimsel ipuçlarına ulaşılabilmek amacıyla Goldberg (1990) bireylerin kendilerini kelime ve sıfatlarla tanımlama tarzlarının, onların temel kişilik özellikleriyle ilişkili olabileceği varsayımıyla 5 faktörlü Kişilik Özellikleri Envanterini geliştirmiştir. Buradaki temel varsayımı, "bireysel farklılıkların konuşulan diller aracılığıyla kodlanabileceği, kelimeler yoluyla bu farklılıkların konuşma diline yansıyacağı, konuşma diline yansıyan bu kelimeler yoluyla bireylerin kişilik yapılarına ilişkin bilgilere ulaşılabileceğidir". Kurama göre ulaşılan bu bilgiler belirli kategorilere yani, sınıflandırmalara tabi tutulmaktadır. Bu özellikler kategorileri de 5 temel kategoridir. Kısaca bu 5 faktörün karşılık geldikleri özellikler gözden geçirilecek olursa, hepsinin doğrudan nokta davranışlar olduğu görülecektir; Dışadönüklük (Extraversion): Girişken, aktif, iddialı, heyecan odaklı, neşeli, konuşkan, sevecen, sıcakkanlı gibi özellikleri kapsar bu faktör ve tam karşısında; utangaç, sessiz, sakin, içe dönük, yalnızlığı tercih eden, konuşmaktan hoşlanmayan gibi özellikleri barındırır. Sorumluluk/sorumluluk sahibi olma (Conscientiousness): Bu faktör, düzenli, tedbirli, azimli, hırslı, titiz, görevine bağlı, başarı odaklı, sorumlu ve uyumlu olma gibi

özellikleri kapsar ve tam karşısında; plansız, düzensiz, dikkati kolay dağılan, disiplinsiz ve erteleyen gibi özellikler barındırır. Duygusal Denge (Emotional Stability): Rahat, özgüvenli, sabırlı, eleştiriye açık, strese dayanıklı olma gibi özellikleri kapsar bu faktör ve tam karşısında; endişeli, gergin, çekingen, güvensiz, kendiyle barışık olmayan, kaygılı, değişken ve saldırgan olma gibi özellikleri barındırır. Uyumluluk/Uyumlu Olma (Agreeableness): Saygılı, güvenilir, cana yakın, esnek, kibar, merhametli, uyumlu, alçak gönüllü olma gibi özellikleri kapsar bu faktör ve tam karşısında; hırçınlık, huysuzluk, inatçı, dik başlı, bencil ve şüpheci olma gibi özellikleri barındırır. Gelişime Açıklık / Yeni Deneyimlere Açık Olma (Openness to New Experiences): Yaratıcı, analitik düşünen, duyarlı, meraklı, bağımsız, yenilikçi, açık fikirli, ifade yeteneği güçlü gibi özellikleri kapsar bu faktör ve tam karşısında; geleneksel, tutucu, ilgisiz, anlayışsız olma ve sıradanlık gibi özellikleri barındırır. Modelin temel varsayımı genel klinik ve kişilik özelliklerinden çok, doğrudan gözlemlenebilen nokta davranışları belirlemeye yönelik, kısa ve anlaşılır olduğundan, suç davranışlarını ortaya çıkarma ve önleme çalışmalarında daha çok bu modelin kişilik ölçüm aracı kullanılmaktadır.

1.2.3. Adam Öldürme Suçunun Sosyal Kökenleri

Bireyin içinde yaşadığı sosyal yapı doğrudan yaşadığı bölge (CTE, 2017; Umut vakfı, 2018), kültürel konum (Bester, 2008), eğitim düzeyi, kişisel gelir, içinde yaşadığı hanenin aylık gelir düzeyi sosyo kültürel tetikleyiciler olarak işlev görebilmektedir gerek cinayet suçlarında gerekse diğer suç davranışlarında (Scheff, 2011; Öncül, 2008; 2014; Gürtuna, 2009). Örneğin, Ankara ilinde, çin çin bağları semtinde suç davranışları süregiden gündelik yaşamın sıradanlığı içindedir. Burada yetişen çocuklar, başa çıkma yollarını suç davranışlarını da kapsayacak şekilde öğrenirler zira çözüm yolları içinde suçun kendisi yatmaktadır. Bandura (1977) sosyal öğrenme teorisinde tam da bu noktaya işaret etmiştir. Problem çözme ve başa çıkma yolları ve genel olarak bireyin kendini var etmesi için gerekli tüm sosyal ve bu sosyal davranışların oluşmasında işlev gören algı ve kavramsallaştırmalar tamamen gerek deneyimlerden çıkarılan sonuçlardan, gerek doğrudan dahil ve tanık olmayla

öğrenilir. Aile ve ailenin yapısı (Farrigton ve ark., 1996), ebeveynlerin çocuklarını yetiştirme biçimleri suç davranışlarına kırılması zor bir zemin hazırladığı gibi (Unnever ve ark., 2006) bireyin sosyal davranışlarında, problem çözme becerilerinde tamamen yansıma bulur (Ural, 2016).

Sosyal yapı, kültürel özellikler ve hatta alt kültürel özelliklerin suç davranışlarından, cinayet gibi ağır şiddet suçlarının (Arın, 2001; Aitken, 1995) ortaya çıkmasında doğrudan etkili olduğu bugün herkes tarafından bilinen bir gerçek halinde gelmiştir.

Günümüzde içinde yaşanılan sosyal çevre, ki buna sosyal yapının doğrudan kendisi, kültürel faktörler de dahildir, biyolojik yatkınlıkların da bir araya gelmesiyle suç davranışlarında kendini gösterebilmektedir (Turecki ve Meaney, 2016;).

1.2.4. Cinayet' in Evrimsel Psikolojik Açıdan Kökenleri

Bu yaklaşım evrimsel biyoloji bilgisinin psikolojik teorilere uygulanması olarak açıklanmaktadır (Durrant & Ellis, 2002). Bu yaklaşım son 20 yılda ortaya çıkmıştır. Yaklaşımın kaynakları Darwin' in evrim kuramından, kuşaklar boyu aktarımın ilkelerinden, bilişssel psikolojiden, gelişimsel psikolojiden, anormal psikolojiden, kişilik psikolojisinden, motivasyon – duygular teorisinden, hatta örgütsel psikolojiden alır. Temel varsayımı insan beyni, doğal seleksiyonlarla, atalarının bilgi işleme süreçlerinde varolan problemlerin kuşaklar boyu aktarılmasından şekillenerek belirli alanlarda spesifik hale gelmiş çok fazla sayıda mekanizmanın bir araya gelmesinden oluşmuştur. Bilgi işleme süreçlerinde problemi çözmek için karşılaşılan sorunların neler olduğu, hangi yiyeceğin seçileceğinin karar verilmesi, sosyal hiyerarşi de ne tür görüşmelerin yapılacağı, problem çözümünde beyin - akıl mekanizmalarının nasıl işletileceği vb. gibi konularla ilgilidir. Evrimsel psikoloji, bilgi işleme süreçlerine ve örneklerle verilen yukarıdaki problemlere odaklanır. Bu yaklaşımda fiziksel, sosyal ve kültürel özelliklerin bir araya gelerek oluşturduğu "çevresel davranış", nöral aktivite ve genetik aktivite ile birleşerek insan

davranışlarını oluşturur (Machlup & Bjorklunk, 2015). Evrimsel psikoloji bakış açısına göre cinayet ile intihar iki uçlu bir skala düzeyinde insan aklında işlev görmektedir. Zaman zaman sadece erkek cinayet hükümlülerinde, cinayeti işledikten sonra intihar davranışı gelişir. Bu 2 uçlu suç davranışının ardından her hangi bir ceza verilemediğinden, "cinayet-intihar" kavramı oluşturulmuştur. Bu kavram hem kasten cinayet suçlarını hem de diğer cinayet suçlarını kapsadığından, öldürme suçunun tüm ögelerini kapsayan bir kavramdır (Liem, 2012). Bu durum şiddetin en ağır formudur ve köklerini yukarıda sayılan bileşenlerden alır. Cinayet vakalarında dört en yaygın cinayet-intihar tipi sınıflandırılmaktadır. Bunlar, eşe yönelik cinayet - intihar, çocuk cinayeti - intihar, aileden birini öldürme - intihar, ve son olarak da aileden olmayan birini öldürme - intihar'dır.

Evrimsel psikoloji yaklaşımı gerek cinayet suçlularının öldürme davranışlarına getirdikleri detaylı ve kapsamlı bakış açısıyla gerekse cinayet suçlarını sınıflandırmalarıyla son 20 yıldır giderek artan şekilde adli psikoloji ve adli psikiyatri içerisindeki yerini almıştır.

1.3. Cinayet Suçlarında Suçlu Profili Çalışmaları

Suçlu profilleme çalışmalarında, dikkatle ele alınan değişkenler demeti ortaya konur. Bu değişkenler adam öldürme suçları için şöyle sıralanmaktadır; öldürme davranışına yol açan durumlar; öldürme motivasyonu / stresörler, kişilik özellikleri, zeka düzeyi, eğitim, meslek, medeni durum, yaşanılan yer, cinayetin işlendiği yer, öldürülenin yakınlığı ve kim olduğu gibi olay yeri ve faille ilgilidir (Kocsis & Palermo, 2016). Kuşkusuz sadece adam öldürme suçlarında değil, her suça özgü profil özelliklerine, geçmişte işlenmiş suçların özellikleri de eklenerek, bu suçları işlemiş bireyin kişilik ve dolayısıyla davranış özellikleri bilimsel yöntemler ve suç analizi teknikleriyle ele alınır. Suç davranışının öncesindeki davranışlar ve faktörler, suç zamanındaki davranışlar ve faktörler, olay yeri detayları (hem faile hem de kurban'a yönelik) ve suç davranışından sonra ki dönemdeki davranışları (Kocsis ve ark., 2002), psikolojik durumu; kaygı, depresyon (Kıran, 2012), genel ruh sağlığı;

öldürme davranışını nasıl yorumladığı, nasıl bir açıklama getirdiği dikkatle saptanır ve incelenir. Bu özellikleriyle bağlantılı bir şekilde, bireyin kendine özgülüğü ile ilgili bilgi portföyleri oluşturulduğundan, profil çalışmaları davranışın parmak izi olarak adlandırılan bir kavram olarak karşımıza çıkar (Polat, 2009; Douglas ve Douglas, 2006). Davranışın parmak izi kavramında kast edilen failin neyi yapmayı seçtiği, bu seçiminin altında ne tür faktörlerin olduğudur. (Kamaluddin ve ark., 2014; Erkunt, 2011; Önder ve Gönültaş, 2005; Turney, 2011; Geberth, 1996; Brent, 2002; İçli ve ark., 2011). Dolayısıyla suçlu profili çalışmalarında, mevcut suç davranışı ile ilgili özellikler, geniş bir yelpaze kriterleri altında oluşturulmuş bileşenler formunda, bilimsel ve somut kanıtlar haline getirilir ve bu yolla, belirsiz, ambivalant ve somut kanıta ihtiyaç olan her durumda, suçlu ve suçlunun davranışları tahmin edilebilir. Başka bir deyişle profilleme çalışmaları yoluyla, uzun dönemde suç önlenebilir düzeye gelebilir.

Suç ve suç davranışlarının profillenmesi çalışmalarında temel kavramlardan biri Mondus Operandi'dir. *Mondus Operandi*, profili çıkarılacak olan suç türleri, suçun işlendiği yerin özellikleri, suçlu, mağdur, şüphelinin özellikleri, suçun ortaya çıkış biçimi, kullanılan alet vb. gibi suçun temel bileşenleri arasında ilişkilerin kurulması işlemleri, kısaca genel olarak suç davranışı ve suçlu profilleme çalışmalarının temelini oluşturmaktadır. Mondus Operandi kavramı, suçlunun hangi koşul ve durumlarda kaygılandığı, telaşlandığı, öfkelendiği ve nasıl bir davranış örüntüsüne sahip olduğu ve hatta işlediği suçun konumu ile ilgili ipuçlarının oluşturulmasına yardımcı olur. Bu çalışmaları sürdürebilmek aynı zamanda kişilik özellikleri ile ilgili bilimsel ve sistematik düzeyde bilgi sahibi olmayı gerektirmektedir.

Suç davranışlarının kişilik özellikleri ile olan bu doğrudan ilişkisi bu çalışmanın da konusunu oluşturmaktadır. Suç davranışının oluşması konusunda en göze çarpan görüş, bu davranışların kişilik özelliklerinden ayrı bir şekilde oluşmadığıdır (Blackburn, 2007; Kruger ve ark., 1994). Suçlu davranışları failin problem çözme becerilerini doğrudan doğruya, bireysel haz ve isteklerine hizmet

edecek şekilde devreye soktuğu istek ve ihtiyaçlarını karşılarken, kişilik özelliklerinin extrem bir manifestosu şeklinde karşımıza çıkar.

Suçlunun, yüzeysel ve ahlaki olmayan her türlü çözüm yolunu içinde bulunduğu zor durumdan kurtulmak için uygulaması, bireysel isteklerini her koşulda doyurmaya hizmet eden davranış örüntüleri, önemli bileşenler olarak suç davranışlarının oluşumunu besler. Bu bileşenler kişilikten, öğrenilmiş sosyal davranış örüntülerinden beslenir. Cantürk ve Cantürk (2004) çalışmalarında, suçlara ilişkin suçlu profili çıkarmanın şüphelileri bulmaya yardımcı olabilecek kişilik bilgilerini sağlama, olay yerinin değerlendirilmesi, suçu işleyen kişi ya da kişilerin kişilik özelliklerini ele verebilen ipuçlarının tanımlanması ve yorumlanmasında bu kritik bilgilerin ortaya çıkarılabileceğini belirtmektedirler. Suça yönelik profil çıkarılırken, belirlenen psikolojik boyutlar, bir takım psikopatolojik süreçlerin suç davranışlarına yansımalarının anlaşılmasına yardımcı olmaktadır. Bu bağlamda işlenen suç ve bu suça yönelik olarak çıkarılmış olan profil mental, duygusal ve davranışsal özellikleri taşıyorsa, kişiliğin eklenmesiyle suçlu profili şüphelilerin sayısını azaltmaya yardımcı bilgileri sağlamada son derece yararlı olabilmektedir.

1.3.1. Çalışmanın Amacı

Bu çalışma bir profil çalışmasıdır, dolayısıyla tanımlayıcı ve durum saptayan bir konumdadır. Temel amacı Türkiye de cinayet işlemiş kadınların suçlu profilini oluşturmak ve temel kişilik özelliklerini ortaya çıkarmaktır. Bu amaç doğrultusunda 3 hedef belirlenmiştir. Birinci hedef ülkemizde kadınlar tarafından işlenen cinayetlerde öldürme davranışını tetikleyen yaşam olayı, başka bir deyişle öldürme davranışını motive eden faktörleri, stresörleri, kişilik özellikleri, zeka düzeyi ile ilgili ipucu, eğitim, meslek, medeni durum, yaşanılan yer, cinayetin işlendiği yer, öldürülenin yakınlığı ve kim olduğu gibi olay yeri ve psikososyal faktörleri ortaya çıkarmaktır.

İkinci hedef cinayet işlemiş kadınların psikososyal ve olay yerine ilişkin özelliklerini dikkate alarak bu özellikleri suçlu profiline eklemektir.

Üçüncü hedef ise, bu kadınların topluma yeniden entegre olmasına destek olan iyileştirme çalışmalarında kullanılmak üzere doğrudan uygulanan ölçekler ve yarı yapılandırılmış görüşmelerden elde edilen kanıta dayalı ipuçlarından edinilmiş bilgileri kullanarak, cinayet suçlarının önlenmesine katkıda bulunacak önerilerde bulunmaktır.

2. GEREÇ VE YÖNTEM

2.1. Örneklem

Bu çalışmanın örneklemini aşağıda listesi ve çalışmaya katılımcı sayısı bulunan Türkiye'deki tüm müstakil kadın ceza infaz kurumlarında cezası infaz edilmekte olan, çalışmaya gönüllü katılmak istemiş, uygulamaları yerine getirmekte herhangi bir fiziksel sorunu olmayan, sağlıklı, cinayet işlemiş, hükümleri kesinleşmiş kadınlar oluşturmaktadır. Örneklemin evrenini ise cinayet işlemekten hüküm giymiş, Türkiye deki tüm kadın ceza evlerindeki hükümlüler oluşturmaktadır. Çalışmanın yapıldığı dönem itibari ile bu popülasyon için evren 750 hükümlü kadındır (CTE, 2018) . Bu evrenden terör suçluları çıkarılmış ve evren 534 hükümlü kadın olarak belirlenmiştir. Aşağıdaki araştırma kriterleri dikkate alınarak, sağlıklı gönüllülerin katılımıyla ve geçerli uygulamalarla toplam 404 cinayet işlemiş kadın hükümlü ile çalışılmıştır.

Türkiye deki müstakil kadın ceza infaz kurumlarının tümü (toplam 13 açık ve kapalı kadın ceza infaz kurumu) çalışmaya dahil edilmiştir. Bu kurumlara, ceza infazkurumunun uygun gördüğü zamanlarda uygulama yapılmaya gidilmiştir. Uygulamalar ortalama 2 -3 arasında yapılmıştır (Bkz. Ek 1). Buna göre bu ceza infaz kurumlarındaki toplam kadın cinayet hükümlü sayıları, örnekleme dahil olan hükümlüler ve her ceza infaz kurumunun çalışmanın örnekleminin yüzde kaçına karşılık geldiğine ilişkin bilgiler söyle sıralanmaktadır; Bozkurt (Denizli) Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu (N=86; n= 70; %17.31), Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (N= 35; n=32; %8), Sivas Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu (N= 65; n=39; %9. 65), Karataş (Adana) Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu (N=38; n=35; %8. 66), Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (N=36; n=35; %8.66), Kocaeli Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu (N=50; n=44; %11), İzmir Ali Ağa (Şakran) Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (N=40; n=40; %9. 90), Eskişehir Çifteler Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu (N=42; n=39; %9.65), Gebze Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (N=37; n=28; %6.90), İstanbul Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (N=45; n= 17;

%4.20), Urla Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu (N=12; n=12; %2.97), Bursa Yenişehir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (N=7; n=7; %1.70), Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu (N=7; n= 6; %1.40) oranlarındadır.

Katılımcıların yaşları 16–77 yaş arasında değişmektedir ($\bar{x}$=39,5 ± 11,19). Suç işledikleri andaki yaşları 9 – 68 yaş arasında değişmektedir ($\bar{x}$= 32,15 ± 10,90).

2.2. Araçlar

Araştırma kriterlerini karşılayıp, uygulamaya katılan hükümlülere aşağıdaki ölçekler uygulanmıştır.

2.2.1. Bilgi Toplama Formu (Profil İndeksi)

Eğitim düzeyi bıraktığı sınıf dikkate alınarak uluslararası eğitim kodeksine göre belirlenmiştir.

Araştırmacı tarafından profesyonellerin uygulaması için geliştirilen, toplam 54 soruluk, kategorik ve açık uçlu sorularında olduğu uygulayıcı tarafından doldurulması gereken bir profil çıkarma indeksidir. Cinayet işlemiş kadınların suçlu profilini çıkarmaya yönelik oluşturulmuş 4 ana boyut ile ilgili bilgi toplamayı sağlamaktadır. Bu ana boyutlar; Sosyo-ekonomik, psikososyal, psikolojik ve olay yeri ile ilgili değişkenlerdir. Formun açık uçlu soruları uygulayıcı tarafından her defasında farklı bireysel yanıtlar alınacağından içerik analizine tabi tutulması gerekmektedir.

2.2.2. WAIS-R Benzerlikler Alt Testi

Yanıtları 0-2 arasına puanlanan günlük yaşama dair bireysel düzeyde algılama, anlamlandırma, muhakeme etme ve sonuç çıkarma becerilerine karşılık gelen 13 sorudan oluşmaktadır. Testin geneli gibi, bu alt skala da soru – cevap şeklinde profesyonel tarafından uygulanır. Uygulayıcının WAIS-R zeka testi uygulama eğitimi almış olması gerekmektedir.

2.2.3. Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği (TKKÖ)

Gençöz ve Öncül (2012) tarafından geliştirilen ölçek "kişiliğin 5 faktörü" kuramına dayanarak Türk kültürü için geliştirilmiştir. Ölçeğin 45 maddesi vardır. Kendinden değerlendirmeli, 5 noktalı likert tipi bir ölçektir. 6 alt boyutu olan ölçeğin boyutları dışa dönüklük (extraversion), sorumluluk (conscientiousness), uyumluluk (agreeableness), duygusal dengesizlik (neuroticism), yeni deneyimlere açıklık (openness to experiences) ve olumsuz değerlilik (negative valence) şeklindedir. Ölçeğin bazı maddeleri tersine maddelerdir. Güvenirliği ve geçerliliği yurt içi ve yurt dışında indeksli dergilerde yayınlanan çalışmalarla kanıtlanmıştır (Öncül, 2008; Öncül, 2014; Evinç ve ark., 2014; Akyunus, 2016; 2012; Karaca, 2010; Akyüz, 2015; Çabuk, O.C., 2015; Arslantaş ve Çınaklı, 2018; Atalar ve Altan-Atalay, 2017; Balaban ve ark., 2017; Çavdar ve Temizel, 2016; Demirören ve ark., 2016; Dikmeer ve ark., 2014; Gül ve Karancı, 2017; Kapusuz ve Çavuş, 2018; Karancı ve ark., 2012; Özkan ve Boz, 2018; Perkmen ve ark., 2018; Sao ve Wang, 2019; Şenyurt ve Coşkun, 2015; Şengül ve ark., 2015; Ural, 2016; Yılmaz ve Kafadar, 2018; Yılmaz ve ark., 2015; Yurduşen ve Gençöz, 2018). Ölçeğin iç tutarlılığı.89,.85,.85 olarak bulunmuştur. Test-retest güvenirliği.84' tür. Geçerlilik testleri Rosenberg Self Esteem Skalası, Beck Depresyon Envanteri, Durumluk-Sürekli Kaygı Envanteri, Liebowitz Sosyal Kaygı Skalası, Başa Çıkma Yolları Envanteri, Positive-Negative Duygu Durum Skalası, Algılanmış Sosyal desteğin Çok Boyutlu Skalası ve Güven Arama Skalası ölçekleriyle uyum (concurrent) geçerliği kanıtlanmıştır. Özellikle suçlu grupla yapılan gerek yüksek lisans ve doktora tezlerinde gerekse alan

araştırmalarında ilk tercih edilen kişilik değerlendirme ölçeğidir zira ölçek dikkatini verme ve sürdürme becerilerinde ciddi bozulmalar olan bu popülasyonda, kısa sürede uygulanması ve doğrudan davranışın ortaya çıkarılmasına kanıta dayalı ipuçlarına ulaşmayı sağlamaktadır.

2.2.4. Beck Depresyon Envanteri (BDE)

Depresyon belirtilerini ve bireyin deneyimlediği depresyondan kaynaklı yaşamsal işlev kaybını ortaya koymak üzere geliştirilmiştir. 21 sorudan oluşan ölçek 4 noktalı olarak işaretlenen (0 – 3), kendinden değerlendirmeli bir ölçektir. Uygulanan bireylerin alacağı puanlar 0 – 63 puan arasında değişiklik gösterir.. Türkçeye adaptasyon çalışması Hisli (1988a ve 1988b) tarafından yapılmıştır. Türk popülasyon için kesme puanı (cut – off) 17 olarak belirlenmiştir. İç tutarlılık katsayısı.80, yarıya bölme güvenirliği.74, Hamilton depresyon derecelendirme ölçeği ile geçerliliği.72 olarak bildirilmiştir. Depresyonu doğrudan ortaya çıkarmada bilimsel ipuçları veren bu ölçek uzun yıllardır gerek klinik alanda gerekse klinik olmayan alanlarda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

2.2.5. Beck Anksiyete Envanteri (BAE)

Depresyon belirtilerini kaygı belirtilerinden ayırt etmek üzere oluşturulmuş, 21 sorudan oluşan, likert tipi 4 noktalı, kendinden değerlendirmeli bir ölçektir (0 – 3). Türkçeye uyarlama (geçerlik ve güvenirlik) çalışması Ulusoy (1999) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,92, 1 haftalık test tekrar test güvenirliği 0,75 tir. Ölçeğin kesim puanı 17,26 puan ve üzeri şiddetli kaygı düzeyine ilişkin ipuçları verdiği bildirilmiştir. Gerek klinik alanda gerekse normal popülasyonda yaygın bir şekilde kullanılmaktadır.

2.2.6. Genel Sağlık Anketi - 12

Goldberg (1972 ve 1978) tarafından ruhsal rahatsızlıkları ortaya çıkarmak üzere geliştirilmiştir. Önce 60, daha sonraki versiyonlarında sırasıyla 30 ve 28 soruluk formları oluşturulmuştur. En son versiyonu 12 soruluktur. Bu çalışmada da GSA-12,, 12 soruluk son versiyonu kullanılmıştır. Ölçek 4 noktalı likert tipi 12 item' den oluşan, kendinden değerlendirmeli bir ölçektir. İtemlerin yanıtları ve 0-0 (0 ve 1 noktaları için) ve 1-1 (2 ve 3 noktaları için) şeklinde puanlanmaktadır. Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Kılıç (1996) tarafından gerçekleştirilmiştir.

2.2.7. Dürtüsel Davranış Ölçeği

Whiteside ve Lynam (2005) yaptıkları dürtüsellik çalışmalarını bu ölçekle uygulamaya dökmüşlerdir. Beş Faktörlü Kişilik teorisine temellenen ölçekte kendilerinin geliştirdiği 5 kişilik faktörünün yansıtıldığı 4 alt ölçek bulunmaktadır. Bunlar sırasıyla tasarlama eksikliği, sabırsızlık/sebatsızlık, sıkışıklık ve heyecan arayışıdır. Her alt skalanın kendine ait soruları vardır. Ölçek 45 sorudan oluşan, 4 noktalı likert tipi, kendinden değerlendirmeli bir ölçektir. Her item 1- 4 arasında puanlanır. Yapılan çalışmalar ölçeğin alt ölçeklerinin ortalama değerlerinin sebatsızlık/sabırsızlık için 20,28, tasarlama eksikliği için 24,44, sıkışıklık için 29,15, ve heyecan arayışı için 34,74 olduğunu göstermiştir (Whiteside ve Lyman, 2001; 2003; 2005; Miller ve ark., 2003). Türkçe'ye uyarlama çalışması Yargıç ve arkadaşları (2011) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlılık katsayısı 0,84, test tekrar test güvenirliği 0,79'dur. Ölçek iki boyutta (1 ve 4) puanlanır. Türkiye uygulamaları ile Amerika Birleşik Devletlerindeki uygulamaların paralellik gösterdiği saptanmıştır.

2.3. İşlem

Bu çalışmada hem nitel hem nicel araştırma yöntemleri kullanılmıştır. Nitel araştırma için araştırmacı tarafından uygulanan, bilgi toplama formundaki (Profil İndex) açık uçlu sorular kullanılmış ve uygulamalar bittikten sonra bu sorulara hükümlüler tarafından verilen yanıtlar, içerik analizine tabi tutulmuştur. Nicel yöntem için kendinden değerlendirmeli, bilimsel geçerliği ve güvenirliği olan, araçlar kısmında belirtilen psikolojik ölçme araçları kullanılmıştır. Uygulamada sıra etkisini ortadan kaldırmak amacıyla, her katılımcı için kendinden değerlendirmeli ölçekler değişik sırada uygulanmıştır. Katılımcıların kabaca zeka düzeyleri ile ilgili bir sorun olup olmadığını ortaya koymak amacıyla, WAIS-R (Weschler Yetişkinler için Zeka Testi) testinin, diğer alt skalalarına göre, genel zeka düzeyi ile en yüksek korelasyon katsayısına sahip 13 soruluk benzerlikler (Similarities) alt testi, bilgi toplama formundan önce araştırmacı tarafından her katılımcıya uygulanmıştır.

2.3.1. Uygulamalara Hazırlık

Türkiye'de hizmet veren tüm müstakil kadın ceza infaz kurumlarında uygulama yapabilmek için Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünden aşağıda tarih ve sayıları bildirilen izinler ve uzatma izinleri alınmıştır. Adalet Bakanlığı Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne uygulamaların yapılabilmesi için izin talepleri ve ilgili dilekçeler Adli Bilimler Enstitüsü ve Sağlık Bilimleri Enstitüsü kanalı ile yazılmış ve izinlerle birlikte ek süre izinleri de başvurularak, alınmıştır. Buna göre yapılan resmi yazışmalar ve izinler şöyledir;

05.12.2016 Ankara Üniversitesi Adli Bilimler Enstitüsü

28. 03.2017 Uygulamalara başlamak için izin yazısı (Sağlık Bilimleri Enstitüsü ve Adli Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi)

01.06.2017 Sağlık Bilimleri Enstitüsünün yazısı (Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne)

07.06.2017 Uygulama ve uygulamalara yeni belirlenen ölçeklerin dahil edilmesi için izin yazısı (Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünden Sağlık Bilimleri Enstitüsüne ve Adli Bilimler Enstitüsüne)

29.09.2017 Uygulamaların devam edebilmesi ve yeni infaz kurumlarının eklenmesi için izin yazısı için araştırmacı ve danışmanı tarafından dilekçe verilmesi

10.10.2017 Uygulama devam edebilmesi ve yeni kurumların dahil edilmesi için izin yazısı (Sağlık Bilimleri Enstitüsüne ve Adli Bilimler Enstitüsüne)

15.05.2018 Uygulamaların devam edebilmesi ve yeni kurumların dahil edilmesi için verilen dilekçeye yanıt olarak iznin uygun görülmesi

Çalışma, Türkiye'deki mevcut müstakil kadın ceza infaz kurumlarındaki hükümlülerin infazının gerçekleştirildiği kurumlara önceden randevu alınarak tek tek gidilip, birebir, yüz yüze uygulamalar şeklinde gerçekleştirilmiştir. Her infaz kurumunda ortalama 2 iş günü uygulama yapılmıştır. Tüm uygulamalar 1 psikolog, 1 sosyal çalışmacı ve 1 infaz koruma memurunun nezaretinde gerçekleştirilmiştir. Gerek izin sürecinde gerekse pilot uygulama ve ana uygulama süreçlerinde, zor koşullar altında ve zaman alacağı öngörülen bu çalışmanın koşulları Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne bağlı olarak hizmet veren infaz kurumlarının servis araçlarından yararlandırması, görüşmelerde en az bir görevlinin eşlik etmesini sağlaması, koğuşlardan hükümlülerin bu görevlilerle çıkarılıp, görüşmeye getirilmesi, dosya bilgilerine bir görevli eşliğinde bakılarak hız kazanılması gibi logistik desteklerle hem uygulamalar süresince hız kazanılmış hem de olabilecek en işlevsel koşullarda çalışılmıştır. Bu destekli çalışma ortamı içerisinde uygulamalar Sincan Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Gebze Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Yenişehir Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, İzmir-Ali Ağa (Şakran) Kadın Kapalı

Ceza İnfaz Kurumu, Urla Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, Çifteler Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, Karataş Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, Kocaeli Kadın Açık Ceza infaz Kurumu, Tarsus Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Bozkurt Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu, Bakırköy Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu, Sivas Kadın Açık Ceza İnfaz Kurumu ve Kayseri Kadın Kapalı Ceza İnfaz Kurumu olmak üzere var olan tüm müstakil kadın ceza infaz kurumlarında yapılmıştır. Uygulamalar 2 aşamada gerçekleştirilmiştir;

1. *Aşama: Hükümlülerin ölçekleri doldurmalarına eşlik edilmesi ve uygulamaya alınan hükümlülerin dosyalarının incelenmesi:*

İnfazın gerçekleştirildiği ceza infaz kurumlarına randevu alınıp, tek tek gidilerek, cezası infaz edilmekte olan cinayet işlemekten hükümlü kadın mahkumların çalışmaya dahil edilen bilimsel değerlendirme ölçeklerini doldurmaları sağlanmıştır. Bu uygulamalar 2 görevli ile gerçekleştirilmiştir. Dosyalarının belirlenen profil çıkarma kriterleri doğrultusunda incelenmesi ilgili görevli tarafından ve bilgi toplama formlarının dosya bilgileri üzerinden kontrol edilmesi amacıyla araştırmacı tarafından her sorunun tek tek sorulmasıyla ve ilgili görevlinin dosyadan bakıp yanıtlamasıyla gerçekleştirilmiştir. Uygulamalar 09:00 – 12:00 ve aynı gün için 13:30 – 17:00 saatleri arasında yapılmıştır. Tüm diğer mahkumlardan izole bir şekilde gerçekleştirilmiştir. Kendinden değerlendirmeli ölçekler sıra etkisini elimine etmek amacıyla her hükümlüye farklı sıralarda verilmiştir. Bu uygulamalar toplantı salonu ya da kütüphane gibi 15 – 20 hükümlüye birden topluca uygulama yapmaya imkan verecek salonlarda yapılmıştır, toplu uygulamalar en fazla 10 - 15 dk. sürmüştür. Bu uygulamalar süresince en az bir infaz koruma memuru, bir psiko-sosyal birim profesyoneli (bazı kurumlarda psikolog, bazılarında sosyal hizmet uzmanı) eşlik etmiş ve uygulamalara da yardım etmişlerdir. Uygulamalar ceza infaz kurumunun kamera sistemi olan salonlarında yapılmıştır. Çalışmada edinilmiş tüm veriler, kişisel bilgilerin güvenliği ilkelerine uygun olarak toplanmış, ve gizli tutularak kimse ile paylaşılmamıştır.

2. *Aşama: Hükümlü kadınlarla, yarı-yapılandırılmış görüşmeler*

İnfazın gerçekleştirildiği ceza ve tutukevlerinde kendinden değerlendirmeli psikolojik ölçeklerin uygulanmasından sonra araştırmacı tarafından önce WAIS-R Benzerlikler Alt testi, sonra da birebir, yüz yüze uygulamalar şeklinde yarı yapılandırılmış görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yarı yapılandırılmış görüşmelerde bilgi toplama formu (Profil indeksi) kullanılmıştır. Çalışmaya katılım konusunda gönüllü olan, çalışmaya katılım kriterlerini karşılamış, hükümlülerle yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerde, bu indeks görüşmeler sırasında araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Bu görüşmeler en fazla 15 dk. sürmüş, çalışmaya katılan hükümlülerden izole bir şekilde, ceza infaz kurumunun kamera sistemi olan salonlarında yapılmıştır. Elde edilen tüm veriler, kişisel bilgilerin güvenliği ilkelerine uygun olarak toplanmış ve gizli tutularak kimse ile paylaşılmamıştır.

2.3.2. Çalışmaya Katılım Kriterleri

Katılımcıların çalışmaya dahil olma kriterleri şöyle sıralanmıştır;

a. Uygulamalar süresince 16 – 77 yaşları arasında olmak

b. Cinayet işlemekten hüküm giymiş olmak

c. Uygulanacak ölçek maddelerini okuma, anlama ve yanıt vermede her hangi bir güçlük yaratacak psikiyatrik hastalık ve fiziksel bir hastalığın olmaması

d. Ölçek maddelerindeki soruları okuma, anlama ve yanıt vermede her hangi bir şekilde güçlük yaratacak zeka düzeyi de dahil olmak üzere bir engelinin olmaması

e. İnfaz işleminin gerçekleşiyor olması

2.3.3. Katılımcıların Meslekleri

Çalışmaya katılan kadın hükümlülerin suç esnasındaki meslekleri uluslararası meslek kodeksi temel alınarak 6 alt kategoride ele alınmıştır. Bu kategoriler;

Meslek Kategorisi	**Katılımcıların Meslekleri**
İşsiz	İşsiz
İşçi	Fabrika da, dokuma atölyelerinde, başkalarının tarlasında, pazarlama şirketinde işçi statüsünde asgari ücretle çalışanlar
Ev hanımı	Ev hanımı
Kamu – Memur	Öğretmen, Ebe, Hemşire, Memur
Serbest Çalışan	Kuaför, Müzik CD ve Albümleri satan dükkan sahipleri, esnaf, lokal sahibi, hayvancılık yapanlar; sütü, eti vb. satanlar, Yaşlı-Bebek Bakımı, Evlere işyerlerine temizliğe gidenler (kimi sigortalı, kimi sigortasız)

2.3.4. Katılımcıların Yaşadığı Yerler

Çalışmaya katılan kadın hükümlülerin suç işledikleri süreçte yaşadıkları yerler, başka bir deyişle suçun olay yeri aşağıdaki Çizelgeda verildiği gibi kodlanmıştır.

Yaşanılan Bölge	İşe vuruk tanımı
3 Büyükşehir	İstanbul, Ankara, İzmir
3 Büyükşehir Kırsalı	İstanbul, Ankara ve İzmir' in kırsalı
Orta Anadolu Bölgesi	Orta Anadolu bölgesindeki büyükşehirler
Orta Anadolu Bölgesi Kırsalı	Orta Anadolu bölgesindeki büyükşehirlerin kırsalları
Ege Bölgesi	Ege Bölgesinde bulunan Büyükşehirler
Ege Bölgesi Kırsalı	Ege Bölgesinde bulunan Büyükşehirlerin kırsalı
Marmara Bölgesi	Marmara Bölgesindeki Büyükşehirler
Marmara Bölgesi Kırsalı	Marmara Bölgesindeki Büyükşehirlerin kırsalı
Akdeniz Bölgesi	Akdeniz Bölgesindeki Büyükşehirler
Akdeniz Bölgesi Kırsalı	Akdeniz Bölgesindeki Büyükşehirlerin kırsalı
Karadeniz Bölgesi	Karadeniz Bölgesindeki Büyükşehirler
Karadeniz Bölgesi Kırsalı	Karadeniz Bölgesindeki Büyükşehirlerin kırsalı
Doğu – Güney Doğu Anadolu Bölgesi	Doğu – Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki Büyükşehirler
Doğu – Güney Doğu Anadolu Bölgesi Kırsalı	Doğu – Güney Doğu Anadolu Bölgesindeki Büyükşehirlerin kırsalı

İstatistiksel analizlerde yaşanılan yer Çizelgesu daha da spesifik hale getirilerek aşağıdaki Çizelgeya dönüştürülmüştür;

Suç Esnasında Yaşanılan Yer	İşe vuruk tanımı
3 Büyükşehir	İstanbul, Ankara, İzmir
3 Büyükşehir kırsalı	İstanbul, Ankara, İzmir' in kırsalı
Büyükşehirler	Tüm bölgelerdeki büyükşehirler
Büyükşehirlerin kırsalı	Tüm bölgelerdeki büyükşehirlerin kırsalı

2.3.5. Verilerin Kodlanması ve İçerik Analizi

Uygulamalar süresince elde edilen tüm veriler kodlanmış, her bir açık uçlu soru ayrı bir içerik analizine tabi tutulup, içerik analizinden oluşturulan kategorilerin kodlanmasıyla analiz için istatistik programına girilmiştir. İçerik analizi sonucu ortaya çıkan kategoriler ve bu kategorilerin işe vuruk tanımları aşağıda verilmiştir.

Kategori Adı	**İşe Vuruk Tanımı**
Fiziksel+Cinsel Şiddet+Şantaj+Fuhuş (Sevgili)	Sevgilisinin kendisine fziksel, cinsel şiddet uygulaması, zorla fuhuşa teşvik etmesi, şantaj yapması; ailesine, evliyse eşine, sosyal çevresine söyleyeceğini dile getirmesinden bahsettiği durumlar
Fiziksel+Cinsel Şiddet+Şantaj+Fuhuş (Eşi)	Eşinin kendisine fziksel, cinsel şiddet uygulaması, zorla fuhuşa teşvik etmesi, şantaj yapması; ailesine, sosyal çevresine söyleyeceğini dile getirmesini içeren durumlar
İntikam duygularıyla/canavarca hisle bebeği/ çocuğu öldürme	Doğurmamaya karar verdiği bebeğinin hayatına son vermesi, intikam duygularıyla kendi ya da başkasının çocuğunu öldürdüğü durumlar
Onaylanmayan birliktelik	Evliyken, aileden biriyle, kayınpeder, kayınbirader, görümcenin eşi, torun ile cinsel boyutu da olan birliktelik yaşadığını ifade ettiği durumlar
Extramarital-Intramarital sorunlar, fiziksel şiddet	Evlilikte şiddetli geçimsizlik, evlilik dışı ilişki(akraba olmayan), eşinden fiziksel şiddet gördüğünü belirttiği durumlar

Ekonomik sorunlar, sosyal destek eksikliği, para karşılığı öldürme	Şiddetli maddi imkansızlıklar, eşinin ya da birlikte yaşadığı partnerinin ödemekte zorlandığı yüklü bir borcunun olması, maddi sıkıntılarını giderecek her hangi bir sosyal desteklerinin olmaması, partnerin ya da eşinin para karşılığı adam öldürmesi nedeniyle doğan husumetten hükümlünün adam öldürme suçu işlemesini tariflediği durumlar
Toplumsal baskı, ailevi baskı	Kurtulamadığı, çaresizlik yaşadığı, çözüm yolu bulamadığı, ağır toplumsal ve ailevi baskı altında olduğunu ifade ettiği durumlar. (Baskının şiddetini ve çaresizliğini mutlaka ifade etmesi gerekli.)
Musallat olma	Kişiden kurtalamadığından dolayı öldürmek zorunda kaldığını ifade ettiği her türlü durum. Rızası olmadığı halde ilişkiye zorlayıp, aileye, sosyal çevreye, evliyse eşiyle ilişkilerine ısrarla dahil olan, eski sevgili, sevgili, tanıdığı fakat ilişkisinin olmadığını ifade ettiği bir erkek, bu kişiden bir türlü kurtulamadığını ifade ettiği durumlar
Post Partum depresyon/ bir psikiyatrik hastalık nedeniyle	Post Partum Depresyon tanısının olması, bir psikiyatrik hastalığının olması ve bu nedenle öldürme suçu işlediğini belirten ifadelerin olduğu durumlar
Her hangi bir neden tanımlanmamış	Hükümlünün profil indeksindeki ilgili soruya herhangi bir neden söylememesi (boş bırakmak değil, yanıt vermemesi, bir nedeni yok, ne söyleyeyim ki yaptım işte vb. ifadelerle)
Madde + Alkol kötüye kullanım etkisiyle	Madde, alkol etkisi nedeniyle öldürme suçunu işlediğini ifade ettiği durumlar

İhmal (bebek – çocuk)	Kendi yeni doğan bebeğin bakımını başkalarına bırakması, bakım vermemesi, ölüme terk etmesi, çocuğun hastalandığını gördüğü halde doktora götürmemesi, ölüme terk etmesi ile ilgili durumlar
Fiziksel + Psikolojik şiddet (aile üyeleri)	Ailesinde aile üyelerinden birinin kendisine, ya da diğer aile üyelerine ısrarlı, durduramadıkları, süregiden aşağılama, dışlama vb. psikolojik şiddet ve fiziksel şiddetin olduğunu ifade ettiği durumlar
Fiziksel şiddet – kavga – kadın tarafından	Tanıdığı ya da tanımadığı bir kadınla kavgası sonucu ölümün gerçekleştiği durumlar (kazara değil, farkında olarak)
Alıkoyma	Hükümlünün bir erkek tarafından kaçırılıp, alıkonduğu durumlar
Çocuğunu öldürmekle tehdit	Cinayet işlediği kişiyi öldürmeye zorlandığı, bu fiili işlemezse çocuklarını öldürmekle tehdit ettikleri durumlar
Mal varlığına konmak için öldürme	Öldürdüğü kişinin mal varlığına konmak için kendisi ya da birkaç kişi ile birlikte hareket edip, öldürme
İftira	Cinayetle ilgisi olmadığını, kendisini olaya dahil etmek için iftira attıklarını ifade ettiği durumlar
Namus Cinayeti	Öldürdüğü kişinin namusuna, şerefine yönelik davrandığını, namusunu kurtarmak, şerefini kurtarmak için öldürdüğünü ifade ettiği durumlar
Trafik Kazası	Trafik kazası sonucu bilinçli-bilinçsiz taksirle ölüme yol açtığını ifade ettiği durumlar

İntikam	Kendisine fiziksel şiddet, cinsel şiddet uygulayan, bir yakınının ölümüne yol açan, öldüren, kendine göre intikam düşünceleri oluşturan, "intikam için" ifade ettiği durumlar
Kazayla-İstemeden	Kavga veya tartşma esnasında öldürme amaçlı olmadan ölüme sebebiyet verdiğinin ifade edildiği durumlar
Öldürmek üzere saldıran kişiden kendini savunma	Kendisine saldıran kişiden korunmak için yaptığı her şeyin ifade edildiği durumlar (burda öldürme niyeti de var. "Ben öldürmezsem o öldürecekti beni" vb.)
Kan davası	Kan davasının olduğunun ifade edildiği durumlar
Fiziksel+Cinsel saldırı (tanımadığı bir erkek)	Tanımadığı bir erkeğin fiziksel, cinsel veya her iki şiddeti içeren saldırısına maruz kaldığını ifade eden durumlar
Ensest	Hükümlünün ailesinden biri ya da bir kaçının cinsel saldırısına maruz kaldığını ifade ettiği durumlar
Fiziksel saldırı (tanımadığı erkek)	Tanımadığı bir erkeğin fiziksel saldırısına maruz kalıp, çıkan kavga ve arbedede saldırganı öldürdüğü durumlar, (öldürme niyeti var.)

Cinayet Aleti:

Bununla ilgili Bilgi Toplama Formu (Profil İndeksi) ile ilgili soruya verilen yanıtlar içerik analizine tabi tutulmuştur. İçerik analizinden 16 kategori elde edilmiştir. Bu kategoriler aşağıdaki sunulmuştur;

Cinayet Aleti	**İşleve Vuruk Tanımı**
Bıçak (ev tipi, çakı, kelebek)	Ev tipinden kasıt evlerde kullanılan ekmek kesmeye yarıyan bıçaklardır. Çakı günlük dilde kullanılan çakı nın karşılığıdır. Kelebek daha çok yaralama amaçlı, öldürme amaçlı kullanılan, sokak çetelerinin üzerinde taşıdığı bıçak tipidir.
Ateşli silah (tabanca)	Tabanca, ancak otomatik değil.
Ateşli silah (tüfek-av+pompalı)	Otomatik, yarı otomatik ve pompalı av tüfekleridir.
Kiralık Katil	Hükümlünün bir kişiyi öldürme amacıyla başka bir erkeğe bu iş için para verip, eylemi gerçekleştirmesini istediği 3. Şahıstır.
Sert cisimle vurma	Taş, keser, balta, karyola sapı, dibek demiri, kalın sopa, ölüme sebebiyet verecek her hangi bir sert cisim
Zehirleme	Tarım ilacı, fare ilacı, toksik madde
Nefessiz Bırakma (İp, Yastık)	Çamaşır ipi ve uyurken kullanılan yastık
Nefessiz Bırakma (Elle)	Parmaklarıyla burnunu, eliyle ağzını kapatarak nefes almasını engelleme
Boğma (Suda)	Suya atıp, çıkmasını engellemek suretiyle boğma
İhmal	Bebeğe ihtiyacı olan bakımı vermeme, hasta çocuğu doktora götürmeme suretiyle ölümüne sebebiyet verme
Darp etme	Döverek ölüme sebebiyet verme
Boğazlama	Cam parçası, ve ev tipi bıçak kullanarak boğazını kesmek suretiyle ölümüne sebebiyet verme
Parçalara Ayırma	Ev tipi bıçak vekurban kesme bıçağı ile extremiteleri ve başı gövdeden ayırma
Yakma	Bulunduğu yere ve üzerine benzin dökerek yakmak süretiyle ölümüne sebebiyet verme
Trafik Kazası	Trafik kazası
Azmettirme	1. ve daha çok şahısları cinayeti işlemek üzere manipüle etmek yoluyla ölüme sebebiyet verme
Bilgi Yok	Cinayet aleti ile ilgili bilginin olmadığı durumlar

2.4. İstatistiksel Analizler

Suçlu Profili çıkarmaya yönelik elde edilen verilerden nitel veriler içerik analizine tabi tutularak nicel veriler haline dönüştürülmüştür. Elde edilen tüm nicel veriler SPSS 22 programı ile analiz edilmiştir. Verilerin dağılım özellikleri Kolmogorov Smirnof testi ile değerlendirilmiştir. Temel Kişilik Özellikleri Envanterinin dışa dönüklük ve nevrotizm alt testleri normal dağılım göstermiştir. Öte yandan sorumluluk sahibi olma, uyumlu olma, yeni deneyimlere açıklık, ve olumsuz benlik değeri (negatif değerlilik) alt testleri normal dağılım göstermediğinden non-parametrik testler analize dahil edilmiştir. Tanımlayıcı bir çalışma olduğu için tanımlayıcı istatistiksel teknikler kullanılmıştır.

Cinayet Suçu İşlemiş Kadınların Profili

Sevgi Güney

Biyolojik Faktörler

Zeka : % 11 inin zeka sorunu olduğu şüphesi var (N = 404)
Menstüral Döngü : % 44.09 u suçtan hemen sonra adet görmüş (N = 127)
Kan Grubu : % 34 ünün kanı A Rh + (N = 220)
% 26,36 sının kanı 0 Rh +
Fiziksel Hastalık : % 14,11 inin Dolaşım Sistemi Hastalıkları (N = 149)

Psikolojik Faktörler

Suçun Kabulü : % 53,10 u Suçunu kabul ediyor (N = 404)
Suç Motivasyonu : % 61,28 i Mahrem ilişkilerinden doğan motivasyonlar
Tetikleyen Stresörler : % 47,52 si Toplumsal baskı
Psikiyatrik Hastalık : % 89,60 ının Duygu Durum Bozukluğu (N = 404)
Maktul Yakını mı? öldürdüğü : % 64,85 inin kişi yakını (N = 404)
Maktül : % 37,62 i Tanıdığı/Tanımadığını (N = 404) % 36,88 i Eşi/Partnerini
Kişilik Özellikleri : % 55,40 ı kendini sorumluluk sahibi olarak tanımlıyor (N = 404)

Sosyal Faktörler

Suç Yaşı : 9 – 68 yaşları arasında (N = 404)
Eğitim : % 64,60 ı İlkokul mezunu (N = 404)
Medeni Durum : % 49,50 si Evli (N= 404)
Meslek : % 40,47 si Ev hanımı (N = 210)
Yaşam Tarzı : % 52,11 i Eşi/Partneriyle yaşıyor (N = 404)
Yaşadığı Yer : % 37,33 ü 3 büyük kent dışındaki Metropollerde (N = 375) % 34,67 si Anadolu Kırsalına (N = 375)
Aile Yapısı : % 52,45 i 2 – 5 çocuklu geniş ailelerden geliyor (N = 389)
Doğum Sırası : % 60,88 i ailesinin 1 – 3 çocuğu
Cinayet Yeri : % 70,25 i cinayeti evinde/evine yürüme mesafesi (N = 390)
Önceki hüküm : % 95,30 unun ilk suçu (N = 385)
Alkol Tüketimi : % 89,85 i cinayet esnasında alkollü değil
Madde Kullanımı : % 93,31 i cinayet esnasında madde kullanmamış
Kişisel Geliri : % 66,33 ünün aylık geliri 500 TL ve altında

Adam Öldürme Suçu İşlemiş Kadın

Cinayet Tipi (Hukuksal)
Kasten/Nitelikli Kasten Öldürme: % 67,33 ü (N = 404)
Cinayet Türü:
Mahrem İlişki Cinayeti: % 61,28 i (N = 390)
Cinayet Aleti:
Kesici / Delici Alet: % 38,36 sı (N = 374)
Cinayet Zamanı:
20:00 – 02:00 arasında % 34,21 i (N = 342)

Aile ve Alt kültürel Faktörler

Annesi Hayatta? : % 74,75 inin Annesi hayatta (N = 404)
Babası Hayatta? : % 53,71 inin Babası hayatta (N = 404)
Anne Eğitimi : % 60,64 ünün Annesi Eğitimsiz (N = 404)
Baba Eğitimi : % 46, 53 ünün Babası İlkokul mezunu (N = 404)
Ailenin Geliri : % 42,62 Ailenin aylık geliri 500 TL ve altında (N = 404)

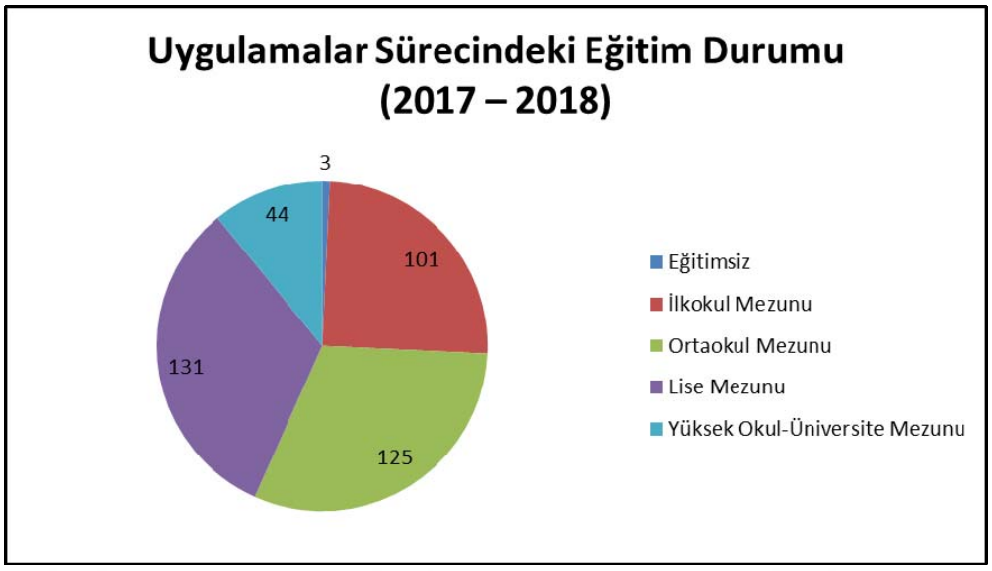
3.2. Sosyo-Demografik Özellikler

3.2.1. Uygulamalar Sürecindeki Sosyo-Demografik Özellikler

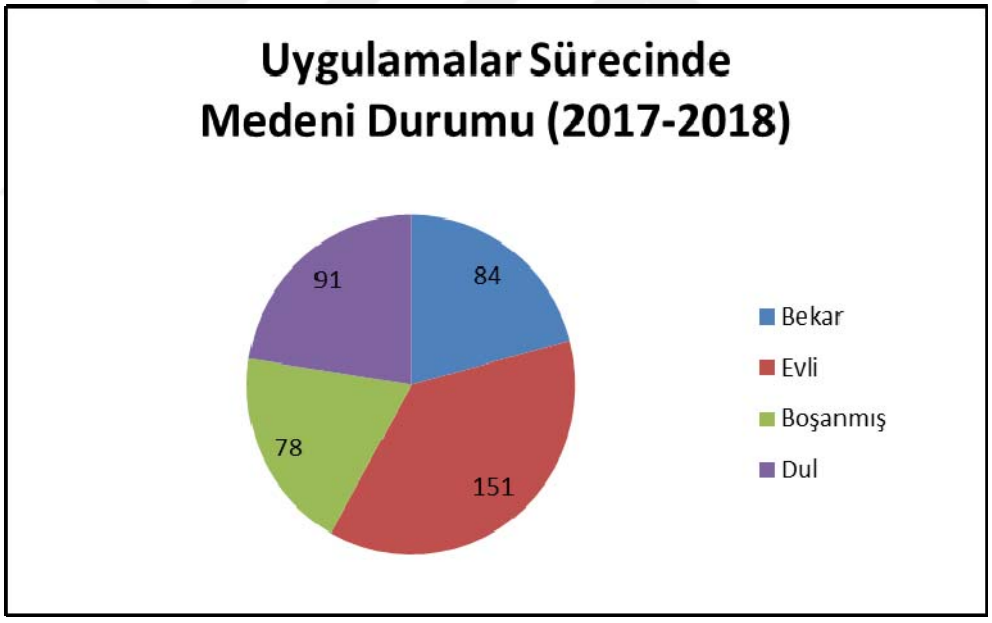
Katılımcıların yaşları 16 – 77 yaş arasında değişmektedir ($\bar{x}$ =39,5; ± 11,19). (Çizelge 3.1).

Çizelge 3.1. Uygulama Esnasındaki Sosyo-Demografik Özellikler

			N	**%**
		Ort.	*Medyan*	*SS*
		39,56	38	11,19
Yaş	16-24		28	6,93
	25-34		111	27,48
	35-44		132	32,67
	45-54		87	21,53
	55-77		41	10,15
Eğitim	Eğitimsiz		3	0,74
	İlkokul Mez.		101	25,00
	Ortaokul Mez.		125	30,94
	Lise Mez.		131	32,43
	Yük/Üni.Mez.		44	10,89
Medeni Durum	Bekar		90	22,28
	Evli		200	49,50
	Boşanmış		61	15,10
	Dul		53	13,12
Toplam			404	100,00

Şekil 3.1. Uygulamalar sürecindeki eğitim durumu

Şekil 3.2. Uygulama sürecindeki medeni durumu (2017-2018)

Katılımcıların %0,74'ü eğitimsiz (n=3), %25 i ilkokul (n=101), %30,94'ü ortaokul (n=125), %32,43'ü lise (n= 131) ve %10,89'u yüksekokul veya üniversite mezunu (n= 44) olduğu belirlenmiştir.

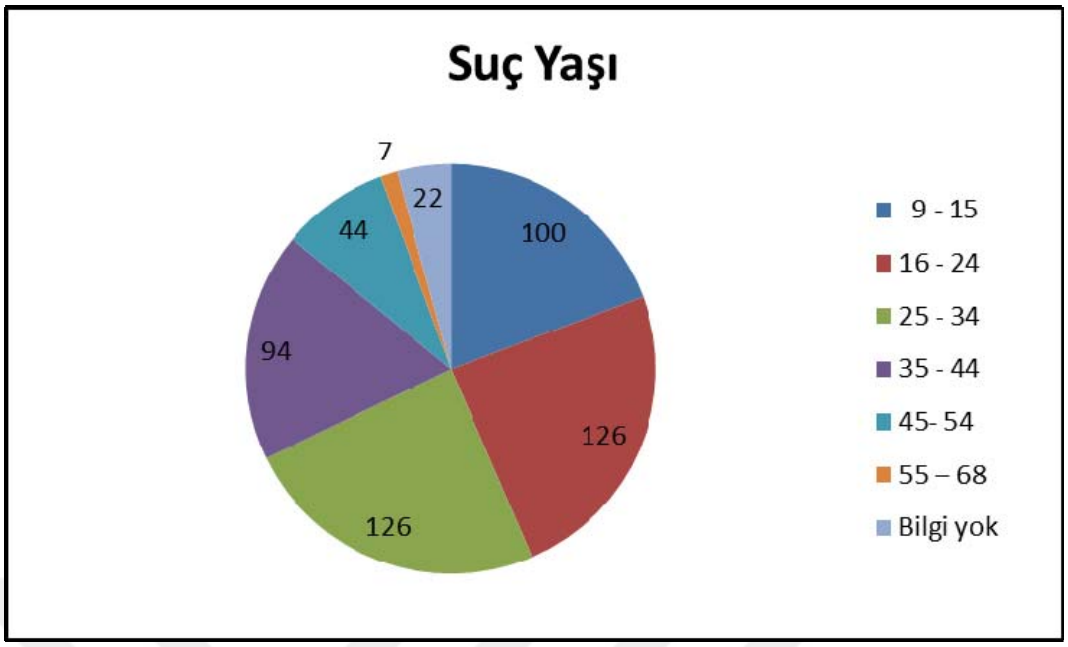
Katılımcıların %22,28'i bekar (n= 90), %49,5'inin evli (n= 200), %15,10'u boşanmış (n= 61), ve %13,12'si dul (n=53) dur.

3.2.2. Suç Esnasındaki Sosyo-Demografik Özellikler

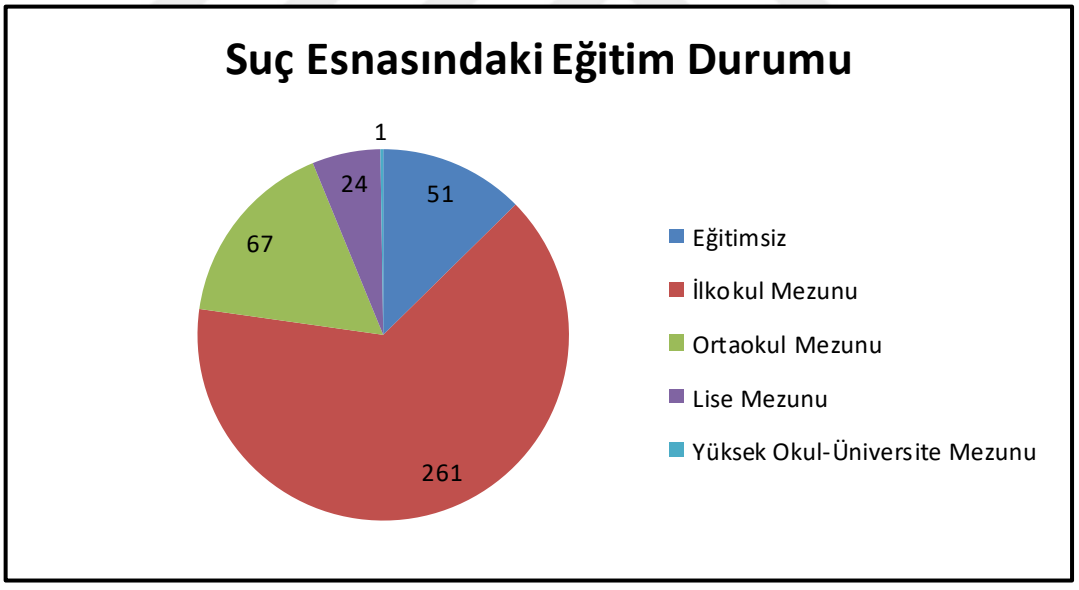
Katılımcıların suç yaşı 9 – 68 arasında değişmektedir ($\bar{x}$ = 32.15 ± 10.90) (Çizelge 3.2).

Çizelge 3.2. Suç Esnasındaki Sosyo-Demografik Özellikler

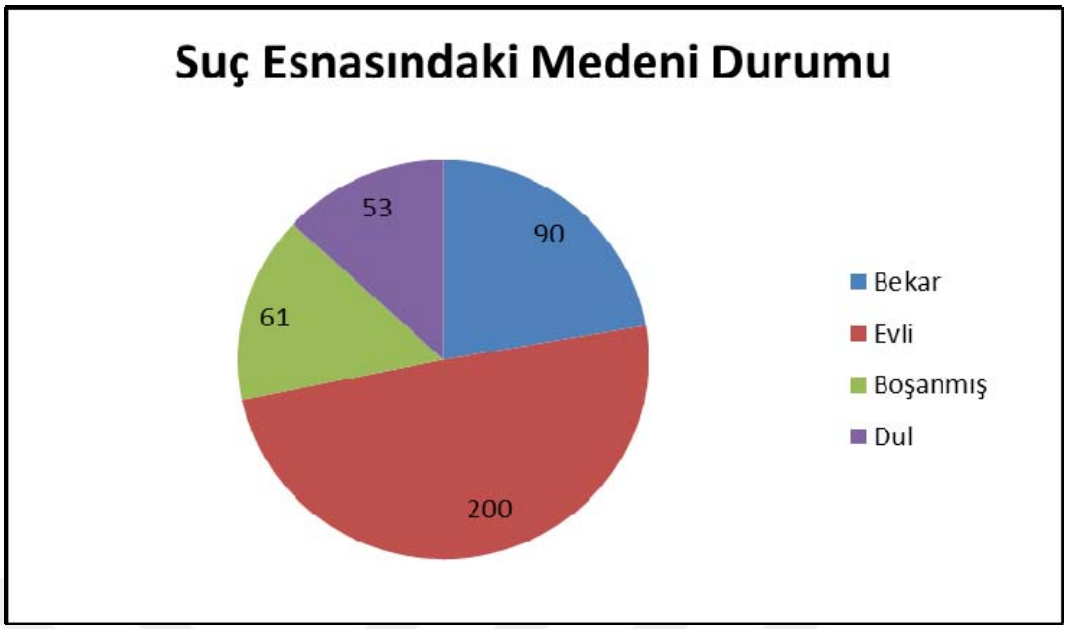
			N	**%**
		Ort.	*Medyan*	*SS*
		32,15	31,00	10,90
Suç Yaşı	9-15		11	2,72
	16-24		100	24,75
	25-34		126	31,19
	35-44		94	23,27
	45-54		44	10,89
	55-68		7	1,73
Eğitim	Eğitimsiz		51	12,6
	İlkokul mezunu		261	64,60
	Ortaokul mezunu		67	16,58
	Lise mezunu		24	5,94
	Yük/Üni.mezunu		1	0,25
Medeni Durum	Bekar		90	22,28
	Evli		200	49,50
	Boşanmış		61	15,10
	Dul		53	13,12
Meslek	İşsiz		33	8,17
	İşçi		26	6,44
	Ev hanımı		85	21,04
	Kamu-memur		12	2,97
	Serbest çalışan		54	13,37
	Bilgi yok		194	48,01
Toplam			404	100,00

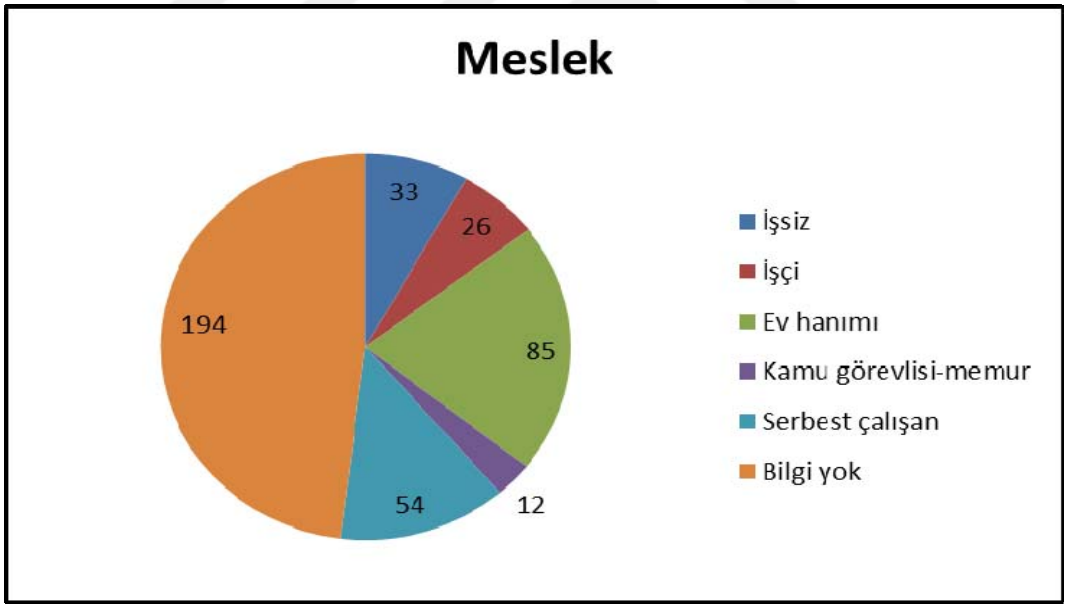
Şekil 3.3. Suç yaşı

Şekil 3.4. Suç esnasındaki eğitim durumu

Şekil 3.5. Suç ensasındaki medeni durum

Şekil 3.6. Meslek

Suç işledikleri zamanda %12,6'sının eğitimsiz (n= 51), %64,6'sının ilkokul (n=261), %16,5'inin ortaokul (n= 67), %5,94'ünün lise (n= 24) ve sadece bir kadın hükümlünün üniversite mezunu (%0.25) olduğu belirlenmiştir.

Katılımcıların %22,2'sinin bekar (n= 90), %49,5'inin evli (n= 200), %15,1'inin boşanmış (n= 61), ve son olarak %13,1'inin dul (53) olduğu saptanmıştır.

Katılımcıların %48.01'i mesleklerini belirtmemişlerdir (n= 194), geriye kalan %51,99'luk kısmın (n= 210) meslekleri uluslararası meslek kodeksine göre 6 kategori altında ele alınmıştır. Buna göre %8,1'i işsiz (n= 33), %6.4'ü işçi (n= 26), %21'i ev hanımı (n= 85), %2.9'u kamu personeli – memur (n= 12), %13.3'ü serbest çalışan (n= 54) olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.2).

3.3. Cinayet' in İşlendiği Süreçteki Biyo-Psiko-Sosyal Değişkenler

3.3.1. Biyolojik Özelikler

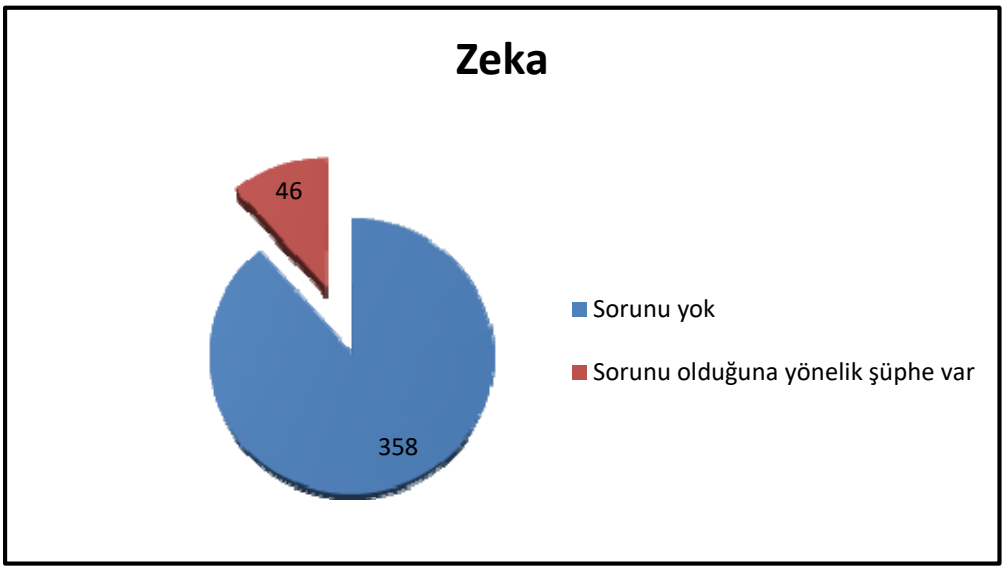
Cinayet işlendiği sırada hükümlülerin biyolojik özellikleri ile ilgili bilgileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Hükümlülerin cinayeti işledikleri anda, kan gruplarına ilişkin bilgi, zeka düzeyleri ile ilgili ipuçu, mens siklüsleri (adet durumları), her hangi bir psikiyatrik hastalık tanının mevcudiyeti, mevcut ise hangi tanı kategorisinde olduğu ve son olarak da her hangi bir kronik fiziksel hastalığının mevcudiyeti, mevcut ise hangi sistem hastalığı olduğu araştırılmıştır. Bu doğrultuda toplam 5 değişken kategorisine ulaşılmıştır. Detaylı bir şekilde aşağıda alt başlıklar şeklinde bu değişkenlere ilişkin bulgular verilmiştir.

3.3.1.1. Zeka

Tüm katılımcılara Wechler Yetişkinler için Zeka Ölçeği, Sözcük Dağarcığı alt testi uygulanmıştır. Bu uygulama sonuçlarına göre katılımcıların büyük çoğunluğunun (n= 358; %88,6) zeka açısından bir sorunu olmadığı saptanmıştır. Bununla beraber 46 cinayet işlemiş kadın hükümlü ile ilgili olarak toplam örneklemin %11,3 oluşturacak şekilde bir zeka sorunu olduğu şüphesine ilişkin ipuçlarına ulaşılmıştır (Çizelge 3.3).

Çizelge 3.3. Suç Esnasındaki Biyolojik Özellikler

		N	%
Zeka	Şüphesi var	46	11,39
	Şüphesi yok	358	88,61
	Toplam	404	100,00
Adet Durumu	Adetli değil	53	13,12
	Suçtan hemen sonra adet	56	13,86
	Suç nedeniyle gecikme/ kesilme	18	4,46
	Sorulmadı	277	68,56
	Toplam		
Kan Grubu	A+-	84	20,79
	B+-	33	8,17
	AB+-	18	4,46
	0+-	85	21,04
	Bilgi yok	184	45,54
	Toplam		
Tanısı	Şizofreni/Paranoid Ş.	5	1,24
	DuyguDurum Boz	362	89,60
	Anksiyete Boz	15	3,72
	Kişilik Boz	5	1,24
	Bilgi yok	17	4,20
	Toplam	404	100,00
Kronik Hastalığı	Sinir Sis	10	2,48
	Solunum Sis	29	7,18
	Sindirim Sis	29	7,18
	Dolaşım Sis	57	14,11
	İskelet-Kas Sis	20	4,95
	Üreme Sis	4	0,99
	Bilgi yok	255	63,12
	Toplam		

Şekil 3.7. Zeka

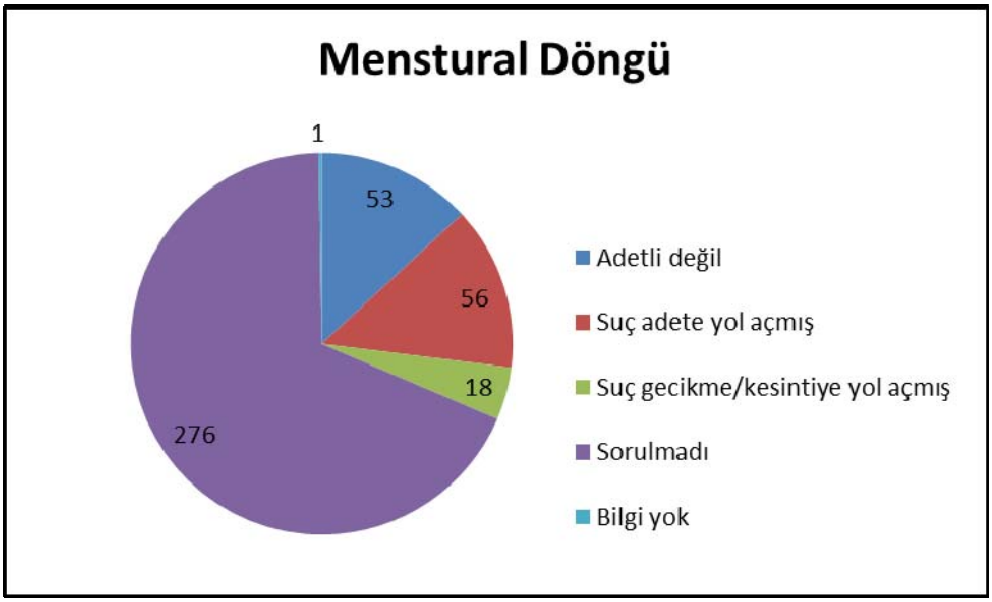
3.3.1.2. Menstural Döngü

Katılımcılardan 127 kadının (%31.4) adet durumları ile ilgili bilgi alınabilmiştir. Buna göre 53 (%13,12) hükümlünün cinayet işledikleri zaman adetlerinin yeni bitmiş olduğu, 56'sının (%13,86) cinayet günü suçtan hemen sonra adet gördükleri, 18'inin (%4,46) adetlerinin suç nedeniyle kesildiği ya da geciktiği bulgulanmıştır (Çizelge 3.4) (Çizelge 3.5).

Çizelge 3.4. Suç tipi ile Adet Durumu İlişkisi

		***Kasten/Nitelikli kasten öldürme**		***Tasarlayarak öldürme**		***Azmettirme**	
		N	%	N	%	N	%
***Adet Durumu**	*Adetli değil*	38	9,41	5	1,24	10	2,48
	Suç adete yol açmış	37	9,16	6	1,49	13	3,22
	Suç gecikme/ kesilme yol aç.	10	2,48	7	1,73	1	0,25
	Toplam	85	21,05	18	4,46	24	5,95
	Sorulmadı	187	46,04	51	12,62	39	9,88
	Toplam	272	67,09	69	17,08	63	15,83

*$\chi 2$ (6, 404) =12.96, p <.05

Şekil 3.8. Menstüral Döngü

Suç tipi ile adet durumu arasında Suç tipi ile adet durumu arasında ki kare istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye işaret etmiştir [$\chi 2$ (6, 404) =12.96, p <.05] .

Çizelge 3.5. Suç Motivasyonu ile Adet Durumu Arasındaki İlişki

		***Adet Durumu**							
		Adetli değil		Suç adete yol açmış		Suç nedeniyle gecikme/kesilme		Sorulmadı	
		N	%	N	%	N	%	N	%
***Suç Motivi**	Bebek ve çocuk cinayetlerine yol açan motivler	2	0,51	1	0,26	-	-	19	4,88
	Mahrem ilişkiden doğan motivler	21	5,40	25	6,43	10	2,57	183	47,04
	Kişilerarası ilişkilerden doğan motivler	13	3,34	19	4,88	3	0,77	47	12,08
	Aile ilişkilerinden doğan motivler	13	3,34	8	2,06	5	1,29	20	5,14

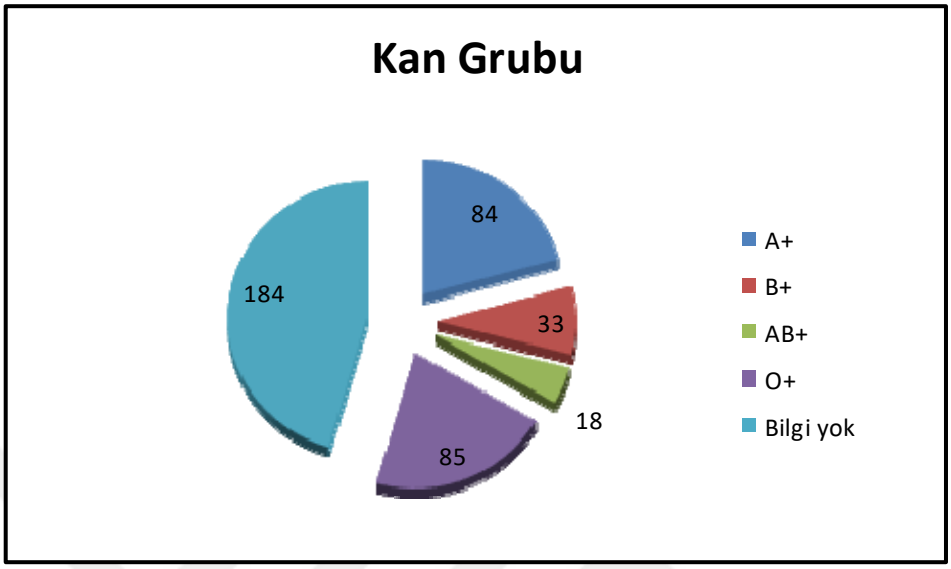
*$\chi 2$ (9 , 404) =35.72, p <.001

Suç motivasyonu ile adet durumu arasında, ki kare istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye işaret etmiştir [$\chi 2$ (9 , 404) = 35.72, p < .001].

3.3.1.3. Kan Grubu

Kan grupları ile bilginin dosyalarda çok nadir olduğuna tanık olunmuş, katılımcıların bu değişken ile ilgili bilgileri revir kayıtlarından ve doğrudan kendilerine sorularak elde edilmiştir. Kan grubu ile ilgili bilgileri tespit edilenler (n= 184) içinden, A Rh pozitif kan grubuna dahil olanlar 74 (%40,2) kişidir. Bunu O Rh (+) kan grubuna dahil olanlar (n= 58; %31.5) izlerken, diğerlerinin kan grubu da sırasıyla, O Rh (-) kan grubuna 27 (%14.6) katılımcının, B Rh (+) kan grubuna 24 (%13) katılımcının, AB Rh (+) kan grubuna 17 (%9,2) katılımcının, A Rh (-) grubuna 10 (%5.4) katılımcının, A Rh (-) kan grubuna 9 katılımcının (%4.8) dahil

olduğu, 1 katılımcının da (%0,5) AB Rh (-) kan grubuna dahil olduğu belirlenmiştir (Çizelge 3.3, Şekil 3.9).

Şekil 3.9. Kan Grubu

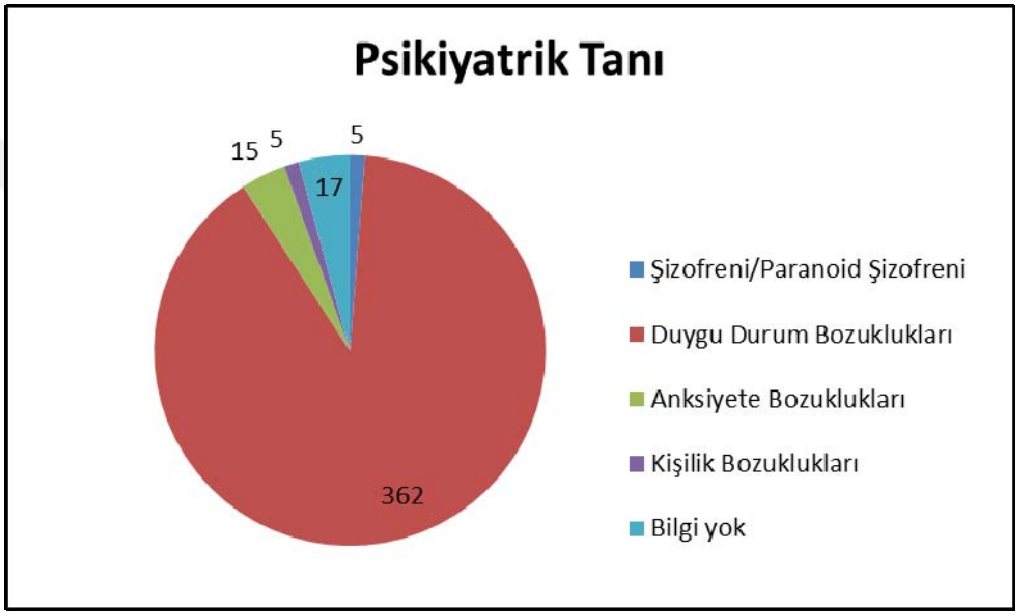
3.3.1.4. Psikiyatrik Hastalık Tanısı

Katılımcıların %16,6'sı yarı yapılandırılmış görüşmeler sürecinde kronik bir psikiyatrik hastalığa sahip olduklarını (n=67) belirtmişlerdir. Dosya incelemeleri sonucunda ise katılımcıların %89.60 inin duygu durum bozuklukları (n= 362) tanısı, %3,72'sinin Anksiyete bozukluğu (n= 15) tanısı, %1,24'ünün Şizofreni/Paranoid Şizofreni (n= 5) tanısı, %1,24'ünün Kişilik bozukluğu (Pasif Agresif Kişilik Bozukluğu (n= 3) – Borderline Kişilik Bozukluğu (n=2)) tanılarının olduğu ve katılımcıların %4.20'siyle ilgili herhangi bir bilgi olmadığı bulgulanmıştır (Çizelge 3.3, Şekil 3.10).

Hükümlülerin çeyreğinin (n= 155; % 38,40) Beck Depresyon Envanterinden aldığı puanların sonuçları, sınırda klinik depresyon (n= 41; % 25) , orta düzeyde depresyon (n= 78; % 50,32), ciddi depresyon (n = 32 ; % 20,64) ve ağır klinik depresyon (n = 8; % 5,16) a işaret etmiştir.

Hükümlülerin neredeyse yarıya yakını (n= 194; % 48,01) Beck Anksiyete Envanterinden aldığı puanların sonuçları yaşadıkları kaygı düzeylerinin orta (n= 71/194; % 36,60) ve şiddetli düzeyde (n = 122/194 ; % 63) olduğuna işaret etmiştir.

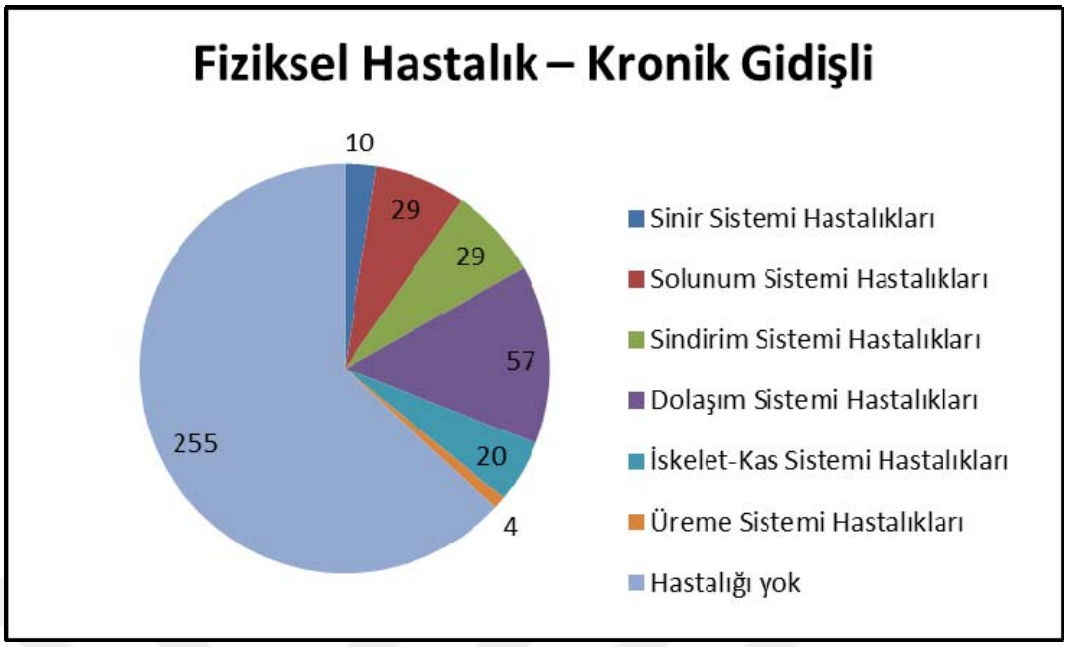
Uygulanan Dürtüsellik Ölçeği sonuçlarına göre hükümlü kadınların dürtüsellik boyutları problemler karşısında çözüm yolları bulmaya çalışırken tasarlama eksikliği, sıkışıklık, heyecan arayışı, ve sebatsızlık olarak belirlenmiştir.

Şekil 3.10. Psikiyatrik Tanı

3.3.1.5. Fiziksel Hastalık Tanısı

Katılımcıların %36,89'unun bir fiziksel hastalığı olduğu (n= 149) belirlenmiştir. Bu hastalıklar sırasıyla %14,11'i dolaşım sistemi hastalıkları (n= 57), %7,18'i sindirim sistemi hastalıkları (n = 29), %7,18'i solunum sistemi hastalıkları (n= 29), %4.95'i iskelet – kas sistemi hastalıkları (n= 20), %2,48'i sinir sistemi hastalıkları (n= 10), %0.99'u üreme sistemi hastalıkları olarak saptanmıştır. %63,12 sinin bir fiziksel hastalığı olup, olmamasıyla ilgili bilgiye ulaşılamamıştır (n= 255). Çizelge 3.3, Şekil 3.11).

Şekil 3.11. Fiziksel Hastalık – Kronik Gidişli

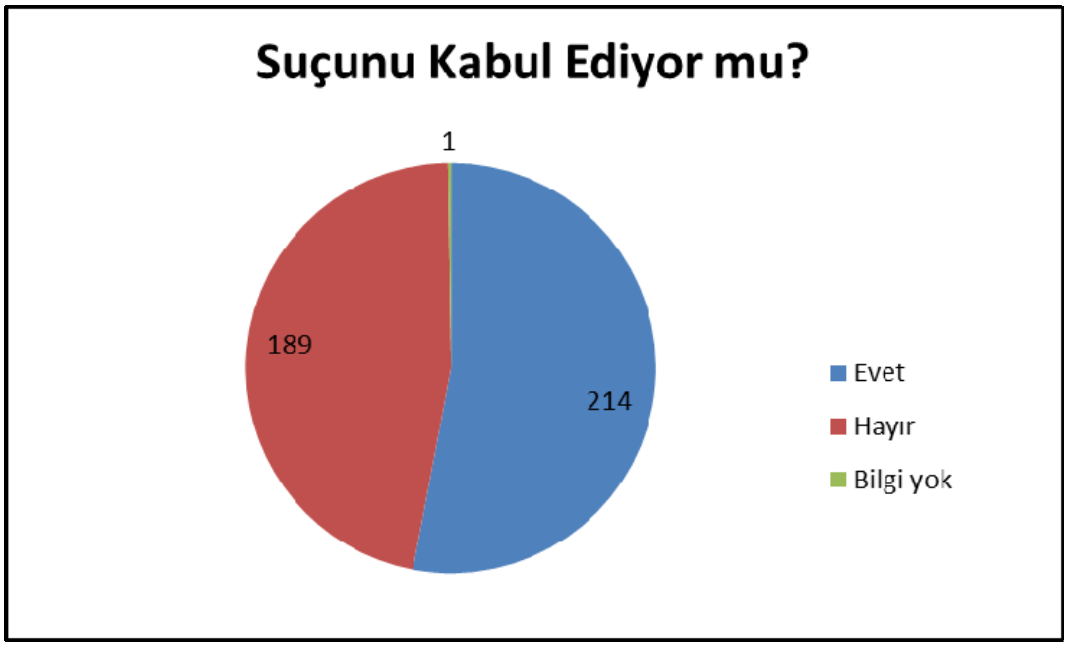
3.3.2. Psikososyal Değişkenler

3.3.2.1. Suçun Kabulü

Hükümlülerin %52,97'si işledikleri cinayeti kabul ederken (n= 214), %46,78'i suçu işlemediklerini (189) beyan etmiştir (Çizelge 3.6).

Çizelge 3.6. Suç Sürecindeki Psikososyal Özellikler

		N	%
Suçun Kabulü	Kabul ediyor	214	52,97
	Kabul etmiyor	189	46,78
	Toplam	403	99,75
Suç Motivi	Bebek ve çocuk cinayetlerine yol açan motivler	22	5,64
	Mahrem ilişkiden doğan motivler	239	61,28
	Kişilerarası ilişkilerden doğan motivler	83	21,29
	Aile ilişkilerinden doğan motivler	46	11,79
	Toplam	390	99,75
Stresörler	Fiziksel/Cinsel şiddet	75	18,56
	Toplumsal baskı	192	47,52
	Psikiyatrik hastalık	18	4,46
	Diğer-aile üyelerine şiddet, trafik kazası	119	29,46
	Toplam	404	100,00
Yaşam Tarzı	Eşi/Partneriyle yaşıyor	210	52,11
	Aile/Yakınıyla yaşıyor	147	36,48
	Yanlız/Arkadaşı ile yaşıyor	46	11,41
	Toplam	403	100,00

Şekil 3.12. Suçun Kabulü

3.3.2.2. Cinayeti Motive Eden Faktörler

Hükümlüleri Adam öldürme suçunu işlemeye motive eden sebepler araştırılmış, katılımcıların bu bağlamdaki yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verdikleri yanıtlara yapılan içerik analizi sonucu toplam 4 kategorinin olduğu saptanmıştır. Bu kategoriler sırasıyla 1. "Bebek ve Çocuk Cinayetlerine Yol Açan Motivler", 2. "Mahrem İlişkilerden Doğan Motivler", 3. "Kişilerarası İişkilerden Doğan Motivler", 4. "Aile İişkilerinden Doğan Motivler ve Diğer" Buna göre katılımcıların hüküm giydikleri cinayet suçlarının %5,45'i bebek ve çocuk cinayetlerine yol açan motivler (n= 22), %59,16'sı mahrem ilişkilerden doğan motivler, %20,54'ü kişilerarası ilişkilerden doğan motivler (n= 83) ve son olarak da %11,39'u aile ilişkilerinden doğan motivler (n= 46) olarak belirlenmiştir (Çizelge 3.7).

Şekil 3.13. Suç Motivasyonu

Çizelge 3.7. Suç Motivasyonu ve Tetikleyici Psiko-Sosyal Faktörlerin İlişkisi

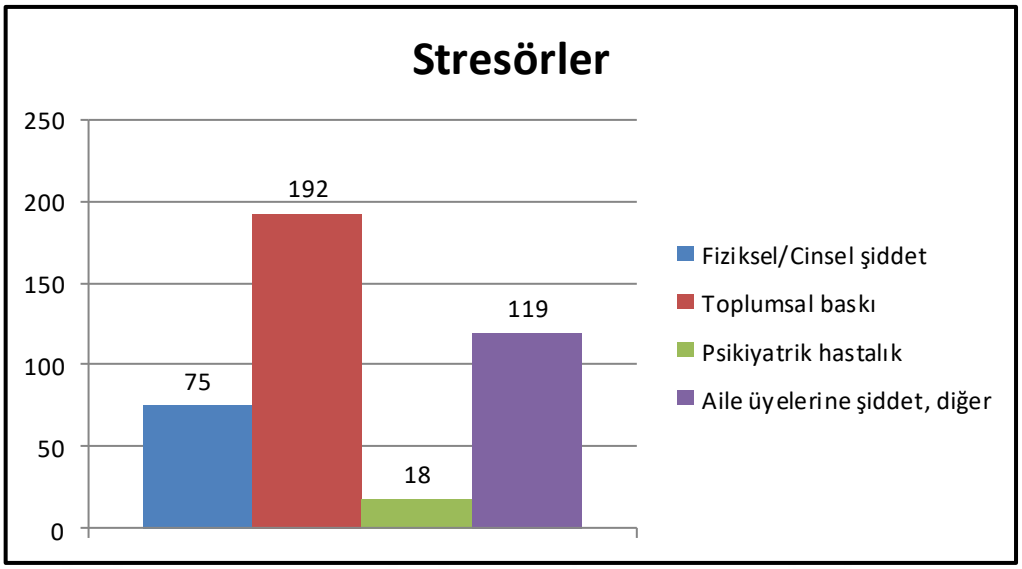
		*Suç Motivasyonu							
		Bebek ve çocuk cinayetlerine yol açan motivler		Mahrem ilişkiden doğan motivler		Kişilerarası ilişkilerden doğan motivler		Aile ilişkilerinden doğan motivler	
		N	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**	**N**	**%**
***Stresörler (Tetikleyiciler)**	Fiziksel/Cinsel şiddet	6	1,49	41	10,15	13	3,22	10	2,48
	Toplumsal baskı	12	2,97	136	33,66	23	5,69	18	4,46
	Psikiyatrik hastalık	2	0,50	9	2,23	5	1,24	2	0,50
	Diğer	2	0,50	53	13,12	42	10,40	16	3,96
	Toplam	22	5,46	239	59,16	83	20,55	46	11,40

*$\chi 2$ (9 , 404) = 35.8 , $p < 0.001$

Suç motivasyonu ile tetikleyici stresörler arasında ki kare istatistiksel düzeyde anlamlı bir ilişkiye işaret etmiştir [$\chi 2$ (9 , 404) = 35.81 , $p < 0.001$].

3.3.2.3. Cinayeti Tetikleyen Yaşam Olayları

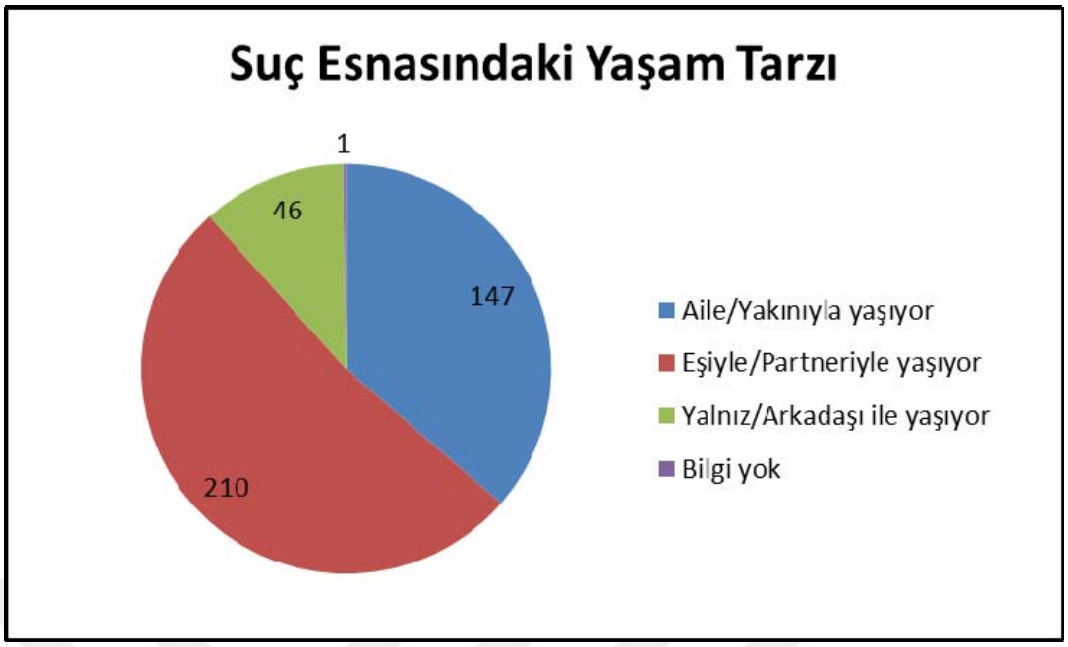
Öldürme suçunu teşvik eden faktörleri ortaya çıkarmak için yarı yapılandırılmış görüşmelerde sorulan açık uçlu sorulara katılımcıların verdiği yanıtlar incelenerek içerik analizi yapılmış, içerik analizi sonucu toplam 27 kategori ortaya çıkmış, bu kategorilerden yola çıkılarak, öldürme suçunu tetikleyen 4 temel kategoriye ulaşılmıştır. Bu kategorilerin hepsi "Stresörler" kategorisi altında toplanmıştır. Buna göre işlenen öldürme suçlarını tetikleyen stresörlerden %47,52'si "*Toplumsal Baskı*" (n=192), %29,460'sı "*Diğer: Aile Üyelerine Şiddet, Trafik Kazası*", %18,56'sı "*Fiziksel/Cinsel Şiddet*" kategorisine (n= 75) ve %4,46'sını da "*Psikiyatrik Hastalık*" kategorisine karşılık gelmiştir (Çizelge 3.7).

Şekil 3.14. Suçu Tetikleyen Stresörler

3.3.2.4. Suç Esnasındaki Yaşam Tarzı

Öldürme suçu esnasında katılımcıların yaşam tarzları yarı yapılandırılmış görüşmelerde soruşturulmuş ve dosya incelemeleriyle de araştırılması sonucu %51,98 hükümlü kadının öldürme suçunu işledikleri anda Eşi/Partneriyle yaşadığı (n= 210), %36,39'unun Ailesi ya da bir yakınıyla yaşadığı (n= 147), %11,39'unun yalnız ya da mahrem ilişki kurmadığı bir arkadaşı ile yaşadığı (n= 46) bulgulanmıştır (Çizelge 3.4).

Şekil 3.15. Suç Esnasındaki Yaşam Tarzı

3.3.2.5. Kaç Kardeşli Aileden Geliyor?

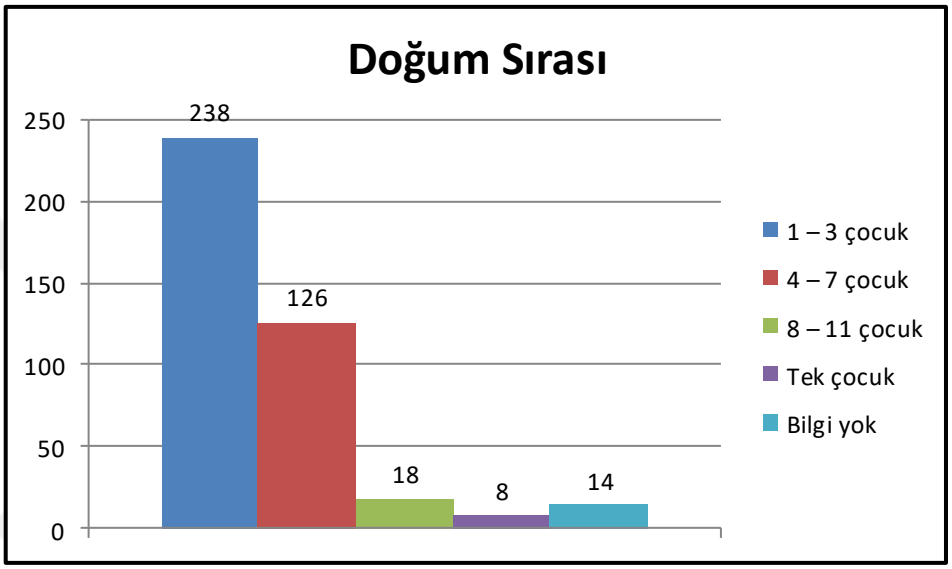
Suç esnasında hükümlülerin büyük çoğunluğunun 2-9 çocuklu ailelerden geldikleri bulgulanmıştır. Buna göre hükümlülerin %50,50 si "2 -5 kardeşi" nin (n= 204), %37,62'sinin "6 – 9 kardeşi" nin (n= 152), %5,2'sinin de "10,11,13,14 kardeşi" nin olduğu, %2,97'sinin ise tek çocuk (n= 12) olduğu bulgulanmıştır (Çizelge 3.8).

Çizelge 3.8. Suç Esnasındaki Psikososyal Özellikler

		N	%
Annesi	Hayatta	302	74,75
	Vefat Etmiş	102	25,25
	Toplam	404	100,00
Anne Eğitim	Eğitimsiz	245	60,64
	İlkokul mez	125	30,94
	Ortaokul mez	12	2,97
	Lise mez	15	3,71
	Yük/Üni. mez	7	1,74
	Toplam	404	100,00
Babası	Hayatta	217	53,71
	Vefat Etmiş	187	46,29
	Toplam	404	100,00
Baba Eğitim	Eğitimsiz	149	36,88
	İlkokul mez.	188	46,53
	Ortaokul mez.	29	7,18
	Lise mez.	27	6,68
	Yük/Üni. mez.	11	2,72
	Toplam	404	100,00
Kaç Kardeş	Tek çocuk	12	2,97
	6-9	152	37,62
	10-11-13-14	21	5,20
	2-5	204	50,50
	Bilgi yok	15	2,72
	Toplam	404	100,00
Kaçıncı Çocuk	1-3	238	59,18
	4-7	126	31,18
	8-11	18	4,45
	Tek çocuk	9	1,98
	Bilgi yok	13	3,21
	Toplam	404	100,00
Ailenin Geliri (Aylık)	0-500	170	42,08
	501-1000	101	25,00
	1001-2000	53	13,12
	2001-ve üstü	75	18,56
	Bilgi Yok	5	1,24
	Toplam	404	100,00

3.3.2.6. Doğum Sırası

Hükümlülerin %58,91'inin "2. ya da 3. çocuk" olduğu (n= 238), %31,19'unun "4., 5., 6., 7. çocuk" olduğu (n= 126), %4,6'sının "8., 9., 10., 11. çocuk" olduğu (n= 18), ve son olarak da %1,98'inin "tek çocuk" olduğu (n=18) bulgulanmıştır (Çizelge 3.8).

Şekil 3.16. Doğum Sırası

3.3.2.7. Suç Esnasında Anne Hayat ta mı?

Suç esnasında hükümlü kadınların %74,75'inin annesinin hayatta iken (n= 302), %25,25'inin annesinin vefat etmiş (n= 102) olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.8).

3.3.2.8. Suç Esnasında Baba Hayat ta mı?

Suç esnasında hükümlü kadınların %53,71'inin babası hayatta iken (n= 217), %46, 29 unun vefat etmiş olduğu (n=187) belirlenmiştir.

3.3.2.9. Suç Esnasında Anne Eğitimi

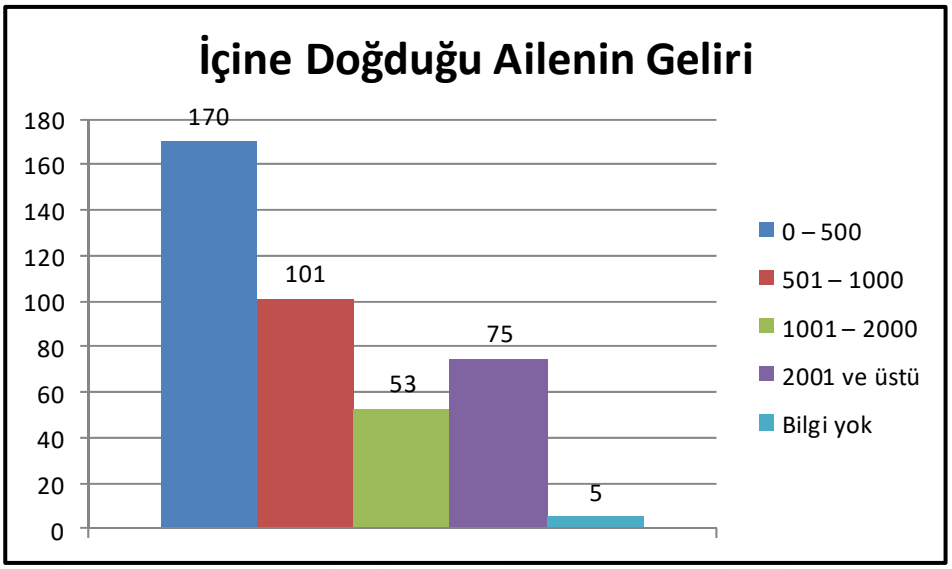
Tüm eğitim düzeyleri için mezun olunan okul baz alınmıştır. Buna göre hükümlü kadınların %60,64'ünün annelerinin eğitimsiz (n= 245), %30,94'ünün ilkokul mezunu (n=125), %3,71'inin lise mezunu (n= 15), %2,97'sinin ortaokul mezunu (n= 12), ve %1,74'ünün üniversite mezunu (n=7) olduğu saptanmıştır (Çizelge 3.8).

3.3.2.10. Suç Esnasında Baba Eğitimi

Hükümlü kadınların %46,53'ünün babasının ilkokul mezunu (n= 188), %36,88'inin eğitimsiz (n= 149), %7,18'inin ortaokul (n= 29), %6,68'inin lise mezunu (n= 27), %2,72'sinin de üniversite mezunu (n=11) olduğu bulgulanmıştır (Çizelge 3.8).

3.3.2.11. İçine Doğduğu Ailenin Aylık Geliri

Ailelerinin aylık ortalama gelirinin oldukça düşük olduğu belirlenmiştir. Buna göre %42,75'inin aylık geliri 500 tl. ve altında (n= 170) ailelerden, %25,10 unun aylık geliri 501 – 1000 tl olan ailelerden, %13,18'inin aylık geliri 1001 – 2000 tl olan ailelerden, ve son olarak da %18,97'sinin 2001 ve üstü (n= 75) aylık geliri olan ailelerden geldikleri belirlenmiştir (Çizelge 3.8).

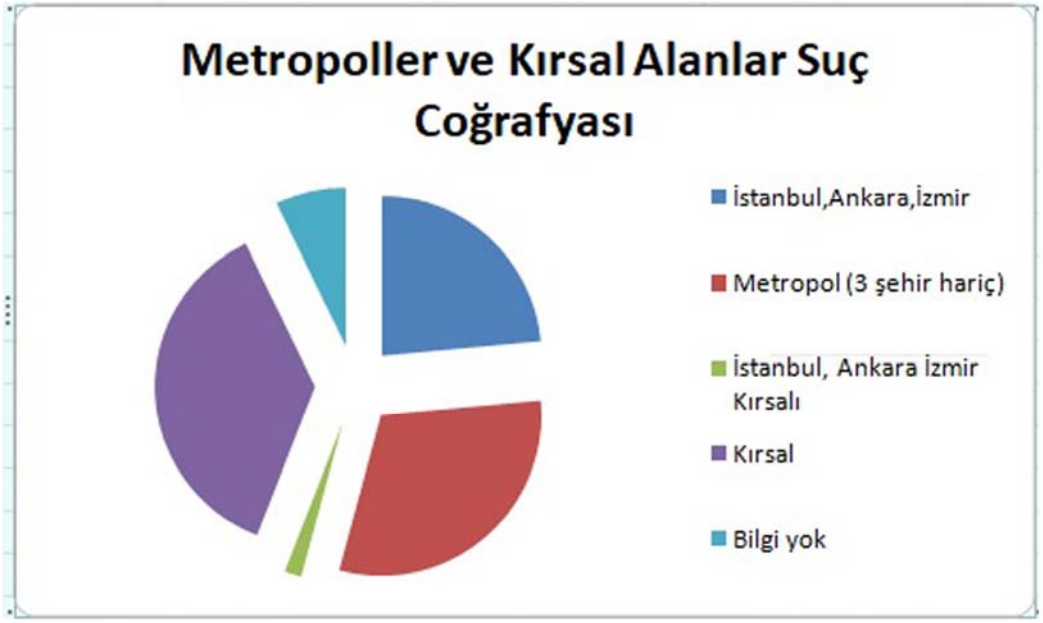
Şekil 3.17. İçine Doğduğu Ailenin Geliri

3.3.3. Sosyo-Kültürel Değişkenler

3.3.3.1. Suç Esnasında Yaşanılan Yer

Suç esnasında çalışmaya katılan hükümlülerin %34,65'i ülkemizin 3 büyükşehri dışındaki metropollerde (n= 140), %32,18'i kırsalda (n= 130), %23'ü İstanbul, Ankara ve İzmir' de (n= 95), ve %2,48'i de bu 3 büyükşehir' in kırsalında (n= 10) yaşadıkları tespit edilmiştir. %7,18'inin suç esnasında yaşadığı yer konusunda herhangi bir bilgiye rastlanmamıştır (n= 29) (Çizelge 3.9).

Metropoller ve Kırsal Alanlar Suç Coğrafyası
(2017-2018)

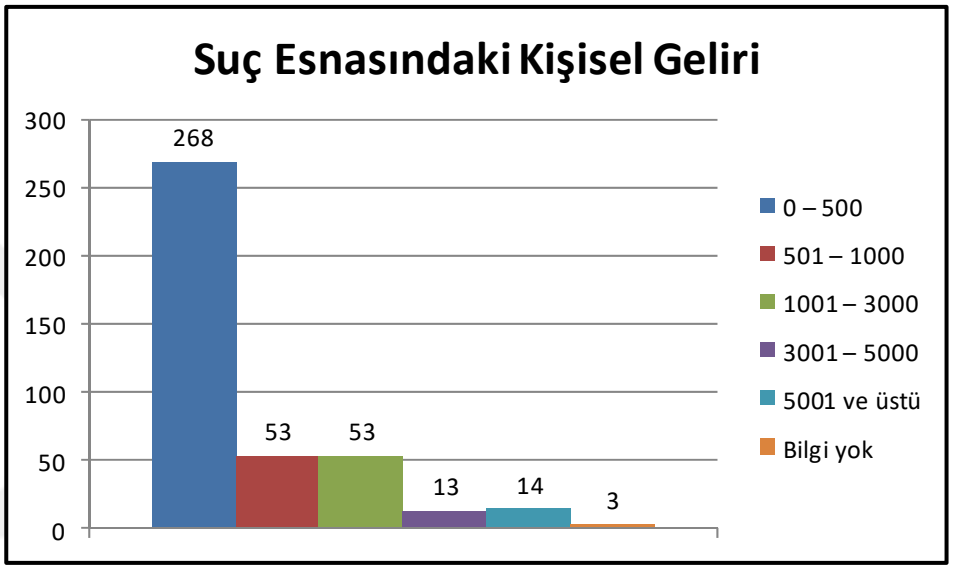
Şekil 3.18. Suç Coğrafyası

Çizelge 3.9. Suç Esnasındaki Sosyo-Kültürel Özellikler

Sosyo-Kültürel Özellikler		**N**	**%**
Kişisel gelir (Aylık)	0-500	268	66,33
	501-1000	53	13,11
	1001-3000	53	13,11
	3001-5000	13	3,22
	5001 ve üstü	14	3,49
	Bilgi yok	3	0.74
Yaşadığı yer	İstanbul, Ankara, İzmir	95	23,51
	Metropol	140	34,65
	Metropol Kırsalı	10	2,48
	Kırsal	130	32,18
	Bilgi yok	29	7,18
Alkol	Almış	41	10,15
	Almamış	363	89,85
Madde	Kullanmış	27	6,7
	Kullanmamış	377	93,3

3.3.3.2. Suç Esnasında Aylık Kişisel Gelir

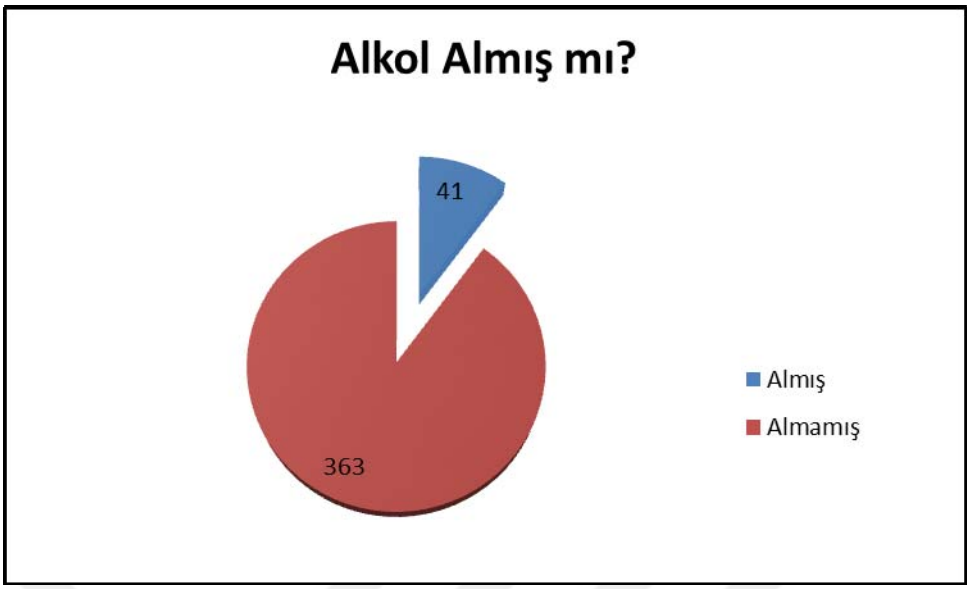
Hükümlülerin çoğunluğunun (%66,8; n = 268) aylık kişisel gelirlerinin 0 – 500 tl. aralığında olduğu bulgulanmıştır. %13,2'sinin 5001 – 1000 t. Arasında (n= 53), %3,5'inin 5001 ve üstü (n= 14), %3,2'sinin 3001 – 5000 tl aralığında (n= 13) olduğu bulgulandı.

Şekil 3.19. Suç Esnasındaki Kişisel Geliri

3.3.3.3. Suç Esnasında Alkol Alımı

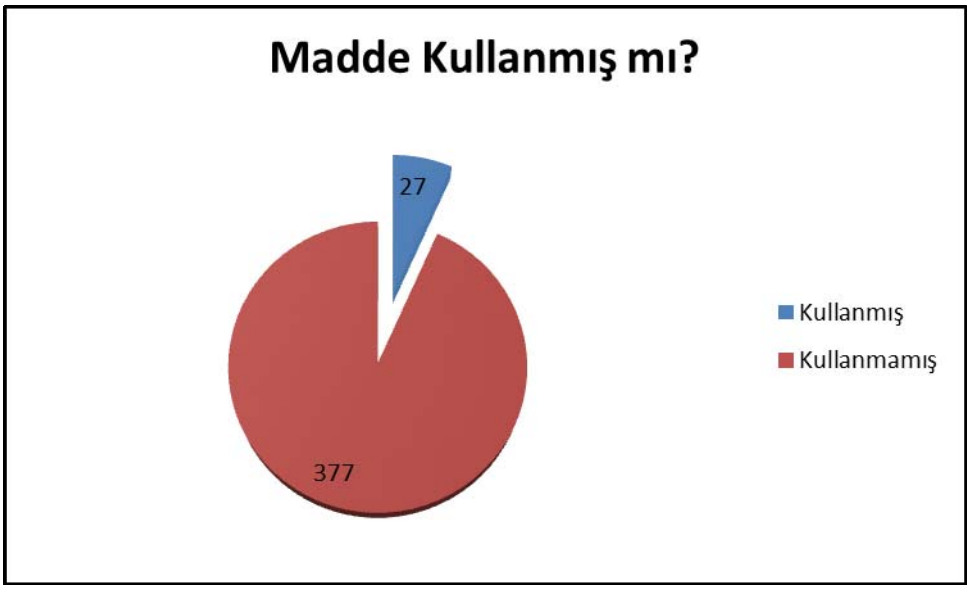
Hükümlülerin suç esnasında %89,85'inin alkol almadığı (n= 363), %10,15 inin alkollü olduğu (n= 41) saptanmıştır (Çizelge 3.9).

Şekil 3.20. Alkol Kullanımı

3.3.3.4. Suç Esnasında Madde Kullanımı

Suç esnasında hükümlülerin %93,3 ünün madde kullanmadığı (n= 377), %6,7'sinin madde kullandığı (n= 27) saptanmıştır (Çizelge 3.9).

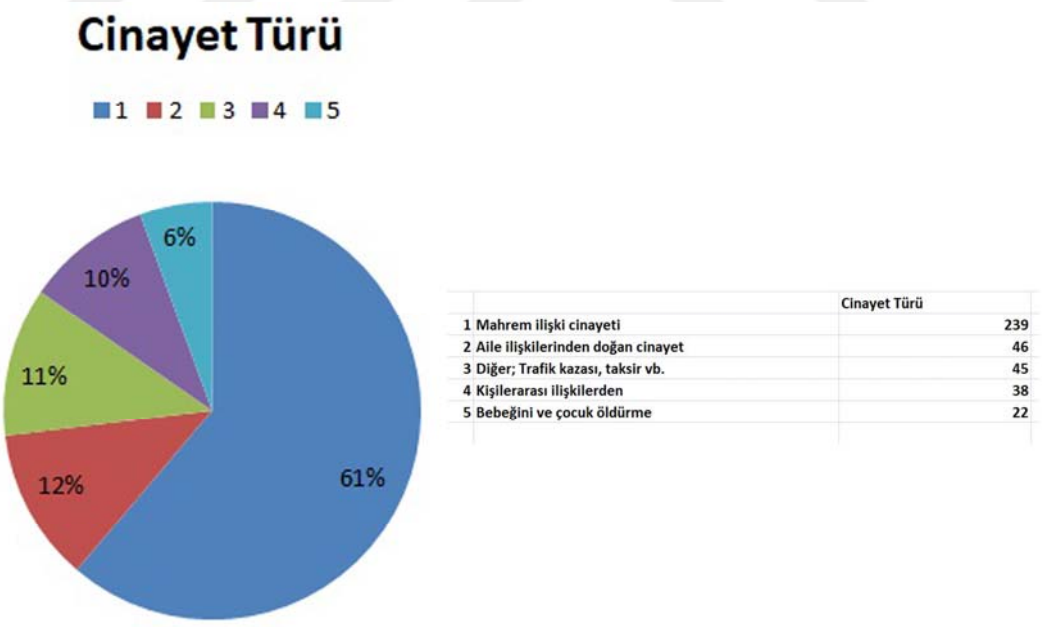
Şekil 3.21. Madde Kullanımı

3.4. Cinayet

Cinayet ile ilgili olarak 4 temel tanımlayıcı değişken ele alınmıştır. Bunlar "Cinayet türü", "Cinayet tipi (hukuksal açıdan)", "Cinayet aleti" ve "Cinayet aleti" şeklindedir. Bu kategoride 390 hükümlünün cinayet türüne ilişkin bilgiye ulaşılmıştır.

3.4.1. Cinayet Türü

Hükümlülerin %61,28'i mahrem ilişki cinayetleri (n= 239), %11,80'i aile ilişkilerinden doğan cinayetleri (n= 46), %11,54'ü diğer seçeneği altında yer alan trafik kazası, taksirle/istemeden ölüme sebebiyet verme vb. cinayetleri (n= 45), %9,74'ü kişilerarası ilişkilerden doğan cinayetleri (n= 38), ve son olarak da %5,64'ü bebek ve çocuk (n= 22) cinayet suçlarını işledikleri saptanmıştır (Çizelge 3.10).

	Cinayet Türü
1 Mahrem ilişki cinayeti	239
2 Aile ilişkilerinden doğan cinayet	46
3 Diğer; Trafik kazası, taksir vb.	45
4 Kişilerarası ilişkilerden	38
5 Bebeğini ve çocuk öldürme	22

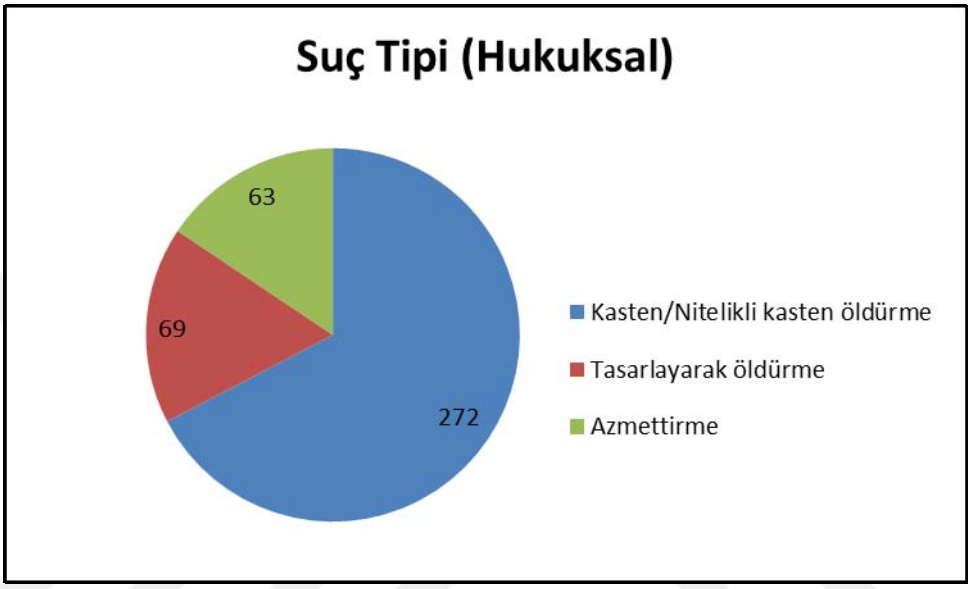
Şekil 3.22. Cinayet türü

Çizelge 3.10. Cinayet

		N	%
Cinayet türü	Bebek ve çocuk cinayetleri	22	5,64
	Mahrem ilişki cinayetleri	239	61,28
	Kişilerarası ilişkilerden doğan cinayetler	38	9,74
	Aile ilişkilerinden doğan cinayetler	46	11,80
	Diğer	45	11,54
	Bilgi yok	14	3,46
	Toplam	404	100,00
Cinayet tipi (Hukuksal)	Kasten/Nitelikli kasten öldürme	272	67,33
	Tasarlayarak öldürme	69	17,08
	Azmettirme	63	15,59
	Toplam	404	100,00
Cinayet aleti	Kesici-delici alet	155	38,36
	Ateşli silah	81	20,07
	Azmettirme	38	9,40
	Boğma-ihmal	44	10,89
	Zehirleme-Yüksekten atma-Künt Cisim-Trafik kazası	56	13,86
	Bilgi yok	30	7.42
	Toplam	374	100,00
Cinayet zamanı	08:00 - 14:00	84	20,79
	14:01 - 20:00	82	20,30
	20:01 - 02:00	117	28,96
	02:01 - 07:59	59	14,60
	Bilgi yok	62	15,35
	Toplam	404	100,00

3.4.2. Cinayet Tipi (Hukuksal)

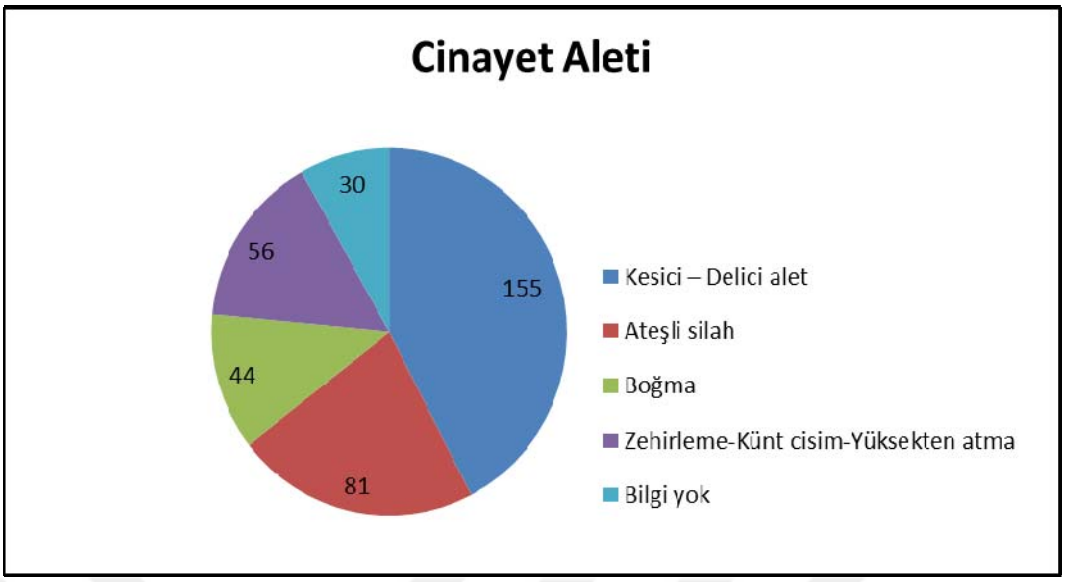
Hükümlülerin %67,33'ü "Kasten/Nitelikli Kasten Öldürme" (n= 272), %17,08'i "Tasarlayarak Öldürme" (n= 69), %15,59'u "Azmettirerek adam öldürme" (n=38) suçlarını işledikleri tespit edilmiştir (Çizelge 3.10).

Şekil 3.23. Suç Tipi Hukuksal

3.4.3. Cinayet Aleti

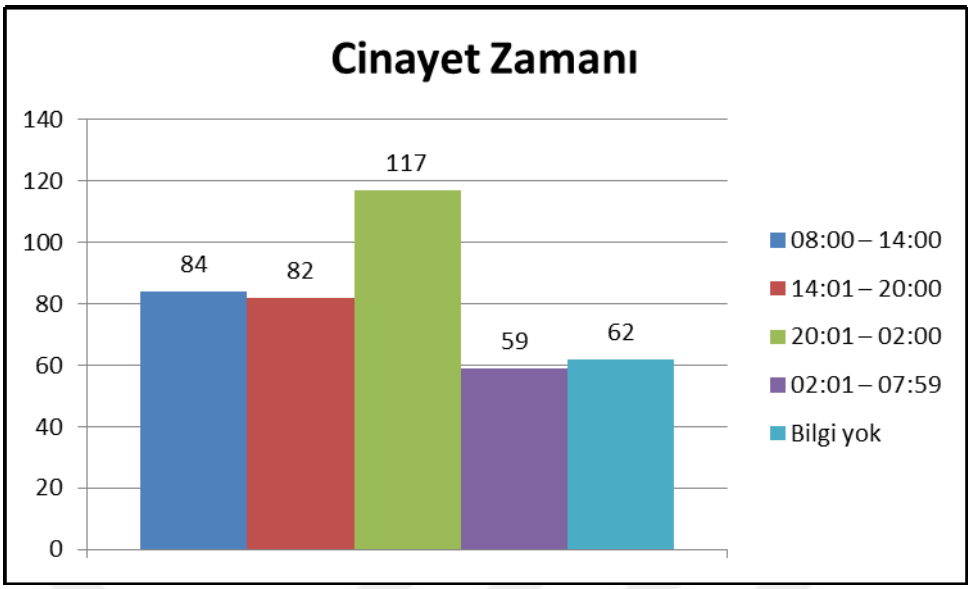
Hükümlülerin işledikleri cinayetlerde, cinayet aleti ile ilgili olarak gerek dosya bilgileri gerekse yarı yapılandırılmış görüşme sorularına verilen yanıtlar incelenerek 6 temel kategorinin varlığı tespit edilmiştir. Buna göre hükümlülerin %41,44'ü *"Kesici-delici alet"* (n= 155), %21,66'sı *"Ateşli silah"* (n= 81), %14,98'i *"Zehirleme-Yüksekten atma-Künt cisim-Trafik kazası"* (n= 56), %11,76'sının *"Boğma-İhmal"* (n= 44) ve son olarak da %10,16'sının *"Azmettirme"* (n= 38) yoluyla cinayet işledikleri tespit edilmiştir (Çizelge 3.10).

Şekil 3.24. Cinayet Aleti

3.4.4. Cinayet Zamanı

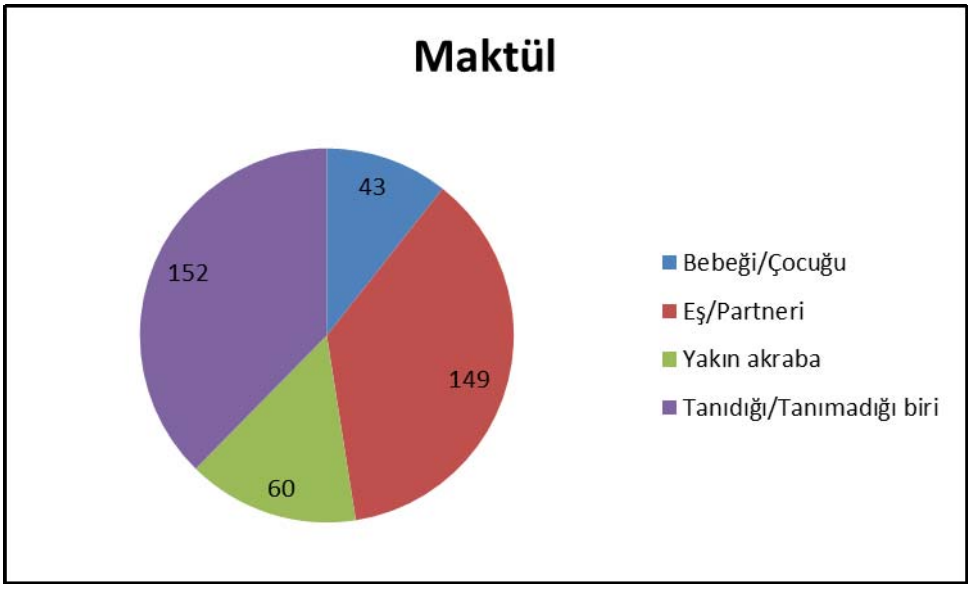
Yarı yapılandırılmış görüşme ve dosya bilgilerinden yola çıkılarak cinayet zamanının 4 lategori altında toplanabileceği sonucuna varılmıştır. Buna göre cinayetlerin %28,96'sının gece 20:00 – 02:00 saatleri (n= 117) arasında, %20,79 unun 08:00 – 14:00 saatleri (n= 84) arasında, %20,30'unun 14:01 – 20:00 saatleri arasında, %14,60'ının 02:01 – 07:59 saatleri (n= 59) arasında işlendiği tespit edilmiştir. Hükümlülerin %15,35'inin cinayet zamanına ilişkin her hangi bir bulguya rastlanmamıştır (n= 62).

Şekil 3.25. Cinayet Zamanı

3.4.5. Maktül Yakını mı?

Hükümlülerin %64,85'i Maktülün kendi yakını (n= 262) olduğunu belirtirken, %35,15'i maktülle herhangi bir yakınlığının olmadığı (n= 142) belirlenmiştir.

Şekil 3.26. Maktül

3.4.6. Maktül Yakını mı?

Hükümlülerin %37,62'sinin akrabalık ya da mahrem ilişki gibi bir yakınlığı olmayan ancak tanıdıkları/kafe, restoran, vb. yerde görüp tanımadıkları bir kişiyi öldürdüleri (n= 152), %36,88'inin eşi ya da partnerini (n= 149) öldürdükleri, %14,85'inin yakın akrabasını öldürdükleri (n= 60), ve son olarak %10,64'ünün bebeğini ya da çocuğu öldürdükleri (n= 43) tespit edilmiştir (Çizelge 11) (Çizelge 3.12).

Çizelge 3.11. Cinayet

		N	%
Maktul yakını mı?	Evet	262	64,85
	Hayır	142	35,15
Maktul	Bebeği, Çocuğu	43	10,64
	Eş / Partner	149	36,88
	Yakın akraba	60	14,85
	Tanıdığı/Tanımadığı biri	152	37,62
Olay yeri	Evinde-evine yürüme Mesafesinde	274	70,3
	Evine araba mesafesinde	77	19,7
	Başka bir ilde	39	10,0
Suç coğrafyası	3 Metropol	95	23,51
	Metropol	124	30,69
	3 Metropol Kırsalı	7	1,73
	Kırsal	149	36,88
	Bilgi yok	29	7,18
Önceki hüküm	Var	19	4,70
	Yok	385	95,30

Çizelge 3.12. Cinayetlerde Suç Tipi Maktul İlişkisi

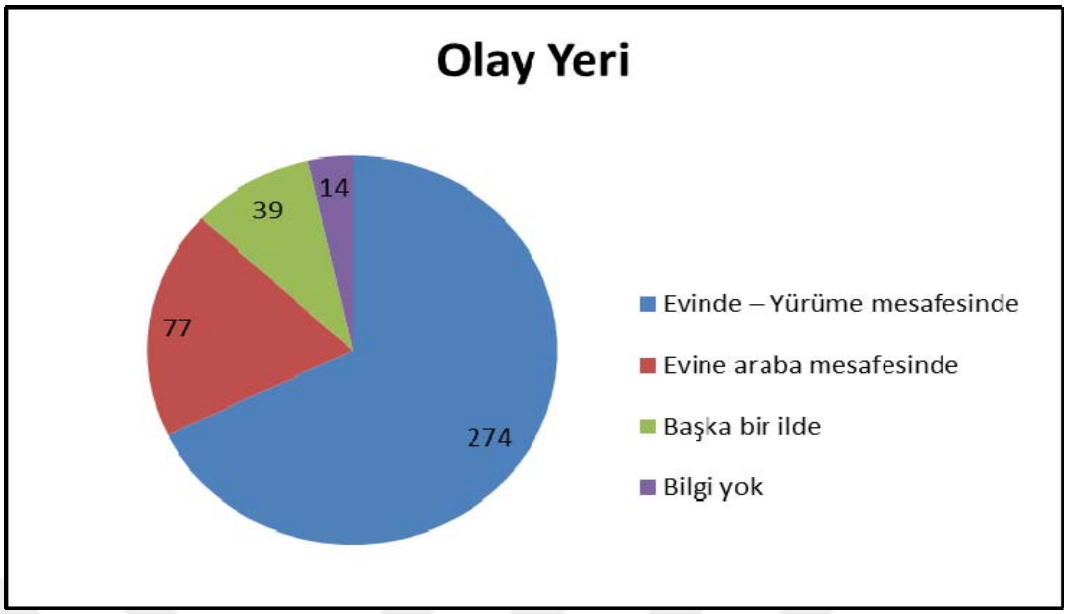
		***Maktul**							
		Bebeği/ Çocuğu		*Eş/ Partneri*		*Yakın Akraba*		*Tanıdığı/ Tanımadığı biri*	
		N	%	N	%	N	%	N	%
***Suç Tipi**	*Kasten/ Nitelikli kasten öldürme*	37	9,16	92	22,77	43	10,64	100	24,75
	Tasarlayarak öldürme	6	1,49	33	8,17	11	2,72	19	4,70
	Azmettirme	-	-	24	5,94	6	1,49	33	8,17
	Toplam	43	10,65	149	36,88	60	14,85	152	37,62

*$\chi 2$: (6, 404) = 19.13, $p < 0.01$

Suç tipi ile Maktul arasında ki kare istatistiksel düzeyde anlamlı bir ilişkiye işaret etmiştir [$\chi 2$: (6, 404) = 19.13, $p < 0.01$].

3.4.7. Olay Yeri

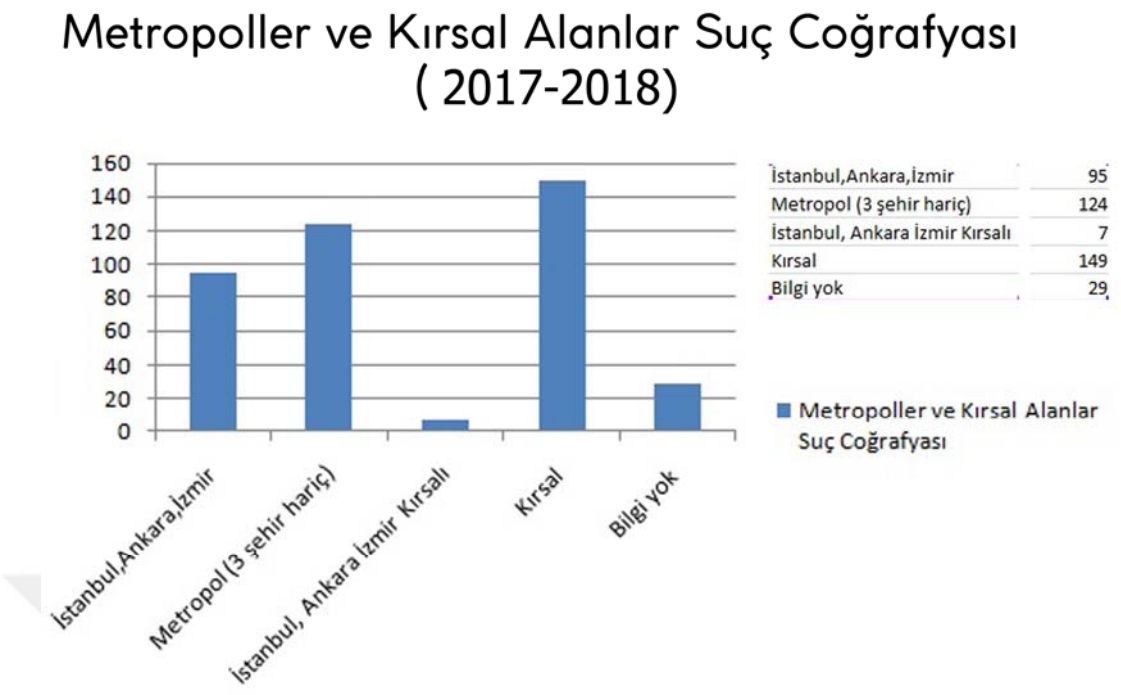
Hükümlülerin %70,30'unun cinayeti evinde ya da evine yürüme mesafesinde işledikleri, %19,70'inin evine araba mesafesinde (n= 77) ve son olarak da %10'unun bşka bir ilde (n= 39) işledikleri tespit edilmiştir (Çizelge 3.13).

Şekil 3.27. Olay Yeri

3.4.8. Suç Coğrafyası

Olay yeri bakımından bulunulan iller ve bu illerin bağlı olduğu bölgeler dikkate alınarak suç haritası çıkarılmıştır (Bkz Şekil 3.29). Buna göre cinayetlerin en yaygın olarak Kırsal bölgelerde işlendiği ortaya çıkarılmıştır. Nitekim cinayetlerin %36,88'inin Anadolu Kırsalında (n= 149), %30,69'unun Anadolunun Kentlerinde (n= 124), %23,51'inin İstanbul, Ankara ve İzmir kentlerinde (n= 95) ve son olarak da %1,73'ünün yukarıda sayılan 3 büyükşehrin kırsalında (n= 7) işlendiği tespit edilmiştir. %7,18 oranında hükümlünün cinayeti ile ilgili detay bilgiye rastlanmamıştır (n= 29) (Çizelge 3.13).

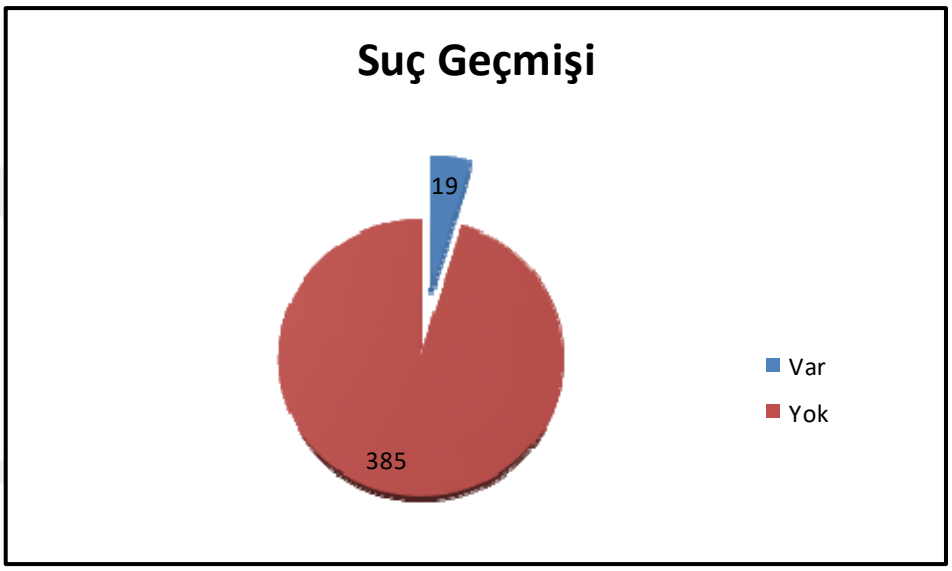
Şekil 3.28. Suç coğrafyası – Bar grafik

Şekil 3.29. İllere göre türkiye kadın cinayet hükümlüsü dağlıımı haritası

3.5. Önceki Hükmü

Hükümlülerin işledikleri cinayetler ile ilgili olarak önceden onaylanmış her hangi bir hükümlerinin olup olmadığı araştırılmıştır. Bu doğrultuda hükümlülerin %95,30 unun her hangibir suçtan hüküm giymediği (n= 385), %4,70'inin işledikleri cinayet öncesinde de en az bir suçtan kesinleşmiş hükümleri olduğu (n=19) tespit edilmiştir (Çizelge 3.13).

Şekil 3.30. Suç Geçmişi

Çizelge 3.13. Cinayet, Olay Yeri, Suç Coğrafyası İlişkisi

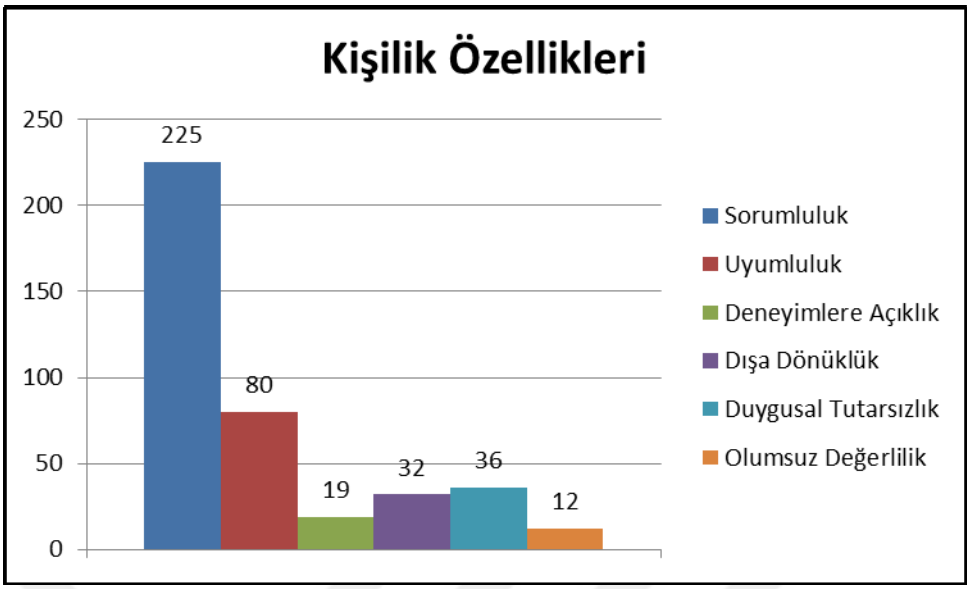
		*Maktul							
		Bebeği/Çocuğu		*Eş/Partneri*		*Yakın Akraba*		*Tanıdığı/ Tanımadığı Biri*	
		N	%	N	%	N	%	N	%
***Olay Yeri**	Evi	28	7,01	89	22,30	37	9,16	61	15,29
	Eviyle Yürüme Mesafesinde	2	0,50	14	3,50	6	1,50	37	7,76
	Eviyle Araba Mesafesinde	10	2,50	26	6,51	10	1,50	31	7,76
	Baska bir İlde	2	0,50	17	4,26	7	1,75	19	4,76
	Bilinmiyor	1	0,25	2	0,50	-	-	-	-
	Toplam	43	10,76	148	37,07	60	14,91	148	37,08
Suç Coğrafyası	3 Metropol	9	2,23	34	8,42	13	3,22	39	9,65
	Metropol	13	3,22	44	10,89	20	4,95	47	11,63
	3MKırsalı	-	-	3	0,74	-	-	4	0,99
	Kırsal	19	4,70	60	14,85	23	5,69	47	11,63
	Bilgi yok	2	0,50	8	1,98	4	0,99	15	3,72
	Toplam	43	10,65	149	36,88	60	14,85	152	37,62

$\chi 2: (12,404)=31,05, p<0.05$

Olay Yeri ve Maktul arasında Ki kare istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişki olduğuna işaret etmiştir [$\chi 2(12,404)=31,05, p<0.05$].

3.6. Hükümlülerin Kişilik Özellikleri

Uygulanan Temel Kişilik Ölçeği Özeliklerinin analiz sonuçları hükümlülerin %55,40 ının "*Sorumluluk sahibi olma"* (Conscientiousness; n= 225) kişilik boyutuna karşılık gelen maddeleri şeçtiklerine işaret etmiştir. Bunu sırasıyla %19,80'lik bir oranla "*Uyumlu olma"* (Agreableness; n= 80*)"* ile ilgili özellikler, %9,2 ile *"Duygusal Tutarsızlık"* (Neuroticism; n= 36), %8,10 ile *"Dışa Dönüklük"* (Extraversion; n= 32), %4,60 ile *"Gelişime Açıklık* (Openness to experiences; n= 19) ve son olarak da %2,90'lık bir oranla *"Olumsuz Değerlik"* (Negative Valance; n= 12) kişilik boyutuyla ilgili özelliklerin izlediği saptanmıştır (Çizelge 3.14).

Şekil 3.31. Kişilik Özellikleri

Dürtüsellik ve Kişilik özellikleri arasında bir ilişki var mı? Sorusunun yanıtı için Pearson Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Pearson korelasyon testi dürtüsellik ile sorumluluk sahibi olma ($r = 0,10$; $p < 0.05$), uyumlu olma ($r = 0,14$; $p < 0.05$) ve yeniliklere karşı açık olma ($r = 0,20$; $p < 0.001$) kişilik özellikleri arasında istatistiksel açıdan anlamlı pozitif yönde bir ilişkiye işaret etmiştir. Pearson korelasyon katsayısı tasarım eksikliğinin ağırlıkta olduğu dürtüsellik boyutu ile sorumluluk sahibi olma kişilik özellikleri arasında ($r = 0,18$; $p < 0,001$) pozitif yönde, sıkışıklık dürtüsel boyutu ile sorumluluk sahibi olma kişilik özellikleri arasında ($r = -0,16$; $p = 0, 001$) negatif yönde, istatistiksel düzeyde anlamlı ilişki olduğuna işaret etmiştir.

Depresyon puanları yüksek olanlar ile Sıkışıklık dürtüsellik arasında Pearson Korelasyon testi pozitif yönde isttistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye işaret etmiştir ($r = 0,21$; $p < 0,001$).

Kaygı puanları ile uyumlu kişilik özelliği arasında Pearson Korelasyon testi pozitif yönde, istatistiksel olarak anlamlı bir ilişkiye işaret etmiştir ($r = 0,48$; $p < 0,001$).

Kaygı puanları ile sıkışıklık dürtüsellik boyutu arasında Pearson Korelasyon testi pozitif yönde, istatistiksel açıdan anlamlı bir ilişkiye işaret etmiştir (r = 0, 22 ; p < 0,001).

Genel Sağlık Anketi puanları hükümlülerin % 47, 64 ünün (n = 192) genel ruh sağlığı sorunları olduğuna işaret etmiştir.

Çizelge 3.14. Cinayet İşlemiş Kadınların Yükselen Kişilik Özellikleri

Kişilik Özelliklerinin Detayları						
	N	**%**	**Min.**	**Max.**	**Ort.**	**Std. Sapma**
Sorumluluk	225	55.40	8	40	33,86	5,73
Uyumluluk	80	19,80	8	40	34,31	6,16
Deneyimlere açıklık	19	4.60	6	30	22,68	4,52
Dışa dönüklük	32	8,10	10	40	25,45	6,33
Duygusal tutarsızlık	36	9,20	9	45	23,69	7,73
Olumsuz Değerlik	12	2,90	6	26	10,27	3,71

4. TARTIŞMA

Bu çalışmanın temel amacı Türkiye' de cinayet işlemiş kadınların suçlu profili ve temel kişilik özelliklerini ortaya çıkarmaktı. Bu amaç doğrultusunda ülkemizdeki tüm müstakil kadın ceza infaz kurumlarına gidilmiş, bu kadınlarla yarı yapılandırılmış görüşmeler, ölçek uygulamaları yapılmış, dosyaları incelenmiştir.

Suçlu profili çıkarmak üzere, dünya da yapılan çalışmalar gibi bu çalışma da da, 4 temel alanda kritik önem taşıyan bilgiler kanıta dayalı, sistematik yollarla toplanmıştır. Bu 4 temel alandaki toplanan bilgiler biyopsikososyal bakış açısına göre incelenmiştir. Bu temel alanlar;

1. *Demografik değişkenler;* yaşı, suç yaşı, uygulamalar sürecindeki eğitimi, suç esnasındaki eğitimi, uygulamalar sürecindeki medeni durum, suç esnasındaki medeni durum, suç esnasındaki meslek, suç esnasında yaşadığı yer, annelerinin eğitimi, babalarının eğitimi, kaç kardeşli ailelerden geldikleri,

2. *Cinayetin işlendiği süreçteki değişkenler;* suç yaşı, alkol ve madde kullanımı, suç mahalinin yaşanılan yere olan mesafesi, suç mahalinin konumu, maktül ile yakınlığının olup olmaması, Maktül' ün kim olduğu, cinayet zamanı, cinayet biçimi, cinayet aleti,

3. *Cinayetin işlendiği süreçteki biyolojik değişkenler;* mens siklüsü (adet dönemi), psikiyatrik bir rahatsızlığının olup, olmadığı, varsa bu psikiyatrik rahatsızlığın tanısı, zeka yetisi, fiziksel kronik bir hastalığının var olup olmadığı, varsa bu kronik hastalığın tanısı, kan grubu,

4. *Cinayet işlenirken tetikleyici yaşam olayları ve mevcut psiko-sosyal durumları ile ilgili değişkenler;* cinayeti tetikleyen yaşam olayları (stresörler), temel kişilik özellikleri, hükümlülerin kaygı düzeyleri,

depresyon düzeyleri, dürtüsellik düzeyleri ve genel ruh sağlığı durumlarıdır.

Profil çıkarmak için gerekli olan değişkenler belirlendikten sonra bunlarla ilgili bilgiler, hükümlü dosyalarının da kullanılmasıyla elde edilmiştir. Bu değişkenlerin bazıları kişilik ile ilgili olduğundan, kişiliğin genel ruh sağlığı, kaygı durumu, ve depresyondan etkilendiği bilgisi hatırlanarak, objektif, self-report ölçeklerle elde edilen veriler kanıta dayalı hale getirilmiştir. Kişilik özelliklerini ortaya çıkarmak için, kendinden değerlendirmeli objektif kriterlerle geçerliği ve güvenirliği test edilmiş ve ülkemizde de yaygın olarak kullanılmakta olan Temel Kişilik Özellikleri Ölçeği (Gençöz ve Öncül, 2012) örneklemdeki cinayet hükümlüsü kadınlara uygulanmıştır. Beş faktör modelini temel alan bu ölçek, doğrudan davranış yordamalarına olanak tanıdığından, özellikle suçlu populasyonda kısa sürmesi (5 dk.), nokta davranışlarla ilgili fikir verebilmesi nedeniyle de kullanılmaktadır (Öncül 2008; 2014). Nitekim bilindiği üzere adam öldürme suçları ve tüm suçlu popülasyonun dikkatini verme ve sürdürme becerilerinde ağır bozulmalar olması, uzun zaman alan kişilik ölçekleri uygulamalarını neredeyse imkansız hale getirmektedir. Uygulananların da sonuçları güvenilir değildir zira hükümlülerin 15 dk. yi geçen tüm testlere "rasgele işaretleme eğilimiyle" yanıt verdiği alanda çalışan profesyonellerce bilinen bir durumdur.

1990'lı yıllarda ortaya konan, beş faktörlü kişilik modeli (FFM) ne göre, kişiliğin yansımalarının mevcut ruh sağlığından etkileneceği bilgisi doğrultusunda genel ruh sağlığı ile ilgili bilgi edinmek, mevcut anksiyete, depresyon ve dürtüsellik durumlarını saptamak amacıyla bunlarla ilgili geçerliği ve güvenirliği türk kültürüne göre yapılmış, bilimsel yeterliliği kanıtlanmış ve bir çok çalışma da yıllardır kullanılagelen ölçekler kullanılmıştır.

Çalışmaya katılan hükümlülerin depresyon, anksiyete düzeyleri Saygılı (2009), Öğünç (2003), Özdemir (2009), Nazlıdır (2010), Öncül (2014) ün çalışmalarının bulgularıyla paralellik göstermiştir.

Dürtüselliğin kaynaklık ettiği saldırganlık ile ilgili olarak Salfati, (2006), Duntley (2015) in çalışmalarıyla paralellik göstermiştir. Çalışmanın örnekleminde dürtüselliğin yüksek bulunmuş olması nedeniyle bundan sonraki çalışmalarda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunun da dikkate alınması uygun olacaktır.

1. *Demografik Değişkenler;* Bu kategori uygulamalar esnasında ve suç esnasında olmak üzere 2 alt kategoride ele alınmıştır. Örneklemin suç yaşının 9 – 77 yaşları arasında değiştiği bulgulanmıştır. Suç esnasında eğitim düzeylerinin çoğunlukla ilkokul mezunu düzeyinde olduğu, çoğunun evli olduğu ve mesleklerinin de kuaförlük, tezgahtarlık, satış elemanlığı gibi esnaflık düzeyindeki serbest meslek kategorisine karşılık geldiği belirlenmiştir. Bu sonuçlar ülkemizde ve yurt dışında yapılan diğer çalışmalarla da paralellik göstermektedir (Öğünç ve Şar, 2006; Öncül, 2008; Karaca, 2010; İçli ve ark., 2011; Saruç, 2014; Özkaya ve Çağlar, 2002; Nazlıdır, 2010; Erkunç, 2011; Caman, 2017; 2016; Andrew & Dowden, 2009; Aitken ve ark., 1995; Brent & Turvey, 2002; Shumlich ve ark., 2018; Snook ve ark., 2008; Rosser, 2019; Khoshnood & Vafors-Fritz, 2017).

Çalışmaya katılan hükümlülerin geldikleri ailelerinin sosyo kültürel özellikleri ile ilgili ipuçlarına ulaşmak amacıyla anne-baba eğitimleri, kaç kardeşli ailelerden geldikleri, üvey kardeşlerinin olup olmadığı, yaşadıkları aileleri de gelir düzeylerinin neler olduğuna ilişkin bilgiler toplamıştır. Bu bilgiler doğrultusunda hem profil için gerekli bilgiler elde edilmiş hem de infaz kurumlarında gerçekleştirilen iyileştirme çalışmaları ve aynı zamanda önleme çalışmaları için temel veriler oluşturulmuştur. Nitekim aile yapısı ve içine doğulan aile atmosferinin davranışlar, suç davranışları ve suça eğilimli yaşam tarzını açıklayan kritik faktörlerden olduğu bilinmektedir (Unnever, 2008). Bu çalışmanın bulguları hükümlü kadınlarının çok büyük bir bölümünün kendi aile çevresinde, küçük bir bölümünün akrabalarının evinde ya da yurtta büyüdüklerine işaret etmiştir. Bu çalışmanın bulguları ülkemizde ve yurtdışında yapılan çalışmalarla da paralellik göstermektedir (Canay, 2014; Çelik, 2008; Bester, 2008; Farington ve ark, 1996; Gannon ve ark., 2012; Kamaluddin ve ark., 2014).

2. Cinayetin işlendiği süreçteki değişkenler; Suç yaşı, alkol ve madde kullanımı, suç mahalinin yaşanılan yere olan mesafesi, suç mahalinin konumu, maktül ile yakınlığının olup olmaması, Maktül' ün kim olduğu, cinayet zamanı, cinayet biçimi, cinayet aleti olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde kadın cinayet hükümlüleri örnekleminde, ki bu sayı evrenin neredeyse 2/3 ü kadardır, adam öldürme yaşı 9 yaş gibi çocuk yaşta bir evreye karşılık gelmiştir. Bu bulgu Caman (2016) ' ın bulgularıyla paralellik göstermektedir.

Madde ve alkol kullanımı oldukça düşükken, suç mahalinin genellikle yaşadığı evde, veya yakının da olması, öldürdüğü kişiyi tanıyor olması, ve dolayısıyla yakını olması, bu alanda yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Bushman ve ark., 2005; Caman, 2016; Çelik, 2008; Duntley, 2015; Canay, 2014;Erkunt, 2011; Glannon ve ark., 2012).

Maktülün mahrem ilişki partneri, ya da aile yakını olması ağırlıktadır. Bebeklerini ve çocuk öldüren anneleri de kapsayan ve mahrem ilişki partnerini öldüren kadınlarla ilgili geniş çaplı literatür vardır. Bu çalışmanın bulguları bu literatürle örtüşmüştür (Resnick, 1970; Friedman & Resnick, 2007; Gönen, 2015; Huckerby, 2003; Johnson & Hotton,2003; Khoshnood & Vafors-Fritz, 2017; Liu ve ark., 2018; Nazlıdır, 2010; Ögünç, 2003; Özkaya ve Çağlar, 2002; Parker, 2018; Salfati, 2003; Saygılı ve Aliustaoğlu, 2009).

3. *Cinayetin işlendiği süreçteki biyolojik değişkenler;* Mens siklüsü (adet dönemi), psikiyatrik bir rahatsızlığının olup, olmadığı, varsa bu psikiyatrik rahatsızlığın tanısı, zeka yetisi, fiziksel kronik bir hastalığının var olup olmadığı, varsa bu kronik hastalığın tanısı, kan grubu olarak belirlenmiştir.

Bireyin davranışlarında etkili olan temel faktörlerden biri zeka yetisidir. Her hangi bir durumun üstesinden gelmek, etkili ve sağlıklı başa çıkma yollarıyla kendine en az zarar verecek şekilde davranmanın kökleri zeka ile ilgili yetilerdedir.

Zeka doğrudan doğruya bireyi, performansı, yaşamsal sonuçları, sosyal yapısı ile ilgili olduğu kadar evrimi (psikososyal ve genetiksel evrilme noktaları), sahip olduğu genleri ve tüm bu bileşenlerde ortaya konan bilgilerin işlendiği santral sinir sistemi ile ilişkilidir. Bu çalışmanın örnekleminde katılımcıların dikkate alınacak kadar bir oranı (n= 45; %11.1) zeka sorunu olabilecek şüpheyi uyandırmıştır. Bu şüphenin ortaya çıkmasının teme nedeni, güvenirliği ve geçerli uzun yıllar önce kanıtlanmış, günümüze değin tüm özellikleri ve olası sonuçları güncellenerek yeniden uygulamaya konmuş WAIS-R – sözcük dağarcığı alt testinin çalışmaya katılantüm hükümlülere uygulanmış olmasıdır. %11.1 lik oran da hkümlünün zeka sorunu olabileceği sonucu oldukça kritik bir önem taşımaktadır. Bu çerçeve de suçun sabitlenmesi yapılırken işlerlikteki soruşturma ve kovuşturma sürecinde mutlaka şüphelinin zeka yetisi mutlaka dikkate alınması gerekmektedir. Adalet Bakanlığı Ceza ve Tevkif Evleri Genel Müdürlüğüne yazılacak raporda bu konuya detaylı bir şekilde yer verilecektir. Gudjonsson (2016) çalışmasında suç davranışlarının nedenlerini ve iyileştirme yollarını ortaya koyduğu çalışmasında kişilik özelliklerinin zeka ve içinde yaşanan sosyal faktörlerle, biyolojik bir perspektifle harmanlanması gerektiğini öne sürmüştür. Burada biyolojik harmandan kasıt bireyin zeka düzeyi ve genleridir. Sosyal yapı zekanın ortaya çıkmasına katkıda bulunur ancak bireyin zeka kusuru ilerlemez, sadece kendi yaşamsal koşullarında kendini var etmesine katkı yapacak öğrenmelerle iyileştirilebilir (Van Der Zee, 2002). Bu çalışmanın zekayla ilgili bu sonucu Gudjonsson' ın vurguladığı gibi Eysenck' in bu perspektifiyle değerlendirilmelidir.

Özdemir (1999) depresyon ve anksiyete düzeylerini belirlemek üzere, yaptığı çalışmasında hükümlülerin normal popülasyona oranla depresyon ve anksiyetelerinin istatistiksel açıdan farklılaştığını bulgulamıştır. Bizim çalışmamızda yüzde 10 luk bir grubunda cinayet' ten hüküm giymiş kadınların depresif belirtileri olduğu bulgulanmıştır. Aynı durum anksiyete düzeyleri için de geçerlidir. Çalışmanın katılımcılarının yüzde 9 u anksiyeteleri orta düzeydedir. Geri kalan durumları normal düzeydedir.

4. Cinayet işlenirken tetikleyici yaşam olayları ve mevcut psiko-sosyal durumları ile ilgili değişkenler; Cinayet sürecinde öldürme davranışını tetikleyen faktörler, aynı zaman da öldürmeye motive eden faktörler adı altında da ele alınmaktadır. Hükümlüler en az 2 stresör, ve öldürme motivasyonu yaratan psikososyal etkenler ifade etmişlerdir. Kadınların öne sürdükleri bu etkenler dosya bilgileri ile doğrudan örtüşmektedir. Bulgular kısmında detayları verilen öldürmeye motive eden etkenler önce 5 genel kategoride toplanmış, sonra da bu kategorilerin detayları sunulmuştur. Bu beş kategori sırasıyla, 1. Mahrem ilişki partnerine karşı işlenen suçların motivleri, 2. Bebek ve çocuğa karşı işlenen suçların motivleri, 3. Kişilerarası ilişkiler doğrultusunda işlenen cinayet suçlarının motivleri, 4. Aile üyelerine karşı işlenen suçların motivleri şeklindedir. Saptanan motivler ya da ilgili literatürde belirtildiği gibi "öldürmeye motive edici" etkenler, alanda yapılan çalışmaların bulgularıyla örtüşmektedir (Caman, 2017; 2016; Africa, 2010; Akgün, 2017; Akgün ve Çifti, 2014; Gönen, 2015; İçli ve Öğün, 2000; Ögünç, 2003; Nazlıdır, 2010; Özkaya ve Çağlar, 2002; Kamer, 2014; Kıran, 2012; Saygılı ve Aliustaoğlu, 2009; Benekos, 1995; Bester, 2008; Brookman, 2015; Dobash & Dobash, 2004; Duntley, 2015; Friedman ve Resnick, 2007; Geberth, 1996; Zure, 1994; Johnson & Hotton, 2003; Khoshnood & Vafor – Fritz, 2017; Parker, 2018; Pretorius ve Botha, 2006; Shackelford, 2000; Walters, 2017). Bulgular kısmında detaylarıyla verilen bu etkenler, cinayet işlemeye zemin hazırlayan psikososyal etkenlerin düzenlenmesiyle, öldürme suçlarında da işlevsel önleme çalışmalarıyla nötralize edilebilir. Sağlık alanında olduğu gibi adalet alanında da birinci basamak çalışmalarına ağırlık vermek gereklidir. Birinci basamak hizmetler içinde bölgesel hizmet veren polis ve/veya jandarma karakollarının kadın suçluluğu, psikososyal faktörler, suçun oluşmasına katkıda bulunan bireysel, psikolojik, ve sosyal faktörler açısından eğitim almaları, bu eğitimlerin de yüzeysel değil, alanın uzmanlarınca detaylandırılmış, doğrudan uygulamada işlerliği olan eğitim içeriklerine sahip olmaları gerekmektedir. Nitekim görüşme yapılan cinayet hükümlüsü kadınların, cinayete motivasyon oluşturacak, tetikleyecek durumlardan kurtulmak için adli makamlara (bulunduğu yerin yerel hizmet veren polis karakolu, savcılık makamı gibi) başvurduklarını ancak kimseye "seslerini duyuramadıklarını", bazı durumlarda kendilerine tamamen suçluymuş gibi davranıldıklarını ifade etmişlerdir.

Çalışmaya katılan hükümlü kadınların işledikleri öldürme suçu ile temel kişilik özellikleri cinayet suçlarının kadın popülasyon üzerindeki suçu işlemeye iten faktörlerini ortadan kaldırmak, ve etkili önleme çalışmalarına ipuçları sağlamak üzere ortaya çıkarılmıştır. Bu çalışmada kişilik özelliklerini ortaya koymak için, doğrudan davranış yordamalarına olanak tanıyan 1990 lı yıllarda ortaya konmuş, beş faktörlü kişilik modeli (FFM) ni temel alan Gençöz (2012) ün ülkemiz için geliştirdiği 45 soruluk, 5 noktalı likert tipi kişilik envanteri kullanılmıştır. Kişiliğin yansımalarının mevcut ruh sağlığından etkileneceği bilgisi doğrultusunda bu ölçeğe ek olarak, genel ruh sağlığı ile ilgili bilgi edinmek, mevcut anksiyete, depresyon ve dürtüsellik durumlarını saptamak amacıyla bunlarla ilgili geçerliği ve güvenirliği Türk kültürüne göre yapılmış, bilimselliği kanıtlanmış ve bir çok çalışma da yıllardır kullanılagelen ölçekler kullanılmıştır. Zira kişilik özellikleri belli durumlara, belli koşullar altında tepki vermenin platformunu oluşturur. Kişilik özellikleri, başka bir deyişle, bireyin içinde yaşadığı dünyayı algılama biçimlerini belirleyerek, bireyin duygusal ve varoluşsal yaşamını biçimlendirir (Kasser, 2016; Otero-Lopez ve Villadefrancos, 2015). Çalışmaya katılan kadın hükümlülerin kişilik özelliklerine ilişkin sonuçlar örneklemin tümünün üzerinden ortalama ve standart kaymalarına bakılarak incelendiğinde kişilik özellikleri ile ilgili her alt testin normal dağılmadığı görülmektedir. Bu durum kontrol edilerek yapılan analizlerde tüm katılımcıların kişilik boyutlarının sırasıyla Sorumluluk Sahibi Olma (Conscientiousness), Uyumlu olma (Agreeableness), Duygusal Tutarsızlık (Neuroticism), Dışa Dönüklük (Extraversion), Geişime Açıklık (Openness to experiences) ve Olumsuz Değerlik (Negative Valance) kişilik boyutlarına karşılık gelmiştir. Sorumluluk sahibi olma ve uyumlu olma pik yapan kişilik özellikleridir. Öncül (2008; 2014) Cezevinde infazı devam eden suçlularla yaptığı çalışmada da aynı sonuca ulaşmıştır. Bu çalışmanın bulguları Öncül' ün çalışmasıyla paralellik göstermektedir. Sanılanın aksine oldukça adaptif kişilik özellikleri gibi görünse de, son zamanlarda yapılan kişilik yapısı ve suç davranışları arasındaki nedenselliği ve yordayıcı özelliği ortaya çıkarmayı amaçlayan çalışmalar, bu kişilik boyutlarına karşılık gelen özelliklerin, fiziksel kronik bir rahatsızlığın varlığı, sürekli olumsuz yaşam koşullarına tabi olma, süregiden formda fiziksel ve cinsel şiddet mağduru olma ve zorlayıcı yaşam koşullarıyla bir araya geldiğinde suç davranışlarının ortaya çıkmasına temel

oluşturabileceği varsayımını akla getirmektedir. Nitekim artık yüksek düzeyde "sorumluluk sahibi olma" kişilik özellikleri, yüksek düzeyde "uyumluluk" ile ilgili özelliklerin narsisistik eğilimlerle ilişkili olduğu gerek meta analitik çalışmalarla, gerekse de kontrol gruplu çalışmalarla ortaya konmuştur (Decupper ve ark., 2009; Miller ve ark., 2011; Walters, 2017). Özellikle kişiliğin "sorumluluk sahibi olma" ve "uyumluluk" boyutlarıyla ilişkili özelliklerinin doğrudan ahlak gelişimi ile ilişkili olduğu da ortaya konmuştur (Walters, 2018). Bu çerçeve de iş dünyasında etkili olan beyaz yaka suçlarının önlemesi için uygun eğitim programlarının oluşturulması bu bilgiler ışığında ivme kazanmıştır. Amaç orijinli uyumluluk ile ilgili kişilik özelliklerinin, sorumluluk sahibi olma eğilimleriyle bir araya geldiğinde ahlak anlayışının entegre olması ve zorlayıcı, travmatik yaşam olaylarının eşlik etmesiyle biçim değiştirebilmektedir. Başka bir deyişle sorumluluk sahibi olma ile ilgili özellikler örselenmiş ahlak gelişimi, bilişsel impulsiviteyle eşleşmesine uygun koşullar oluştuğunda, bu adaptif gibi görünen kişilik boyutuna ilişkin özellikler kriminal yaşam tarzı koşullarına katkıda bulunabilmektedir (Walters, 2017; 2018; Ruiz ve ark., 2008; Perkmen ve ark., 2018).

Kişilik özelliklerinin suç davranışlarıyla ilişkisi Eysenck ile ivme kazanmıştır. İnsanın doğasında var olan hedonistik ve haz alma eğilimlerin suç davranışlarının temelini oluşturabileceği varsayımı, hangi kişilik özelliklerinin doğrudan hangi davranışlara yol açabileceği sorularının sorulmasına yol açmıştır (Eysenck, 1996). 1990 lı yıllarda kişiliğin 5 faktör modeli dünya çapında kişilik psikolojisi alanında ve kişilik araştırmaları ile ilgilenen profesyonellerce kabul gören bir teori olmuştur. Bu modele göre insan kişiliğinin 5 anahtar boyutu vardır. Tüm davranışların temelinde de bu 5 boyut yatar. Bunlar sırasıyla Duygusal Tutarsızlık (Neuroticism), Dışa Dönüklük (Extraversion), Gelişime Açıklık (Openness to new experiences), Uyumluluk (Agreeableness), ve Sorumluluk Sahibi Olma (Conscientiousness). Doğrudan davranış yordamına katkıda bulunduğu için özellikle suç davranışları, anormal davranışlar ve sapma gösteren davranışların önleme çalışmalarında bu teori oldukça yaygın kullanılmaya başlanmıştır. Ancak yeni bir teori olduğu için suçlu popülasyondaki deneysel çalışmalar yeni yeni ivme kazanmıştır. Bu çalışmanın sonuçlarından biri de çalışmaya katılan cinayet

hükümlüsü kadınların kişilik özelliklerinde uyumluluk (agreeableness) ve sorumluluk sahibi olma (conscientiousness) boyutlarının pik yapmasıdır (Crowe ve ark., 2017). Bu sonuç Amerika da bu alanda yapılan çalışmalarla paralellik göstermektedir (Wilkowski, 2006, Wilkowski, 2005). Bu sonuç Avustralya da 1996 yılında yapılan bir çalışmada bu iki boyutun sapkın ve suç davranışlarıyla güçlü bir şekilde ilişkili olduğu saptanmıştır (Heaven, 1996; 2013). Özellikle beyaz yakalı suçlarda uyumluluk ve sorumluluk sahibi olma boyutlarının suç davranışlarıyla istatistiksel olarak anlamlı ilişkilere işaret ettiği de bulgulanan diğer çalışmalardandır (Agnew, Pquero&Cullen, 2009; sayfa 43). Agnew (1992) çalışmasında suçun yordanmasında kendi teorisi olan "General Strain Theory" nin, kişilik özellikleri ve suç davranışlarının bütünsel düzeyde ele alınmasının yararlı olacağını savunmaktadır. Bu teoride kişinin suç davranışlarına yönelmesinde içinde yaşadığı sosyal çevre ve baskıların son derece önemli bir etkisi olduğu vurgulanmaktadır. Yıne bu teoride bireysel yaşam olumsuz duygu durumlarıyla, saldırgan kişilik özellikleriyle ve suça eğilimli sosyal öğrenme davranışlarından pekişmiş başa çıkma yollarıyla şekillenirse, kuşkusuz işlevsiz sorun çözme becerileriyle sonuçlanır. Bu durum kişiliğin patolojik çevreye olan uyumudur diye yorumlanmakta bu teori de. Bu çalışmanın sonuçlarında da şiddet dolu ortam tarifleyen, bu durumları yanlızca kendi ifadelerinden değil, dosyalarıyla da teyit edilen kadın hükümlülerin "zorlayıcı koşullarda, ağır sorun durumlarında çözüm üretme, ve başa çıkma yolu olarak "öldürme davranışı" sergiledikleri ortaya çıkmıştır. Literatür de bu durum hırpalanmış kadın sendromu olarak ele alınmaktadır (Güney, 2017). Bu duruma yanlızca hırpalanmış kadın sendromu olarak bakmak totoliter bir yaklaşım olur zira zorlu yaşam koşullarında çaresizlik yaşamakta olan mağdurun patolojik de olsa bulduğu çözüm yoluymuş gibi sunulan öldürme davranışını anlamak, problemi çözmemize yardımcı olmaz. Bu örneklemin ön plana çıkmayan ancak dramatik bir yüksekliğe sahip bir diğer sonucu, kadınların bebeklerini öldürmüş olduklarıdır. Bu sonucun ipuçları yarı yapılandırılmış görüşme formunda öldürme suçunu işlemelerinin nedenlerini kendi cümleleriyle açıklamasının istendiği soruda verdikleri yanıtlarda gizlidir (Güney, baskıda). Bu kadınların çok büyük bir kısmı kırsal bölgelerde yaşamaktadır. Birinci basamak önleme çalışmalarında basit bir doğum kontrol semineri ve doğum semineri büyük ölçüde bu türden suçların işlenmesini

önleyebilir. Asayiş polisinin hizmet verdiği yerel bölgelerde suç davranışları ve yaptırımları ile ilgili verecekleri "karakoldaki dostunuz" seminerleri, cinsel saldırı vakalarında ciddi azalmalara yol açabilir. Dahası polis ve jandarma karakollarının kendilerine yapılan özellikle cinsel istismar vakalarını (eşten gelenler dahil), dikkatli bir şekilde takibe almaları, olanı olduğu gibi duyma, anlamaya çalışma ve yorum yapmadan sorunu dinlemelerini teşvik edecek eğitim çalışmalarının düzenlenmesi gerektiği sonucu çıkmıştır. Nitekim bir çoğu gizli saklı doğum yapmaktan ve bebeklerini kimselere göstermeden doğurma kaygısı, çocuklarını başkalarının üzerine kaydederek hayatlarını kurtarma gayreti bu çalışmada ki beyanlarda olduğu gibi kadınları adam öldürme suçunu işlemeye götürebiliyor. Sanılanın aksine bu kadınlar uyumlu ve sorumluluk sahibi oldukları için bir patolojik ironik ortaya çıkmış ve böyle patolojik bir çözüme başvurmuş olabilirler.

Çalışmanın Güçlü Yanları

1. *Hiçbir hükümlü kendinden değerlendirmeli ölçekleri doldururken durumlarını olduklarından farklı göstermemiş, durumu suistimal etmemiştir.* Bu çalışmanın sonuçlarından da anlaşılmaktadır. Bu durum ceza infaz kurumlarının psikososyal hizmet birimlerinde hizmet veren ruh sağlığı profesyonellerince "kadın infaz kurumlarındaki cinayet hükümlüleri diğerlerine oranla daha az yalan beyanda bulunurlar, daha kolay çalışılır bir gruptur" şeklinde açıklamalarıyla örtüşmektedir.

2. *Bu çalışmaya gidilen tüm kurumlardaki hükümlülerce katılım oranı çok yüksek olmuştur.* Onlar bu katılımlarını bulundukları, uğradıkları zarar ve haksızlıklara başka kadınların uğramamasını istedikleri şeklinde açıklamışlardır.

3. *Bu çalışmanın örneklemi, ülkemizde var olan tüm müstakil ceza infaz kurumlarını kapsamaktadır.* Verileri de 500 hükümlünün oluşturduğu evrenden 404 geçerli veri içeren hükümlülerden elde edilmiştir. Yasal

gündelik uygulamalarda yapılacak düzenlemelere dayanaklar oluşturacak verileri sağlaması açısından önemli bilgiler içermektedir.

4. *Ceza İnfaz Kurumlarına işleyişte işlevsel olacak bilgileri içermektedir.* Bu çalışma yoluyla erişilen tüm bilgiler, gerek hükümlü kadınlarla yapılan yarı-yapılandırılmış görüşmeler, gerek kendinden değerlendirmeli objektif ölçekler yoluyla edinilen bilgiler ve gerekse hükümlünün UYAP sistemindeki dosya bilgileri ile ulaşılan bilgilerinin oluşturduğu cinayete ilişkin bütünsel bilgiler, ceza infaz kurumlarında yürütülmekte olan iyileştirme çalışmalarına doğrudan araçsal bilgi sağlamaktadır. Örn, zeka sorunları olabilecek ya da bu konuda şüphe oluşturabilecek durumlarda mevcut zeka testleri oldukça uzun, ceza infaz kurumları ortamında uygulanabilirliği ve bu uygulamaların güvenirliği konusunda şüphe oluşturduğundan, uygulanamazken, bu çalışmayla 13 soruluk Weschler Yetişkinler için Zeka testi' nin genel zeka puanıyla en yüksek korelasyona sahip, Benzerlikler alt testi her hükümlü için en azından "zeka şüphesi var" seçeneğini oluşturup, zeka şüphesi olanların zeka testi için tutukluluk süreçlerinde ilgili kurumlara sevk edilmesine yol açacak bir araç oluşturmuştur. Bu alt test adli ortamda hem kullanımı pratik hem de mahkumlar tarafından kolaylıkla yapılabilecek bir testtir.

5. *Suç davranışlarına biyopsikososyal bakış açısı ile yaklaşılmasının ilk uygulaması bu çalışmayla gerçekleştirilmiştir.* Gerek dünya çapında yapılan cinayet suçlarına yönelik çalışmalarda gerek ülkemizde yapılan cinayet suçlarına ve tüm suçlara yönelik yapılan çalışmalarda bu yaklaşım açısınndan değerlendirmeler yoktur. Bu çalışma bu çerçeve de ilk çalışmadır.

Çalışmanın Sınırlılıkları

Bu çalışmanın elbette sınırlılıkları vardır. Bundan sonra yapılacak çalışmalarda yönetilmesi ve kontrol edilmesi için bu sınırlılıklar şöyle sıralanabilir;

1. *Hükümlülerin infaz koruma memurlarının eşliğinde uygulamaya getirilmeleri;* Ceza infaz kurumlarındaki çalışma yönetmeliği nedeniyle hükümlüler uygulamalara diğer çalışmalarda olduğu gibi infaz koruma memurları tarafından koğuşlarından çıkarılıp uygulama yerine getirilmelerinden kaynaklı bir "kontrollü gönüllülük" durumunun oluşmasıdır.

2. *Yapılan yarı yapılandırılmış görüşmelerin yarı yapılandırılmış form (Proil indeksi) aracılığıyla kaydedilmesi.* Başka bir kayıt yöntemine izin verilmemesi sınırlılıklardan biridir.

3. *UYAP bilgi sistemine araştırmacının doğrudan girmesine izin verilmeyip, bunun psikososyal birimden bir görevli tarafından yapılmasının zorunlu kılınması:* Bu durum ne yazık ki bazı keyfi durumların oluşmasına yol açmıştır. Bir infaz kurumunda psikososyal hizmet birimindeki görevli dosyalara bakmaya gerek olmadığını dayatmış ve bu dayatmanın önüne geçilememiştir. Neyse ki bu uygulamalar 17 kişi ile sınırlı kalmıştır.

4. *Kendinden değerlendirmeli ölçeklerden Temel Kişilik Özellikleri ölçeğinin, yanıtlayanın kendini anlatmak için toplumca kabul görür sıfatları tercih etme eğilimine açık olması:* Kişilik özelliklerinin konuşulan dildeki yansımalarının olduğu kelimeler (sıfatlar) yoluyla belirlenebileceği varsayımı beraberinde bu sınırlılığı da getirmektedir. Suç davranışlarını nokta atışlarla davranış düzeyinde belirleme sürecinde, dikkatin verilme ve sürdürülme sürecindeki bozulmalardan etkilenmeyen kısa sürede kolaylıkla yapılabilen bir ölçek oluşu ve bu alanda kanıta dayalı materyallerin içinde en sistematik sonuçları vermesi açısından bu ölçek seçilmiştir. Ancak tüm psikolojik değerlendirme ölçeklerinde bu ya da başka sınırlılıklar olabilmektedir. Suçlu ile görüşmelerde, suç analizlerinde tamamen profesyonelin klinik ve uygulama bilgisiyle sınırlı sübjektif verilere dayanmak yerine sınırlılıkları olan objektif ölçüm yöntemleri en

azından bu dez avantajlı grupla yapılan çalışmalarda mutlaka uygulanmalıdır.

5. *Biyolojik değişkenler yeterince ortaya çıkarılamamıştır:* Cinayet hükümlüsü kadınkatılımcıların biyolojik işleyişlerine ilişkin ipuçlarının ortaya konabilmesi için kan alma ve kan örneklerinden ilgili tetkikleri yaptırma, santral sinir sistemi işlevselliğine ilişkin veriler elde etmek amacıyla görüntüleme teknikleri ve nöropsikolojik testlerin yapılması Adalet Bakanlığı, Ceza Tevkif Evleri Genel Müdürlüğünden verilen iznin sınırlılıkları nedeniyle gerçekleştirilememiştir.

6. *Çoklu nedenlerin İçerik Analizine Etkisi:* Bilgi toplama formuna (profil indeksi) verilen yanıtlara yapılan kodlamalarla, hükümlü kadınların ifade ettikleri her stresör kategoriler oluşturularak, ilgili kategori altında kodlanmıştır. Böylece bu kategorilere karşılık gelen adam öldürme suçuna ilişkin öldürme nedeni /motivasyonu/ tetikleyici yaşam olaylarını (stresörleri) dile getirme sıklığı ortaya çıkarılmıştır. Belirtilen her öldürme nedeni, ilgili kategorinin altında kodlanıp, sıklıkla belirtilen kategorilerin üzerinden sayılar ve sıklıklar olarak Çizelgelaştırılmıştır. Bu nedenle sıklık yüzdelerinin toplamı, genel olarak tüm kategoriler ele alındığında %100 geçmektedir. Bunun anlamı ise her kategoriye karşılık gelen öldürme nedenin/stresörün defalarca tekrarlandığıdır.

5. SONUÇ VE ÖNERİLER

Sağlıklı bir gündelik işleyişte bireyin içinde bulunduğu sosyal ve psikolojik koşulları ile ilgili farkındalık süreçleri oldukça önemlidir. Rasyonel düşünme, plan yapma, bir amaca yönelik davranma, yürütücü işlevler ve kompleks muhakeme süreçlerindeki sağlıklı işleyiş için yapılan düzenlemeler ancak sağlıklı bir nörobiyolojik bir işleyişle mümkündür (Rosenthal, 2008). Sağlıklı işleyişte, düşünme, algılama ve hissetme sıklıkla bilinçli olarak meydana gelir. Sıklıkla diye ifade edilir çünkü subliminal düzeyde de algılama ve duyumsamanın olduğu ve bunların davranışlara yansıdığı, deneysel çalışmalarla kanıtlandığı gibi nörobiyolojik yapılanmasında örneğin; visual korteks te lezyonları olan bireylerin bu algılama ve duyumsamalarının olmadığı da kanıtlanmıştır (Rosenthal, 2019).

Suç davranışlarında düşünme, algılama ve heves etme/istek duyma ile ilgili işlevleri birbirinden ayırt ederek anlamlandırmaya çalışmak, beraberinde bireyin nörobiyolojik yapısındaki yürütme işlevlerinin basamaklarını da dikkate almayı gerektirmektedir. Nitekim davranışın ortaya çıkmasındaki karar verme süreçleri ister proaktif ister reaktif olsun, bu basamaklarla şekillenir. Bu nokta da nöral işleyişteki bileşenler ön plana çıkmaktadır. Bilinçli ya da farkındalık olmaksızın birey içinde bulunduğu olay, olgu ve durumlardan davranır ancak bilinçli haldeyken ortaya çıkacağı bilgisinin de hatırlanması gerekir (Block, 2007). Rosenthal (2008) bireyin bu bilinçli durumunda, bilgi işleme süreçlerine gönderilecek olan bilgiyi, bulunduğu sosyal bağlamdan, o anki psikolojik durumuyla entegre bir şekilde alan, duyularının, algılamalarını etkilediğini, bu duyularda ve aktarım yapan yapılarda bir eksiklik ve işlev kaybı varsa, bunun doğrudan oluşacak algılamaları da etkilediğini bildirmiştir. Burada bilinçli farkındalık ve subliminal algılar akla gelir.

Bilinçli olmakla, rasyonel olmak birbirlerinden farklı süreçlerdir. Bilinçli olma, düşünme ve istek duyma ile ilişkiliyken, rasyonel (akılcı) olma tamamen beynin yürütme işlevleri ile ilişkilidir (Rosenthal, 2019; Scheff, 2011; Shallice, 1982; Shumlich ve ark., 2018; Spencer, 2017). Başka bir deyişle düşünceler ve istekler

birbiriyle bağlantılı bir şekilde oluşurken, bu istekler bilinçli ya da farkında olmadan yapılan davranışlar olarak kendilerini gösterebilirler (Rosenthal, 2019; Block, 2007). Bu bilgileri, suç davranışlarının en ağır formu adam öldürme/cinayet' ile birlikte ele almak, kanıta dayalı bilimsel çalışmalar ortaya koymak için yararlı olacaktır. Bilinçli olmak ve amaca yönelik davranma ile bilincinde olmadan, subliminal algılarla, isteklerin etkileşiminden ortaya çıkan sonuç, belki de kadının doğasında olmayan, yıkıcı davranış formları içindeki en ağır form olan adam öldürme suçunu niye işlediğinin bir nebze bilimsel kanıtlarla ortaya çıkarılmasını sağlayabilir. İnsan beyninin yürütücü işlevlerindeki bozulmaların hangi aşamasında öldürme davranışına karar verildiğini (Brookman, 2015) belirleyip, istekler ve karar verme mekanizmalarını bir araya getiren nöral yapıdaki bozulmalarla eşleştirilmesi, adam öldürme suçlarının etiyolojisinin ve epidemiolojisinin belirlemesinde, dolayısıyla önlenmesinde bir nebze umut ışığı oluşturacağı inancını arttırmaktadır. Günümüzde öldürme suçlarında, farkında olmadan yapılan davranışlarla doğrudan ilişkili maskeli bilgi işleme süreçlerinin varlığı ortaya konmaya çalışılmaktadır. Bu doğrultuda konuşulan dilin, ve ifadelerin araştırıldığı çalışmalardan bilgiler akla gelmektedir. Birey gündelik yaşamda neyi söze dökerse, onu bilinçli olarak yaşar, yani söze dökülenler ne yaşadığının farkında olmanın bir yansımalarıdır. Bu yüzden kişilik özelliklerinin belirlenmesinde kullanılan sözcükleri dikkate alan ölçekler geliştirilmiştir.

Maruz kaldığı her zorlayıcı yaşam koşullarında, kendini ifade edemeyen birey durumun yarattığı duygusal ve düşünsel ağırlığı bilincinin gerisine itmeye, yok saymaya çalışır (Block, 2007). Bu çizgi de, adam öldürme suçlarında sadece biyolojik nedenleri dikkate almak, suç davranışlarını tek boyutlu ele almayı getirir zira öldürme suçunun altında sosyal deneyimler, durumsal faktörler, psikolojik predispozanlar ve öğrenilmiş tepkilerin olduğunu hatırlanırsa, biyopsikososyal yaklaşımın en işlevsel yaklaşım olduğuna yönelik farkındalık yaratılmış olur.

Günümüzde kızgınlığı, tekrarlayan (ruminasyonlar şeklinde) kızgınlığı, ve saldırganlığın altında yatan nöral bölgelerdeki ağların yani yolakların da etkili olduğu artık kanıtlanmıştır (Denson, 2011). Bu bölgelerdeki aktivite ve süreçler

saldırganlık ve şiddet suçları ile doğrudan ilişkilidir. Örneğin kızgınlık, ağır ya da sosyal düzeyde red edilme, red etme dorsal anterior singulat kortekstеki aktiviteyle modifiye edilirken (mediated), tekrarlayan/ ruminatif düşünce içeriğinin oluşturduğu kızgınlık ve bunların ruminasyona dönüşmüş halleri medial prefrontal korteks tarafından modifiye (mediated) edilir (Bushman ve ark., 2005; Buckholtz & Marois, 2012). Çalışmanın bulguları dikkate alındığında premenstural sendrom (PMS) ile ilgili olarak somut ipuçlarına ulaşılmıştır. Bu grupla çalışılırken araştırmanın PMS açısından da incelenmesi yararlı olacaktır. Sosyal teorilerden farklı olarak izole bir ortamda sürekli olarak görsel ve işitsel şiddete tanıklık etmiş bireylerin, ağır ve şiddetli saldırganlık döngüleriyle davrandıkları belirlenmiştir (Bushman ve ark., 2005). Bu bulgu patolojik kızgınlığın (Kıran, 2012) ve bunun sonucu ortaya çıkan cinayet suçlarının önlenebilirliğini zorlaştırmaktadır. Zira hem biyolojik hem de psikososyal düzeyde bireyin şiddet ve kızgınlık duygularına tanıklık etmesini önlemek ciddi bir toplumsal sistem revizyonunu gerektirmektedir. Bu da ağır şiddet suçlarından cinayet suçlarının önlenmesinde mutlaka klinisyenlerin olduğu bir multidisipliner çalışmayı gerektirmektedir.

Suçluların ifadesine suçun önleme çalışmaları ve sabitlenmesi için giderek daha da önem verilmektedir. “Suçlunun ağzıyla iş yapılmaz “, “kendine göre anlatır” yaklaşımları sanılanın aksine suçun üzerinin örtülmesine yol açar. Çünkü suçlu aynı zamanda maruz kaldığı, faili olduğu durumun kurbandan sonra ki tek aktörüdür. Suçun aktörlerinin belirlenme çalışmaları ilgililerin ifadelerinden çıkılarak örülen patikalardan gerçekliğe ve objektifliğe kavuşur. Böyle yapılmadığı durumlarda, suçlu popülasyonla çalışan profesyonellerin sübjektif düzeyde bildiklerini uygulamaktan öteye gidemeyen çalışmalar yapmaları kaçınılmaz hale gelir (Crowe ve ark., 2017). Bu durum bir zamanlar ülkemizde de çok popüler olan suçun ıslahında ve önlenmesinde cezai yaptırımları temele alan infaz koruma memurlarının çalışma esaslarında yapılan değişikliklerle günümüzde aşılmaya çalışılmaktadır. Gelişmiş ülkelerden, Amerika da, Avrupa da ve uzak doğuda suçlunun ifadesi doğrudan ilk bilgi kaynağı olarak değerlendirilir. Bu ifadelerinde suçlu, elbette durumu ve oluşma biçimini kendine göre anlatacak ve kendi kusurlarını örtecek yönde ifadeler kullanarak anlatacaktır. Bu nokta da suç profesyoneline, tüm soruşturma ve

kovuşturma bilgilerini dikkate alarak, suçun oluşmasına yol açan aktörleri değerlendirmek düşer. Bu aktörler bireyin biyopsikososyal özelliklerinde gizlidir. Bu gizliliğin üzerindeki perdeyi kaldırmak için, suçun failinin suçu nasıl anlattığı kritik konumdadır çünkü suçun unsurları bu anlatımlarda bulunur. Bu çalışma da cinayet / adam öldürme suçu işleyen kadınların, bu suçu işlemelerindeki etkenler, bütüncül bir bakış açısıyla ele alınmıştır. Adam öldürme davranışı suç davranışları arasında en ağırı olduğu bilgisi hatırlandığında, bu sonuçları bütüncül bakış açısından ele almanın önemi daha işlevsel sonuçlara yol açacak uygulamalara yol açacaktır.

Ülkemizde de cinayet suçları ile ilgili bir çok çalışma son 20 yıldır giderek artan bir ivmeyle yapılagelmektedir. Bir çok teorinin uzantısı olan bu çalışmalar beraberinde üstesinden gelinmesi ivedilikle gerekli çeşitli eksik, işlevsel olmayan, uygulanması ve koşullara adapte edilmesi zor olan bir çok teknik ve değerlendirme yöntemlerini de elimine etmeyi, ya da tamamlayarak desteklemeyi düşündürmektedir.

Çalışmanın örnekleminde dürtüsellik testinden çıkan sonuç yüksek olduğundan, sonraki çalışmalarda dikkat eksikliği ve hiperaktivite bozukluğunun dikkate alınması önerilir. Dikkatini verme ve sürdürme becerilerinde ciddi sorunları olan bu grupla çalışılırken onların bu özelliklerinin mutlaka dikkate alınarak uygulamalar yapılması, güvenilir sonuçlara ulaşma açısından gereklidir.

Suç davranışlarıyla doğrudan ilişkili olan zeka faktörünün, suçun sabitlenmesi süreçlerinde başka bir deyişle soruşturma ve kovuşturma aşamalarında kontrol edilen bir faktör durumuna getirilmesi, adalet kavramının yerine getirilmesi için gereklidir. Nitekim sadece bu çalışmanın sonuçları değil, bir çok çalışmanın sonuçları da zeka ile suç davranışları arasında doğrudan ilişki olduğunu ortaya koymuştur.

Gelecek çalışmaların biyopsikososyal yaklaşımla, adam öldürme suçu işlemiş bireylerin, suç davranışlarının altında yatan bu üç temel boyutunu ortaya koymak için multidisipliner bakış açısıyla uygulamalar yapmayı gerektiren, epidemiyolojik

sonuçları da olacak şekilde çalışmalar olması, hem ceza infaz kurumlarındaki iyileştirme çalışmalarında hem de cinayet suçlarının ortaya çıkışının anlaşılmasında işlevsel olacaktır. Suç davranışlarını, özellikle ağır şiddet içeren adam öldürme suçlarının ortaya çıktığı koşulları sadece ilgili mahkemenin hakiminin takdir yetkisine bırakmadan, gerekli ipuçları ve somut delilleri biyolojik, psikolojik ve sosyal düzlemde hükümlünün dosyasında, hakimin önüne koymayı hedefleyen multidisipliner çalışmalara ihtiyaç olduğu bu çalışmanın bulgularıyla da ortaya koymuştur. Tüm suçluların oluşturduğu genç popülasyonda, oldukça küçük bir yüzdeyi oluşturan cinayet işlemiş kadınların bu suçu işlemelerinin altında etkili olan bileşenler çok yönlü bir bakış açısı olan biyopsikososyal yapılanmasında gizlidir. Ancak böyle bir bakış açısı ve buna temellenen projelerle adam öldürme suçu işlemiş kadın ya da erkeğin akıl yürütme stratejilerinin oldukça detaylı bir resminin, adli tıp doktorları, psikiyatristler, klinik psikologlar, nöropsikologlar, adli psikologlar, adli alanda çalışan sosyal hizmet uzmanları ve ülkemizde neredeyse yok denecek düzeyde olan evrimsel psikoloji yaklaşımında uzmanlaşmış psikologlardan oluşan bir ekipçe değerlendirilmesini mümkün kılar. Böyle bir ekiple yapılacak projeler cinayet suçlarının ardında yatan biyolojik, psikolojik ve sosyolojik bileşenler arasındaki etkileşime de odaklanabilir, adam öldürmeni altında yatan 3 temel boyuta yönelik perde sistematik ve daha gerçekçi ve somut kanıtlara dayanan yolaklarla ortadan kaldırılabilir.

Öneriler kısmını bitirmeden, toplumsal düzlem de yapılacaklara da değinmek, ileri de yapılacak çalışmalara ipuçları sunması açısından önem taşımaktadır. Nitekim cinayet suçlarını önleyebilmenin yoluu toplumsal sistem bazında devletler düzeyinde ele alınacak stratejilerin gündelik yaşama entegre edilmesi gerektiği Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2014) tarafından da vurgulanmaktadır. DSÖ, Adam öldürme suçlarını gerek kadın gerekse erkek popülasyon da önlemek için alkol ve madde kullanımının ve bunlara kolayca ulaşılabilirliğin sıırlandırılması gerekmektiğine dikkati çekmektedir. 18 yaşından küçüklere alkol verilmemesi, önleme stratejilerinde kast edilen yapıcı ve etkili önlemleri karşılayamamaktadır. Bu çalışmanın souçları her ne kadar ev tipi bıçakların, cinayet aleti olarak kullanıldığına işaret etse de, ateşli silahların kullanımı da azımsamayacak orandadır. Ateşli silahlara ulaşmanın yollarını

daha sıkı denetimlerle mümkün olabildiğince azaltacak şekilde devletler düzeyinde yasaların düzenlenmesi sağlanabilir. Cinayet suçlarında ülkemizde sıklıkla karşılaşılan ahlak kökenli motivasyonel/tetikleyici faktörleri ortadan kaldırmak için kültürel ve sosyal normları değiştirmeye yönelik eğitim programları Üniversitelere bağlı Halk Sağlığı Bölümleri, Sağlık Bakanlığına bağlı Toplum Sağlığı Merkezleri ve Aile Sosyal Politikalar Bakanlığına bağlı kurumlarca periyodik olarak düzenlenebilir. Bu eğitim programlarının ana fikirleri, sloganlar şeklinde kamu spotlarıyla medya ve sosyal medya araçları ile kamuoyuyla paylaşılıp, toplumsal düzeyde, zaman zaman ağır şiddet suçlarının oluşmasını besleyen çekirdek inançların değiştirilmesi sağlanabilir. Potansiyel cinayet suçlarının en azından kadın cinayet hükümlüleri için süregiden fiziksel, cinsel ve psikolojik şiddete maruz kalmanın da gölgesinde gerçekleştiği buğu artık hem dünya da hem de ülkemizde bilenen bir gerçek haline gelmiştir. Ülke genelinde bölge, bölge ev içi şiddeti azaltacak, kadına, çocuğa, yaşlıya yönelik tüm boyutlardaki şiddeti azaltacak müdahale ve eğitim programlarının gündelik yaşama entegre edilmesi ve aynı zamanda mağdurların yasaların işletilmesiyle desteklenmesinin mümkün kılınması gerekmektedir. Genel olarak yaşamsal zorluklarla (örn, fiziksel, cinsel ve psikolojik saldırıya uğrama, ev içi şiddet, ev içi kötüye kullanım mağdurları) baş edilebilmesinde etkili kitlesel sosyal gelişim proğramları oluşturulmalıdır. Bu programlar Dünya Sağlık Örgütü (WHO) tarafından bir çok ülkede işlerliği olan, belirlenmiş programlar arasında geçmektedir. Bu programlara entegre sosyal ve kültürel normların değiştirilmesine yönelik müdahale yöntemleri de devreye konabilir.

Cinayet yaşının oldukça düşündürücü olduğu ülkemizde akran zorbalığı ve yetişkin zorbalığını önlemeye yönelik müdahale ve önleme programları gündelik yaşamın içine entegre edilebilir. Bunun için ebeveyn eğitim programları, okul öncesi dönemin psiko gelişimsel özelliklerinin arttırlması, riskli popülasyonlara yapılacak ev ziyaretlerinin ve bunlara yönelik geniş ölçekli müdahale stratejilerinin geliştirilmesi, cinayet suçlarının önlenmesinde devlet eliyle yapılacak sistemsel değişimler arasındadır. Tüm bunların yapılabilmesi için iyi eğitim almış, şiddetin belirli türlerine yapılacak müdahale ve iyileştirme programlarında uzmanlaşmış multidisipliner ekiplerle çalışılması diğer bir gerekliliktir.

Son olarak suçun ölenmesinin en etkili sonucu yasalar aracılığıyla, topluma kabul edilemeyecek davranışlarının anlatılmasına yönelik tutarlı ve adalet anlayışını tam anlamıyla yerine getiren politikalarla oluşturulabilir. Kuşkusuz bu satırlarda sözü edilen suç'a sadece ceza uygulamalarıyla son verilebileceği anlayışı savunulmamaktadır. Yasaların işletilmesi özellikle şiddet suçlarının en ağırı olan cinayet suçlarının motivasyonel faktörlerinden bir çoğunu ortadan kaldıracaktır. Şiddet mağdurlarını korumak üzere var olan yasaların işletilmesi, beraberinde bu mağdurlara sağlanacak tedavi, müdahale ve koruma programlarıyla en etkili noktaya ulaşır.

Son olarak ülkemizde ve yurt dışında yapılan çalışmaların sonuçları genel olarak hatırladığında daha işin çok başında olduğumuzu görmek zor değildir. Bu çalışmanın bundan sonraki çalışmalara ilham ve fikir vererek, teşfik edici olmasını dilemekse oldukça umut vericidir.

ÖZET

Türkiye'de Cinayet İşlemiş Kadınların Suçlu Profili ve Temel Kişilik Özellikleri

Suç davranışı ile kişilik özellikleri birbirleriyle doğrudan ilişkili iki kavramdır. Klinik Adli Psikoloji de suç davranışlarına temel oluşturan kusurlar belirlenmiştir. Bunlar, kişiliğin uyum sorunları, sağlıklı bir ilişki kurma, bu ilişkiyi sürdürebilme, deneyimlenen sorunları sağlıklı yollardan çözümleme için gerekli psikososyal beceri eksiklikleri, gerek kişilerarası ilişkiler ve gerekse mahremiyet alanındaki ilişkilerde, ilişkinin sorumluluğunu üstlenmeme, davranışların tamamen haz ve isteklere yönelik olması, ve vicdan-ahlaki gelişimin bozulmuş veya hiç olmamasıdır. Suçlu profilleme çalışmalarında, mevcut suç davranışı ile ilgili özellikler, geniş bir yelpaze kriterleri altında oluşturulmuş 4 temel bileşen etrafında, somut kanıtlar haline getirilir ve bu yolla, belirsiz, ambivalant veya somut kanıta ihtiyaç olan her durumda, bu kanıtlardan yararlanılır. Bu çalışmanın temel amacı, Türkiye de cinayet işlemiş kadınların kişilik özelliklerini belirlemek ve suçlu profili çıkarmaktır. Çalışmanın evrenini, uygulamaların yapıldığı zaman diliminde, Türkiye çapında tüm müstakil ceza infaz kurumlarını kapsayacak şekilde 750 cinayet hükümlüsü kadın oluşturmaktadır. Terör ve uyuşturucu suçları dışarıda bırakıldığında, evren 500 hükümlü kadından oluşmaktaydı. Bu çalışmanın örneklemini 434 kadın oluşturmaktaydı. Burada 404 geçerli cinayet hükümlüsü kadının verisi sunulmuştur. Çalışmanın sonuçları 4 temel profil kümesine işaret etmiştir. 1. Biyolojik Faktörler, 2. Psikolojik Faktörler, 3. Sosyal Faktörler, 4. Aile ve Alt Kültürel Faktörler şeklindedir. *Biyolojik faktörler*; Ülkemizde cinayet hükümlüsü kadınların % 11 inin zeka şüphesi olduğunu, % 44,09 unun cinayeti işledikten hemen sonra adet gördüğü, kan gruplarının % 34 ünün A Rh + ve % 26,36 sının 0 Rh + olduğu, % 14,11 inin kronik gidişli dolaşım sistemi hastalıkları olduğu bulgulanmıştır. *Psikolojik faktörler*; hükümlü kadınların % 53, 10 unun suçlarını kabul ettikleri, % 61,28 inin mahrem ilişkilerinden doğansuç motivasyonlarıyla cinayet işledikleri, % 64, 85 inin bir yakınını öldürdüğü, ve % 55,40 ının kendini sorumluluk sahibi bir insan olarak tanımladıkları saptanmıştır. *Sosyal faktörler*; Suç yaşının 9 – 68 arasında; ortalama suç yaşının 32, ± 10,90 olduğu, % 64,60 ının ilkokul mezunu, % 49,50 sinin evli, % 40,47 sinin Ev hanımı, olduğu, % 52,11 inin Eş/Partneriyle yaşadığı, %37,33 ünün İstanbul, Ankara ve İzmir dışındaki diğer Anadolu Metropollerinde, % 34,67 sinin Anadolu Kırsalında yaşadıkları tespit edilmiştir. % 52,45 inin 2-5 çocuklu geniş ailelerden geldikleri, % 60,88 inin ailelerinde 1 – 3 üncü çocuk oldukları, % 70,25 inin cinayeti evinde/evine yürüme

mesafesinde işledikleri, % 95,30 unun ilk suçu olduğu, Cinayet esnasında %89,85 inin alkol kullanmadığı, % 93,31 inin de madde kullanmadığı, % 66,33 ünün aylık gelirlerinin de 500 TL ve altında olduğu saptanmıştır. *Geldikleri aile ve alt kültürel faktörler*; % 74,75 inin Annesinin hayatta, % 53,71 inin Babasının hayatta olduğu, % 60,64 ünün annesinin eğitimsiz, % 46,53 ünün babasının ilkokul mezunu olduğu, içine doğdukları ailelerinin gelirlerinin de 500 TL ve altında olduğu belirlenmiştir. Suç Motivasyonu ile adet durumu arasında, suç tipi ile adet durumu arasında, suç motivasyonu ile tetikleyici stresörler arasında, Suç tipi ile Maktul arasında istatistiksel düzeyde anlamlı ilişkiler bulgulanmıştır. Yine Olay yeri ile Maktul arasında da istatistiksel düzeyde anlamlı ilişki olduğu bulgulanmıştır. İşlenen Cinayetlerin % 67,33 ü kasten öldürme, % 61,28'i mahrem ilişki cinayetleri olduğu saptanırken, % 38,36 sının cinayet aleti olarak ev tipi bıçak (kesici delici alet) kullandığı, % 34,21 inin de cinayet zamanlarının 20:00 – 02:00 saatleri arasında gerçekleştiği tespit edilmiştir. Bu bulgular literatür bulgularıyla paralellik göstermektedir. Çalışmanın bulguları doğrultusunda gelecek çalışmalar için önerilerde bulunulmuştur.

Anahtar Sözcükler*:* Adli Klinik Psikoloji, Cinayet, Kadın, Kriminalistik, Psikiyatrik Epidemiyoloji, Suçlu Profili

SUMMARY

The Basic Personality Traits and Profile of Women Murderer in Turkey

Criminal behaviors and personality traits are two concepts directly related to each other. The defects that constitute the basis for criminal behavior has been well identified in the field of Clinical Forensic Psychology. These are social adjustment problems, the problems of establishment of a healthy relationship, the continuity of this relationship, lack of psychosocial skills necessary for resolving the problems experienced in healthy ways, impaired interpersonal relationships; not taking responsibility for the relationship, severe deficits in intimate relationships, not taking responsibility for the relationship, and impaired moral reasoning. In Criminal profiling studies, characteristics related to current criminal behavior are turned into concrete evidence around 4 principal components crated under a wide range of criteria, and this way, these evidences are used in every ambiguous, ambivalent situation where concrete evidence is needed. The main aim of the present study is to determine the personality traits of the women convicted of murder in Turkey and to create the criminal and/or offender profile. The 750 murder women convicts constitutes the universe of the study during the period of application by covering all all the detached woman prisons throughout Turkey. Excluding terrorism and drug crimes, The universe of the study consisted of 500 convicts woman. The sample of this study was 434 women. Here, the data of 404 valid murder convicted women were presented. The results of the study indicated 4 basic profile sets. 1. Biological Factors, 2. Psychological Factors, 3. Social Factors, 4. Family and Subcultural Factors. *Biological Factors;* In our country, 11% of women convicted of murder have suspicion of intelligence, 44.09% of them menstruate right after committing the murder, 34% of their blood groups are A Rh + and 26.36% are 0 Rh +, 14.11% have chronic circulation. system diseases have been found. *Psychological factors;* It was determined that 53.10% of convicted women admitted their crimes, 61.28% committed murder with criminal motivations arising from their intimate relationships, 64.85% killed a relative, and 55.40% defined themselves as a responsible person. Social factors; The crime age is between 9 and 68; mean age of crime is 32, ± 10.90, 64.60% are primary school graduates, 49.50% are married, 40.47% are housewives, 52.11% live with their spouse / partner, 37.33% live Anatolian Metropoles except Istanbul, Ankara and Izmir. Additionally 34.67% of them live in Anatolian Rurals except Istanbul, Ankara and Izmir. 52.45% came from extended families with 2-5 children, 60.88% were the 1-3th child in their families,

70.25% committed the murder in their homes and/or within walking distance to their houses, 95.30% was their first crime, During the murder, it was determined that 89.85% did not use alcohol, 93.31% did not use substances, and 66.33% had a monthly income of 500 TL or less. Family and subcultural factors from which they come from; It has been determined that 74.75% of their mothers are alive, 53.71% of them are alive, 60.64% of their mothers are uneducated, 46.53% of their fathers are primary school graduates, and the income of their families is 500 TL or less. Statistically significant relationships were found between Crime Motivation and menstrual status, between crime type and menstrual status, between crime motivation and triggering stressors, and between Crime type and the victim. It was also found that there is a statistically significant relationship between the crime scene and the victim. It was determined that 67.33% of the murders committed were deliberate killing, 61.28% were intimate relationship murders, 38.36% of them used a household knife as a tool of murder, and 34.21% of the time of the murder was 20:00. – 02:00. These findings are in parallel with the findings of the relavant literature. In line with the findings of the study, suggestions were made for future studies.

Key Words: Criminalistics, Forensic Clinical Psychology, Forensic Psychiatric Epidemiology, Murder, Offender Profile, Women

KAYNAKLAR

ADAM ÖLDÜRME SUÇLARI ŞİDDET HARİTASI (2018). www.umut.org.tr/şiddet-haritasi-2018/ Erişim Tarihi: 2 Haziran 2019.

AFRICA A, (2010). "Murderous women?" Rethinking gender and theories of violence. *Standpoint: Feminist Africa*, **14**, 79 – 92.

AITKEN C, CONNOLLY T, GAMMERMAN A., ZHANG G. ve OLDFIELD D (1995). Predicting an offender's characteristics: An evaluation of statistical modeling, *London Police Research Group Special Interest Series, Home Office.* Erişim Tarihi: 02. 03. 2019

AKGÜN R (2017). *Adam öldürme suçundan cezaevine giren kadınları suça götüren nedenler ve cezaevi sürecinin incelenmesi.* Doktora Tezi, Sosyal Hizmet Anabilim Dalı, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

AKGÜN R. ve ÇİFTİ EG (2014). Kadınlar neden adam öldürür: Suça götüren dokuz sebep. *Adli Bilimler Dergisi*: **13** (2), sayfa 1 -25.

AKYUNUS M (2012). *Cognitive aspects of personality disorders: basic personality traits, cognitive emotion regulation and interpersonal problem.* Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara.

AKYUNUS M. ve GENÇÖZ T. (2016). Psychometric Properties of the Inventory of Interpersonal Problems Circumplex Scales Short Form: a Reliability and Validity Study, *Düşünen Adam/The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences,* **29**:36-48.

AKYÜZ C. (2015). *The association of basic personality traits and negative emotions with suicide probability,* Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara – Türkiye.

ALLPORT GW ve ODBERT HS (1936). Trait names: A psycho-lexical study. *Psychological Monographs,* **47** (1) i – 171

ANDREWS DA, DOWDEN CA. (2009). A metaanalytic investigation into effective correctional intervention for female offenders. *Forum on Correction Research*, **11**: 18 – 21.

ARIN C (2001) Femicide in the name of honour in Turkey. *Violence Against Women*, **7** (7): 821 – 825.

ASLANTAŞ H., ABACIGİL F. ve ÇINAKLİ (2018). Relationship between premenstrual syndrome and basic personality traits: a cross – sectional study, *Sao Paulo Medical Journal.* DOI: 10.1590/1516-3180.2018.0061240418 Erişim Tarihi: 17 Kasım 2018

ATALAR SD ve ALTAN-ATALAY A (2017). Maternal availability and adolescent dependency as moderators on relation between personality and ER strategies in a Turkish sample. *Personality and Individual Differences,* 106: 190 – 195.

ATASOY S (2007). Suç ve Genetik (10 Haziran) Erişim tarihi: 18 Temmuz 2019 https://www.hurriyet.com.tr/suc-ve-genetik-6676903

BAGSHAW R, GRAY NS ve SNOWDEN RJ (2014). Executive function in psychopathy: The Tower of London, Brixton Spatial Anticipation and the Hayling Sentence Completion Tests. *Psychiatry Research*, **220**: 483 – 489.

BALABAN ÖD, YAZAR MS, AYDIN E, AGACHANLI R ve YUMRUKÇAL H (2017) Post traumatic growth and its correlates in primary caregivers of schizophrenic patients. *Indian Journal of Psychiatry,* **59** (4), 442 – 450.

BANDURA A. (1977) Social learning theory. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.

BBC (2016). https://www.bbc.com/turkce/haberler-dunya-37195428 Erişim tarihi: 20.07.2019

BENEKOS PJ (1995). "Women as victims and perpetrators of murder", Alida, M. ve Pollock, J. (Ed). *Women, Law, and Social Control,* Boston: Allyn&Bacon, USA.

BESTER M C (2008). " *The Psychological Factors Associated With Women Who Kill and Abusive İntimate Partner Within Cultural Context.* Unpublished Master's dissertation, University of Johannesburg, South Africa.

BLACBURN R (2007). Personality disorder and psychopathy: Conceptual and empirical integration, *Psychology, Crime and Law,* **13**:1, 7 – 18, DOI: 10.1080/10683160600869585

BLAIR R (2014). Dysfunctions of medial and lateral orbitofrontal cortex in psychopathy. *Ann N Y Acad. Sci.* **1121**, 461 – 479.

BLAIR RJ (2013). The neurobiology of psychopathic traits in youths. *Nat rev Neurosci* **14**: 786 – 799.

BLOCK N (2007). Consciousness, accessibility and the mesh between psychology and neuroscience, *Behavioral and brain Sciences,* **30**, 481 – 548. DOI: 10.1017/S0140525X07002786

BOURNE C, AYDEMİR Ö, BALANZA-MARTINEZ V, BORA E, BRISSOS S, CAVANAGH JT, CLARK L, CUBUKCUOGLU Z, DIAS VV, DITTMANN S, FERRIER IN, FLECK DE, FRANGOU S, GALLAGHER P, JONES L, KIESEPPA T, MARTINEZ - ARAN A, MELLE I, MOORE PB, MUR M, PFENNIG A, RAUST A, SENTTURK V**,** SIMONSEN C, SMITH DJ, BIO DS, SOEIRO – DE - SOUZA MG, STODDART SD, SUNDET K, SZÖKE A, THOMPSON JM, TORRENT C, ZALLA T, CRADDOCK N, ANDREASSEN OA, LEBOYER M, VIETA E, BAUER M, WORHUNSKY PD, TZAGARAKIS C, ROGERS RD, GEDDES JR ve GOODWIN GM. (2013) Neuropsychological testing of cognitive impairment in euthymic bipolar disorder: an individual patient data meta-analysis. *Acta Psychiatr Scand.*, Sep;**128**(3):149-62. doi: 10.1111/acps.12133. Epub Apr 26.

BRANJE JT, VAN LIESHOUT CFM. and VAN AKEN, MAG. (2005). Relations between agreeableness and perceived support in family relationships: Why nice people are not always supportive. *Journal of Behaviour Development*, 29 (2), 120 – 128.

BRENT E, TURVEY MS. (2002). *Criminal Profiling*. Academic Press, London.

BRESIN K. ve ROBINSON MD (2015). You are what you see and choose: Agreeableness and situation selection. *Journal of Personality*, **83** (4), 452 – 463.

BROOKMAN F (2015). "Killer" decision, the role of cognition and affect and "expertise" in homicide. *Aggression and Violent Behavior,* **20**: 42 – 52.

BROOKMAN F ve NOLAN J (2006). The dark figure of infanticide in England and Wales: Complexities of diagnosis. *Journal of Interpersonal Violence*, **21**: 869 – 889.

BROWER MC ve PRICE BH (2001). Neuropsychiatry of frontal lobe dysfunction in violent and criminal behaviour: a critical review. *J Neurol Neurosurg Psychiatry*, **71:** 720 – 726.

BUSHMAN BJ, BONACCI AM, PEDERSON WC, VASQUEZ EA ve MILLER N (2005). Chewing on it can chew you up: Effects of rumination on triggered displaced aggression. *Journal of Personality and Social Psychology*, **88**, 969 – 983.

CAMAN S (2016). Differentiating male and female intimate partner homicide perpetrators: A study of social, criminological and clinical factors. *International Journal of Forensic Mental Health* **15** (1), 26 – 34.

CAMAN, S (2017). *Intimate partner homocide rates and characteristics.* Doctorate Thesis, The department of clinical neuroscience, Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden

CAMPANELLA F, MISSIER FD, SHALLICE T & SKRAP M (2018). *World Neurosurg*ery, **120**: e690-e709.

CANAY, AĞAOĞLU, DH (2004). *Kadın suçluluğu; Feminist bakış açısından kavramsal bir inceleme.* Yüksek Lisans Tezi, Kamu Hukuku (Hukuk Felsefesi ve Sosyolojisi) AnaBilimDalı, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara Üniversitesi, Ankara.

CANTER DV (2000). Offender profiling and criminal differentiation, *Leg Criminol Psychol*, **5**: 23 – 46.

CANTÜRK G. ve CANTÜRK N. (2004) Suçlu Profili, *Adli Tıp Dergisi- Journal of Forensic Medicine,* **18** (2): 27 -37.

CATTELL RB (1943). The description of personality: Basic traits resolved into clusters. *The Journal of Abnormal and Social Psychology,* **38** (4): 476 – 482.

CEZA TEVKİF EVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2017). Coğrafi bölgelere göre dağılım haritası. Erişim adresi: http://www.cte.adalet.gov.tr Erişim tarihi: 18. 05. 2017

CEZA TEVKİF EVLERİ GENEL MÜDÜRLÜĞÜ (2019). *Kadın Hükümlü istatistikleri.* CTE Genel Merkezi, Adalet Bakanlığı, Ankara, Türkiye. Erişim Tarihi: 02 Nisan 2019

CLINE M (2015). "Psychopathology and Crime Causation: Insanity or Excuse?,"Fidei et Veritatis: The Liberty University *Journal of Graduate Research*: **1**: (1), 4 - 9.

CORONER'S WORK (2018). *The legal environment of the Coroner's work*. The law of Homicide, appendix 1. Pdf.

CRABBE A, DECOENE S ve VERTOMMEN H (2008). Profiling homicide offenders: A review of assumptions and theories. *Aggression and Violent Behavior*, **13**, 88 – 106.

CRIMINALPROFILING.COM (2014). "*Criminal Profiling: An Introduction to Behavioral Evidence Analysis",* http://www.criminalprofiling.com/Criminal-Profiling-An Introduction-to-Behavioral-Evidence-Analysis_s136.html, Erişim tarihi:31.05.2018

CROWE ML, LYNAM DR ve MILLER JD (2017). Uncovering the structure of agreeableness from self-report measures. *Journal of Personality,* http://doi.org/10.1111/jopy.12358 Erişim Tarihi: 28. 10. 2018

ÇABUK OC (2015). *The roles of childhood trauma, personality characteristics, and interpersonal problems on psychological well-being,* Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara – Türkiye.

ÇAVDAR ŞK ve TEMİZEL TT (2016). *Bilgi işçilerinin iş saatlerinde basit dinlenme molaları vermesini etkileyen faktörleri incelemek için çerçeve*, Conference Paper, 8th Conference on Occupational Safety & Health, Mayıs İstanbul.

ÇELİK H (2008). *A sociological analysis of women criminals in the Denizli Open Prison.* Doctorate Thesis, Department of Sociology, Social Sciences Institute, Middle East Tecnical University, Ankara – Turkiye.

ÇELİKSOY E (2019) http://hukukplus.net/2019/01/ingiliz-hukukunda-kasten-oldurme-sucu-murder/ Erişim tarihi: 28. 06.2019

De La VEGA A, CHANG JL, BANICH MT, WAGER, TD, ve YARKONI T (2016). Large scale metaanalysis of human medial frontal cortex reveals tripartite functional organisation. *J Neurosci* **36:** 6553 – 6562.

DELFIN C, ANDINE P, HOFVANDER B, BILLSTEDT E ve WLLINIUS M (2018). Examining associations between psychopathic traits and executive functions in ıncarcerated violent offenders. *Frontiers in Psychiatry***, 9**: 310, 1 – 10.

DEMİRÖREN M, SAKA MC, ŞENOL Y, CANKORUR ŞENTÜRK V, BAYSAL Ö, ÖZTUNA D (2016). The impact of reflective practices on medical students' attitudes towards mental illness. *Anadolu Psikiyatri Dergisi,* **17** (6): 466 – 475.

DITZEN B ve HEINRICKS M (2014). Psychobiology of social support: The social dimension of stress buffering. *Restor Neurol Neurosci **32***, 149 – 162.

DOBASH RP ve DOBASH RE (2004). Women's violence to men in intimate relationships. *Brit. J. Criminol.,* **44**, 324 – 349.

DUNTLEY, DJ (2015). *Homicidal ideations*, Doctorate Thesis, Faculty of Graduate School of University of Texas, Austin, USA.

DURRANT R ve ELLIS BJ (2002). *Evolutionary psychology.* http://media.wiley.com/product_data/excerpt/38/04713840/0471384038.pdf Erişim tarihi:30 Haziran 2018.

DÜNYA SAĞLIK ÖRGÜTÜ (WHO) (2018). *Violence and Health in the African region,* WHO. www.afro.who.int Erişim Tarihi: 20. 07 2019.

EBISIKE N (2007). The use of Offender Profiling Evidence in Criminal Cases. *Theses and Dissertations.* Paper **23**, Golden Gate University School of Law, California, USA.

ERKUNT AÇ (2011) *Öldürme ve cinsel içerikli suç işlemiş erkek, kadın ve çocuk hükümlülerde fail, olay yeri ve mağdur ilişkisi.* Doktora Tezi, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

ETKIN A, EGNER T, KALISCH R (2011). Emotional processing in anterior cingulate and medial prefrontal cortex. *Trends Cogn Sci*, **15**: 85 – 93.

EVINÇ ŞG, GENÇÖZ T, FOTO-ÖZDEMİR D, AKDEMİR D., KARADAĞ F ve Ünal F (2014). Child maltreatment and associated factors among children with ADHD: A comparative study, *The Turkish Journal of Pediatrics,* **56**, 11 – 22.

Eysenck H.J. (1996) Personality and crime: Where do we stand? *Psychology, Crime and Law,* **2**: 143 – 152.

EYSENCK HJ (1951). The organization of personality. *Journal of Personality*, **20** (1): 101 – 107.

Farrigton, D.P., Barnes, G. and Lambert, S. (1996) The concentration of offending families. *Legal and Criminological Psychology,* **1**: 47 – 63.

FELIZ – ORTIZ AC ve TYE KM (2014). Amygdala inputs to the ventral hippocampus bidirectionally modulate social behavior. *The Journal of Neuroscience*, **34** (2): 586 – 595.

FLEESON W, NOFTLE EE (2008). Where does personality have its influence? A supermatrix of consistecy concepts, *J Pers*, **76**: 1355 – 1386. DOI: 10.1111/j.1467–6494.2008.00525.x

FLOWERS RB (1995). Female Crime, Criminals, and Cellmates: An Exploration of Female Criminality and Deliquency, McFarland & Company, Inc., Publishers, Jefferson, North Carolina and London.

FRIEDMAN SH ve RESNICK PJ (2007). Child murder by mothers: patterns and prevention. *World Psychiatry,* **6**; 137 – 141.

FULLER KLM (2012). *Personality and Crime: An examination of influence of the five factor model on offending and co-offending.* Doctorate Thesis, Department of Criminology, The School of Graduate Studies and Research, Indiana University of Pennsylvania, USA.

GARCIA – ALVEREZ MF (2018). Indicative of violence in homocidal women. Journal of Integrated Omics: A Methodological Journal, **8** (1), 240, 54 – 65.

GEBERTH VJ (1996). *Practical Homicide Investigation. Investigative Assessment: Criminal Personality Profiling.* CRC Press, New York, sayfa 707-93.

GENCOZ T ve ÖNCÜL Ö (2012). Examination of personality characteristics in a Turkish sample: development of basic personality traits inventory, *The Journal of General Psychology*, **139**, (3), 194 – 216.

GIANNETAKIS P (2017). Homicidal women, personality, crime Dynamics and modus operandi. *Journal of Forensic Research*, **8** (6): 1 – 6.

GLANNON TA, TYLER N, BARNOUX MFL ve AFRODITI P (2012). Female arsonists and firesetters. In: Dickens, Geoffrey L and Sugarman, Philip A and Gannon, Theresa A., eds. *Firesetting and Mental Health: Theory, Research and Practice*. RC Psychiatrists, London, pp. 126 – 142. ISBN 978 – 1908020376

GLEN AL ve RAINE A (2014). Neurocriminology: İmplications for the punishment, prediction and prevention of criminal behavior. *Nat Rev Neurosci* **15**, 54 – 63.

GOLDBERG LR (1990). An alternative description of personality: The big – five factor structure. *Journal of Personality and Social Psychology*, **59**: 1216 – 1229

GOLDBERG LR ve SOMER O (2000). The hierarchical structure of common Turkish Person-Descriptive adjectives. *European Journal of Personality*, **14**: 497 – 531.

GOODWILL AM, ALISON LJ & BEECH AR (2009). What Works in offender profiling? A comparison of typological thematic and multivariate models. Behavioural Sciences & Law, **27**, 507 – 529.

GÖNEN-ÇAKIR A (2015). *Öldürme suçu işlemiş hükümlülerde suç motivasyonu ve suça etki eden faktörler*. Doktora Tezi, Sosyal Bilimler AnaBilimDalı, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

GREEN TA (1976). The Jury and the English Law of Homicide, 1200-1600. *Mich. L. Rev.* **74** (1976): 413-99.

GUDJONSSON G (2016). Hans Eysenck's theory on the causes and cures of criminality: A personal reflection. *Personality and Individual Differences,* **103**, 105 – 112.

GUDJONSSON GH ve SİGURDSSON JF (2004). Motivation for offending and personality, *Legal and Criminological Psychology,* **9**, 60 – 81.

GÜL E ve KARANCI AN (2017). What determines posttraumatic stress and growth following various traumatic events? A study in a Turkish community sample. *Journal of Traumatic Stress:* **30**: 54 – 62.

GÜNEY S (2017). "Mağdur yetişkinlere müdahale teknikleri", Ed. Emre Şenol Durak, Mithat Durak: *Adli Psikolojide Gözlem, Görüşme ve Psikolojik Değerlendirme*, Nobel Yayınları, Ankara. https://www.nobelyayin.com/detay.asp?u=14556

GÜRTUNA O (2009). ''*Cezaevinde Kadın Olmak Ve Cezaevinin Kadın Bakış Açısıyla Sosyolojik Değerlendirmesi: Ankara Sincan Kadın Kapalı Cezaevi örneği*'', Yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

HAGERTY BB (2010). *Can your genes make you murder?* National Public Radio Inc, USA http://www.npr.org/templates/story/story.php?storyId=128043329?storyId=128043329 Erişim tarihi: 28. 09. 2018

HAKERİ H. (2006). *Kasten öldürme suçları, (TCK 81-82-83)* Seçkin Yayınevi, 1. Baskı, Ankara, Türkiye

HAKKANEN H (2007). Murder by manual and ligature strangulation: In Kocsis RN (ed) *Criminal Profiling*. Humana Press.

HARE RD, HART SD ve HARPUR TJ (1991). Psychopathy and the DSM – IV criteria for antisocial personality disorder. *Journal of Abnormal Psychology*:**100** (3), 391 – 398.

HEAVEN P, CIARROCHI J, LEESON P ve BARKUS E. (2013). Agreeableness, conscientiousness and psychoticism: Distinctive influences of three personality dimensions in adolescense. *British Journal of Psychology*, **104** (49), 481 – 494.

HEAVEN Patrick (1996). Personality and self-reported delinquency: Analysis of the Big Five personality dimensions, *Personality and Individual Differences* **20** (1): 47 – 54.

HUCKERBY J (2003). Women who kill their children: Case study and conclusions concerning the differences in the fall from maternal grace by Khoua Her and Andrea Yates. *Duke Journal of Gender Law & Policy,* **10**, 147 – 172.

INSEL TR ve FERNALD MD (2014). How the brain processess social information: Searching for the social brain. *Annual Review of Neuroscience*, **27**, 697 – 722.

IRELAND JL (2009). Treatment approaches for violence and aggression: Essential content components. In Ireland JL, Ireland CA & Birch P *Violent sexual offenders assessment, treatment and management*, pp. 153 – 178. Willan Publishing.

İÇLİ ve ÖĞÜN (2000). *Türkiye'de Kadın Suçluluğunun Çeşitli Sosyo-Kültürel ve Ekonomik Belirleyicileri,* Ankara Açık Cezaevi Matbaası, Ankara - Türkiye

İLHAN RS, SENTURK CANKORUR V (2007). *Bipolar Tip II Bozuklukta Ötimik Dönemde İşlevselliğin Klinik ve Bilişsel Yordayıcıları /* DOI: 10.5080/u7695 Erişim Tarihi: 04. 10.2018

JAKOPWITZ S ve EGAN V (2006). The dark triad and normal personality traits. *Personality and Individual Differences,* **40**, 331 – 339. http://dx.doi.org/10.1016/ j.paid.2005.07.006 Erişim tarihi: 19.04.2018

JAN A, NEE DE, ALEXANDER WH ve BROWN JW (2016). Distinct regions within medial prefrontal cortex process pain and cognition. *The Journal of Neuroscience*, **36** (49): 12385 – 12392.

JENSEN-CAMPBELL L.A. ve GRAZIANO WG (2001). Agreeableness as a moderator of interpersonal conflict, *Journal of Personality*, **69** (2), 323 - 362

JOHNSON H ve HOTTON T (2003)."Losing Control: Homicide Risk in Estranged And Intact Relationships". *Homicide Studies,*58-84.

JONES SE, MILLER JD ve LYNAM DR (2011). Personality, antisocial behavior ad agression: a meta-analytic review, *Journal of Criminal Justice*, **39**, 329 – 337.

KAMALUDDIN MR, MD. SHARIFF NS, NUR-FARLIZA S, OTHMAN AH, İSMAIL K ve MAT SAAT GA (2014). Psychological traits underlying different killing methods among Malaysian male murderers. *Malaysian J. Pathol.,* **36** (1): 41 – 50.

KAMER V (2014). Kadınların Suç İşlemesine Neden Olan Faktörler İle İlgili Sosyolojik Teoriler ve Uygulamada Kadın Suçluluğu, *Türkiye Noterler Birliği Hukuk Dergisi*, **1**(1), 147-160.

KAMPEN D (2009). Personality and Psychopathology: A theory based revision of Eysenck's PEN Model. *Clinical Practice & Epidemiology in Mental Health,* **5**, 9 – 21.

KAPUSUZ AG ve ÇAVUŞ MF (2018). How individuals' psychological capital mediate the relationship between big five personality traits and burnout. *The Journal of International Social Research,* **11** (59), 951 – 959.

KARACA Ö (2010). *Psychological problems of prisoners on the bases of their upon-release future expectations and personality characteristics: The importance of being parent and time left before release,* Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara-Turkiye

KARAÇETİN G, KOCABAŞOĞLU N, DEMİR T, KUŞKONMAZ E, ORTAKÖYLÜ L, SAVRUN M ve UYSAL Ö (2011). Kadınlarda suç davranışı ve madde kullanımının ilişkisiyle ilgili retrospektif bir çalışma. *Türkiye Klinikleri Journal of Psychiatry-Special Topics,* **4** (1): 36 – 41.

KARANCI NA, IŞIKLI S, AKER AT, GÜL Eİ BAŞBUĞ EB, ÖZKOL H ve GÜZEL HY (2012) Personality, posttraumatic stress and trauma type: Factors contributing to posttraumatic growth and its domains in a Turkish community sample. *European Journal of Psychotraumatology***, 3**(1), 17303, DOI: 10.3402/ejpt.v3i0.17303

KHOSHNOOD A ve VAFORS-FRITZ M (2017). Offender Characteristics: A study of 23 violent offenders in Sweden, *Deviant Behavior*, **38** (2), 141 -153. DOI: 10.1080/01639625.2016.1196957

KIRAN H (2012). *Adam öldürme suçundan ceza infaz kurumunda bulunan kadınların öfke tarzları, problem çözme becerileri ve anksiyete düzeyleri arasındaki ilişki.* Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul Arel Üniversitesi, İstanbul.

KOCSIS RN (2007). *Criminal profiling: International theory, research and practice.* Humana Press, New Jersey, USA.

KOCSIS RN ve PALERMO GB (2016). Criminal profiling as expert witness evidence: The implications of the profiler validity research. *International Journal of Law and Psychiatry* **49**: 55 – 65.

KOCSIS RN, COOKSEY RW ve IRWIN HJ (2002). Psychological profiling of offender characteristics from crime behaviors in serial rape offenders. *International Journal of Offender Therapy ad Comparative Criminology,* **46** (2): 144 – 169.

KOSIF R, DIRAMALI M ve YILMAZ S (2018). Investigation on the relationship between personal characteristics with lip, jaw and philtrum dimensions. *International Journal of Research in Medical Sciences*, **6** (9): 2911 – 2915.

KRUGER RF, SCMUTTE PS, CASPI A, MOFFITT TE, CAMPBELL K ve SILVA PA (1994). Personality traits are linked to crime among men and women evidence from a birth cohort. *Journal of Abnormal Psychology*, **103** (2), 328 – 338.

LEADER-ELLIOTT I (2015). *The law of murder: Overseas comparative studies.* Adelaide University Law School, Adelaide, Australia.

LEMAY EP ve Dobush S (2015). When do personality and emotion predict destructive behavior during relationship conflict? The role of perceived commitment asymmetry. *Journal of Personality,* **83** (5), 523 – 534.

LIEM M ve KOENRAADT F (2018). *Domestic homicide: Patterns and Dynamics.* Abington, United Kingdom, Routledge.

LIMA GC (2014). When Women Kill. *Electronic Theses and Dissertations.* Paper 2385. https://dc.etsu.edu/etd/2385

LIU J, LEMAY E.P. and NEAL, AM (2018). Mutual cyclical anger in romantic relationships: Moderation by agreeableness and commitment, Journal of Research in Personality, 77, 1 – 10.

LOC. GOV. (2016). https://www.loc.gov/law/help/sentencing-guidelines/southafrica.php#_ftnref79 erişim tarihi: 26.07.2019

MACHLUP K ve BJORKLUND DF (2015). Understanding risk taking behavior: Insights from Evalutionary Psychology. In (Ed) Robert Scott & Stephan Kosslyn, Emerging Trends in the Social and Behavioral Sciences, (pp 1 – 15)John Wiley & Sons, Inc. NY: Wiley.

MAKHLOUF F ve RAMBAUD C (2014). Child homicide and neglect in France: 1991 – 2008. Child abuse & Neglect, **38** (1), 37 – 41.

MANNING J (2014). The social structure of homicide – Suicide Homicide Studies, 1 – 20. DOI: 10.1177/1088767914547819

MENARD C, PFAU ML, HODES GE ve RUSSO SJ (2017a) Immune and neuroendocrine mechanisms of stress vulnerability and resiliance. Neuropsychopharmacology, 42, 62 – 80. DOI: 10.1038/npp.2016.90

MILLER RJ and PICKEL VM (1980). The distribution and functions of the enkephalins. *J Histochem Cytochem,* 28 (): 903 – 917.

Miller, J.D., Lynam DR and Jones, S. (2008) Externalizing behavior through the lens of five factor model: A focus on agreeableness and conscientiousness, Journal of Personality Assessment, 90 (2), 158 – 164.

NAPİER MR, Baker KP. (2003) "Criminal Personality Profiling" İçinde: (Eds), James SH, Nordby JJ. Forensic Science, sayfa 531 – 550, CRC Press, London.

NAZLIDIR, M. (2010). ‘‘Kasten Adam Öldürme ve Teşebbüs Suçlularında Psiko sosyal Özelliklerin İncelenmesi: Suç Analizi’’, Yüksek Lisans Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.

NOH MS, LEE MT and FELTEY KM (2010). Mad, Bad or Reasonable? Newspaper portrayals of the battered woman who kills. *Gender Issues*, **27**, 110 – 130.

OTERO-LOPEZ, J.M. and Villardefrancos E. (2015) Compulsive buying and life aspirations: An analysis of intrinsic and extrinsic goals. Personality and Individual Differences, 76, 166 – 170.

OUIMET M, LANGLADE A and CHABOT C (2018). The dynamic theory of homicide: Adverse social conditions and formal social control as factors explaining the variations of the homicide rate in 145 countries. *Canadian Journal of Criminal Justice,***60** (2): 241 – 265.

ÖGÜNÇ, NE (2003). *Kadın cezaevi popülasyonunda adam öldürme suçu işlemiş kadınların suç motivasyonlarının ve MMPI profillerinin araştırılması.* Doktora Tezi, Sosyal Bilimler AnaBilim Dalı, Adli Tıp Enstitüsü, İstanbul Üniversitesi, İstanbul.

ÖNCÜL, Öznur (2008) *Roles of basic personality traits, schema coping responses, and toxic childhood experiences on antisocial, borderline, and psychopathic personality characteristics,,* Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara-Türkiye

ÖNCÜL, Öznur (2014) *Investigating Cognitive Mechanisms of Offending Among Adult and Juvenile Male Prisoners: Suggestions for Intervention,* Doktora Tezi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, ODTÜ, Ankara – Türkiye

ÖNDER, Şeref ve Gönültaş, M.Burak, (2005), Suçlu Profilleme ve Türkiye’deki Genel Durumu”, *Polis Bilimleri Dergisi*, **7** (4), s.35-59.

ÖZKAN Ç ve BOZ M (2018) Algılanan örgütsel desteğin, örgütsel bağlılığa etkisinde kişilik özelliklerinin rolü: Otel işletmelerinde bir araştırma. *Uluslararası iktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi,* **17**. UİK Özel Sayısı: 245 – 264.

ÖZKAYA, M.O. ve Çağlar, A. (2002) Türkiye de kadın mahkumlar: İzmir, Muğla ve Ödemiş ceza evleri, Akademik Araştırmalar Dergisi, **13**, 103 – 114.

PAILING A, BOON J and EGAN V (2013). Personality, the Dark Triad and Violence, Personality and Individual Differeces, author copy; Basılma aşamasında.

PARKER B (2018). Female murderers have motives different from those of men who kill. www.abc.net.au/news/2018-02-05/woman-in-the-shadow/9397402 Erişim tarihi: 29.04.2019.

PERKMEN S, TOY S, CARACUEL A, SHELLEY M (2018) Cross-cultural search for big five: development of a scale to compare personality traits of pre-service elementary school teachers in Turkey and Spain. *Asia Pacific Education Review,* **19** (4), pp 459 – 468.

POLAT, O (2009), “Suçlu Profili Analizi”, *Kriminoloji ve Kriminalistik Üzerine Notlar*, Ankara: Seçkin Yayıncılık.

PRETORİUS ve BOTHA (2006) The Cyle Of Violence And Abuse İn Women Who Kill An İntimate Male Partner: A Biographical Profile, *South African Journal of Psychology*,**39**(2); 242-252).

RADELJAK S, PALIJAN TZ, KOVACEVIC D and DADIC-HERO E (2010). Neuroimaging techniques in modern forensic psychiatry. *Coll. Antropol.* **34** (2): 287 – 290.

RAHIM MK, SYARIANI NMS and AYU GMS (2014). Epidemiological profiles of murder a and murder victims in Peninsular Malaysia from 2007 to 2011 as reported by a newspaper. Journal of Humanities and Social Science (IOSR – JHSS), **19** (7): 73 – 81.

RAINE A (2008). From genes to brain to antisocial behavior. *Current Directions in Psychological Science,* **17**: 5, 323 – 328.

RAINE A and YANG Y (2006). Neural foundations to moral reasoning and antisocial behavior. *Soc Cognitive and Affective Neuroscience* **1**: 203 – 213.

RAINE A, BUCHSBAUM M and LACASSE L (1997). Brain abnormalities in murderers indicated by positron emission tomography. *Biological Psychiatry* **42** (6), 495 – 508.

RAINE A, BUCHSBAUM MS, STANLEY J, LOTTENBERG SAL and STODDARD J (1994). Selective reductions in prefrontal glucose metabolism in murderers. *Biological Psychiatry,* **36** (6), 365 – 373.

RAJAGOPALAN M, MACBETH R, VARMA SL (1998). XYY Chromosome anomaly and schizophrenia. *Am J Med Genet, 81: 64 -65.*

RESNICK PJ (1970). Murder of the newborn: A psychiatric review of neonaticide. *Amer. J. Psychiat*. **126**: 10, 1414 – 1420.

RHEE S, GROSS AA, HABERSTICK BC and CORLEY RP (2012). Colorado twin registery: An update. *Twin Research and Human Genetics*, **16** (1), 351 – 357.

ROSENTHAL DM (2008). Consciousness and its function. Neuropsychologia **46**, 829 – 840.

ROSENTHAL DM (2019). Consciousness and confidence. Neuropsychologia **128**, 255 – 265.

ROSSER M (2019). "Homicide" Published online at OurWorldInData.org https://ourworldindata.org/homicides Erişim tarihi: 21.06.2019.

RUİZ, M.A., Pincus, A.l. and Scinka, J.A. (2008) Externalizing pathology and five factor model: A metaanalysis of personality traits associated with antisocial personality disorder, substance use disorder, and their co-occurance, Journal of Personality Disorders, **22**, 365 – 388.

SALFATI CG (2000) The nature of expressiveness and instrumentality in homicide. *Homicide Studies*, **4** (3), 265 – 293.

SALFATI CG (2003) Offender interaction with victims in homocide: A multi-dimensional analysis of frequencies in crime scene behaviours. Journal of Interpersonal Violence, **18** (5), 490 – 512.

SALFATI CG (2006) The homicide profiling index (HPI) – a tool for measurements of crime scene behaviours, victim characteristics and offender characteristics. In Salfati CG (Ed) Homicide research: Past, present and future. Proceedings of the 2005 Meeting of homicide research working group, Homicide research working group, Chicago, IL, USA.

SAO X ve WANG W (2019) Personality Traits in Contemporary China: A Lexical approach: Psychological Disorders in "a dream of red mansions" and contemporary society. In: Wang W (eds) *Chinese Perspective on Cultural Psychiatry,* Springer, Singapore sayfa 93 – 113.

SAYGILI, S ve Aliustaoğlu, F.S. (2009). ''Şiddet İçerikli Suç İşleyen Kadın Olguların Değerlendirilmesi'', Adli Tıp Dergisi, 23(1): 24-29.

SCHEFF TJ (2011) Social – Emotional origins of violence: A theory of multiple killing. *Aggression and Violent Behavior*, 16, 453 – 460.

SENTURK CANKORUR V (2012) Sjögren Sendromu ve Psikiyatrik Hastalıklar Turkiye Klinikleri J Immunol Rheumatol-Special Topics, **5**(1):83-7

SENTURK CANKORUR V (2018) İki Uçlu Bozukluk ve Bilişsel İşlevler - *jmood.org jmood.org/pdf/EN-JMOOD-7c95f031.pdf*

SENTURK CANKORUR V, DUMAN B, Taylor C, Stewart R. (2017) Gender preference and perinatal depression in Turkey: A cohort study. *PLoS One. Mar* **29**;12(3):e0174558.

SENTURK V, BİLGİC A, ATBASOGLU EC (2006) A case of probable bipolar VI disorder? J Clin Psychiatry, **67**(8):1309-10.

SEZGİN, N., BAŞTUĞ, G., YARGICI KARAAGAÇ, S. ve YILMAZ, B. (2014) Wechsler Yetişkinler için zeka ölçeği gözden geçirilmiş formu (WAIS-R) Türkiye Standardizasyonu, *Ankara Üniversitesi Dil ve Tarih Coğrafya Fakültesi Dergisi,* **54**, 1, 451 – 480**.**

SHACKELFORD TK (2001). Partner – Killing by women in cohabiting relationships and marital relationships. *Homicide Studies*, **5** (3): 253 – 266.

SHACKELFORD, T,K. (2000)." Reproductive-Age Women Are Overrepresented Among Perpetrators of Husband Killing", Aggressive Behavior, **26:** 309 - 317. http://www.who.int/violenceprevention/en/.

SHALLICE TIM (1982). Specific Impairments of Planning. *Phil. Trans. R. Soc. Lond. B* **298**: 199 – 209.

SHUMLICH EJ, REİD GJ, HANCOCK M & HOAKEN PNS (2018). Executive dysfunction in criminal populations: Comparing forensic psychiatric patients ad correctional offenders. International Journal of Forensic Mental Health, September, pp: 1 – 19. https:/doi.org/10.1080/14999013.2018.1495279

SIEVER LJ (2008). Neurobiology of Aggression and Violence. Am J Psychiatry, **165**: 429 – 442.

SNOOK, B., GENDREAU, P., BENNELL, C., & TAYLOR, P. J. (2008) Criminal profiling. Skeptic, **14**, 42- 47, http://search.proquest.com/docview/ 225217086?accountid=12085

SODERSTROM H, BLENNOW K, SJODIN AK and FORSMAN A (2003). New evidence for an association between the CSF HVA: 5 – HIAA ratio and psychopathic traits. J Neurol Neurosurg Psychiatry, **74**: 918 – 921.

SOMER O (1998) Türkçe de kişilik özelliği tanımlayan sıfatların yapısı ve beş faktör modeli, *Türk Psikoloji Dergisi*, **13** (42): 17 – 32.

SOMER O ve GOLDBERG LR (1999) Personality process and individual differences. *Journal of Personality and Social psychology*, **76** (3): 431 – 450.

SOMER O, KORKMAZ M., and TATAR A (2004). *Kuramdan uygulamaya beş faktör kişilik modeli ve beş faktör kişilik envanteri (5FKE)*. Bornova, İzmir: Ege Üniversitesi Basımevi

SOUZA MGTC, SOUZA BC, ROAZZI A and DA SILVA ES (2017). Psychocultural mechanisms of the propensity toward criminal homocide: A multidimensional view of the culture of honor. *Frontiers in Psychology,* **8**, article 1872: 1 – 12.

SOYYİĞİT Y (2020). Partner şiddetinin sosyal roller açısından incelenmesi. *Ulakbilge*, 46 (2020 Mart): s. 325–339. doi: 10.7816/ulakbilge-08-46-09

SPENCER KA (2017) Developmental stress and social phenotypes: Integrating neuroendocrine, behavioural and evolutionary perspectives. Phil. Trans. R. Soc. B 372: 20160242. http://dx.doi.org/10.1098/rstb.2016.0242

STONE MH (2007). Violent crimes and their relationship to personality disorders. Personality and Mental Health, **1**: 138 – 153.

STÖCKL H, DEVRIES K, ROTSTEIN A, ABRAHAMS N, CAMPBELL J, WATTS C & MORENO CG (2013). The global prevalence of intimate partner homicide: a systematic review. *Lancet*, **382**: 859 – 865. http://dx.doi.org/10.1016/S0140-6736(13)61030-2

SUÇ MAĞDURLARI https://victimsofcrime.org/help-for-crime-victims/get-help-bulletins-for-crime-victims/trauma-of-victimization#recovery Erişim tarihi 28 Nisan 2018

SUONPAA K and SAVOLAINEN J (2019). When a woman kills her man: Gender and victim precipitation in homicide. Journal of Interpersonal Violece, **34** (11): 2398 – 2413.

ŞENGÜL BZ, ÜNAL E, AKÇA S, CANBOLAT F, DENİZCİ M, BASTUG G (2015) Aşırı duyarlı narsisizm ölçeği (ADNÖ) nin Türkçe adaptasyonu için geçerlik ve güvenirlik çalışması. *Düşünen Adam The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences,* **28:** 231 – 241.

ŞENYURT AY ve COŞKUN H (2015) Kişilik ve yaratıcılık ilişkisini inceleyen çalışmaların kullanılan ölçme araçlarına göre değerlendirilmesi. *Kalem Eğitim ve İnsan Bilimleri Dergisi,* 5 (2): 35 – 65.

TAKAHASHI A, FLANIGAN ME, McEWEN BS and RUSSO SJ (2018). Aggression, social stress and the immune system in humans and animal models. *Frontiers in Behavioral Neuroscience*, **12**: article 56, 1 – 16.

TAŞKIN ŞC (2008). Kasten ihmali davranışla adam öldürme. *TBB Dergisi*, **79**, 141 – 197.

THANVİ AMEYAVİKRAMA (2018). Using premenstural Sydrome as criminal defence is a double-edged sword, the wire: opinion law, 11 Ağustos, erişim tarihi: 22 haziran 2020. https://thewire.in/law/why-using-premenstrual-syndrome-as-criminal-defence-is-a-double-edged-sword

THOMAS KA and DICHTER ME (2011). Intimate versus nonitimate partner murder: A comparison of offender and situational characteristics, *Homicide Studies*, **15** (3), 291 – 311.

TRNİNİC, V., BARANCİC, M., NAZOR M. (2008) The five factor model of personality and aggressiveness in prisoners and athletes. Kinesiology, **40**: 170 – 181.

TURECKİ, G., and MEANEY, M. (2016). Effects of the social environment and stress on glococorticoid receptor gene methylation: A systematic review. *Biological Psychiatry***, 79**, 87–96. doi:10.1016/j.biopsych.2014.11.022

TURVEY, Brent, (2001), "Criminal Profiling, the Scientific Method, and Logic", *Criminal Profiling: An Introduction to Behavioral Evidence Analysis*, ABD: Elsevier Inc.

UNNEVER, J.D., CULLEN, F.T. and AGNEW, R. (2006) Why is "bad" parenting criminogenic? *Youth Violence and Juvenile Justice*, 4, 3 – 33.

URAL N (2016) Annelerin aile işlevleri, başa çıkma yolları ve kişilik özelliklerinin depresyon ve kaygı yakınmaları üzerindeki etkileri, *Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 1 (2): 110 -126.

VAN DEN EYNDE F, SENTURK V, NAUDTS K, VOGELS C, BERNAGİE K; THAS O, VAN HEERİNGEN C, AUDENAERT K (2008) Efficacy of quetiapine for impulsivity and affective symptoms in Borderline Personality Disorder, *Journal of Clinical Psychopharmacology*, 28 (2), 191-202.

VAN DER ZEE K., Thijs, M. and Schakel, L. (2002) The relationship of emotional intellegence with academic intellegence and big five. *Eur. J. Personal*. 16: 103 – 125.

WALAYAT S, HASAN SS and ASIRAJMAL MA (2013). Why do Pakistani women kill? *Pakistan Journal of Social and Clinical Psychology,* **11** (1): 22 – 28.

WALTERS G.D. (2017) Risk, need and responsivity in a criminal life style. In F.S. Taxman (Ed) *Handbook on risk and need assessment: Theory and practice* (pp 193 – 219). New Jersey: Routledge.

WALTERS GD (2018) Personality and crime: Mediating the agreeableness – offending and conscientiousness – offending relationships with proactive and reactive criminal thinking, *Personality and Individual Differences*, 129, 166 – 170.

WHITELEY K (2012) *Women as victims and offenders: Incarcerated for murder in the Australian Criminal Justice System.* Doctorate Thesis, Queensland University of Technology, Queensland, Australia.

WILCOX P, SULLIVAN CJ, JONES S and VAN GELDER J (2014). Personality and opportunity: An Integrated approach to offending and victimization. *Criminal Justice and Behavior,* **41** (7), 880 – 901.

WİLKOWSKİ, B., M., ROBİNSON, M.D., and Meier, B. P. (2005) *Agreeableness is positively correlated with pro-social affect in Daily life.* Unpublished raw data notes, North Dakota University.

WİLKOWSKİ, B.M., ROBİNSON, M. D. and Meier, B.P. (2006) Agreeableness and the prolonged spatial processing of antisocial and prosocial information, *Journal of Research in Personality*, **40**, 1152 – 1168.

WOODHAMS J, HOLLIN CR & BULL R (2008). Incorporating context in linking crimes: An exploratory study of situational similarity and if-the contingencies. *J Investig Psychol offender profiling* **5**: 1 – 23. DOI: 10.1002/jip.75

YANG Y & RAINE A (2009). Prefrontal structural and functional brain imaging findings in antisocial, violent and psychopathic individuals: A metaanalysis. *Psychiatry Res.*, **30**: 174 (2): 81 – 88.

YILMAZ ED, ÜNAL Ö, PALANCI M, KANDEMİR M, ÖREK A, AKKIN G, DEMİR T, ÜSTÜNDAĞ MF, GÜRÇAĞ SN, AYDEMİR Ö, SELÇUK Z (2015) Validity-Reliability of nine types temperament scale adolescent form (NTTS-A) and relationship between temperament types and attention deficit disorder. *Education and Science:* **40** (179): 361 – 381

YILMAZ S ve KAFADAR H (2018) Investigation the relationship between big five personality dimensions and executive functions via structural equation model. *Yeni Symposium*, **56** (1), 8 – 12.

YOUNG D (2004) Personality correlates of offence types. *Journal of Investigative Psychology and Offender Profiling*: **1**, 99 – 119.

YURDUŞEN S ve GENÇÖZ F (2018) Kendilik nesnesi ihtiyaçları envanterinin Türk toplumundaki psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Klinik Psikoloji Dergisi*, **2**(2), 88 – 98.

ZARE, M. and FLİNCHBAUGH, C. (2019) Voice, creativity and big five personality traits: A metaanalysis, Human Performance: **32**, (1), 30 – 51

ZUR, Ofer, (1994), Rethinking "don't blame the victim" Psychology of Victimhood, *Journal of Couple Theraphy*, **4**, (3-4), s.15-36.

EKLER

EK-1: Cinayet İşlemiş Kadınların Suçlu Profili ve Kişilik Özellikleri

Suçlu Profili 404 cinayet işlemiş kadın hükümlü üzerinden ortaya çıkarılmıştır.

Sosyo-Demografik Özellikler

Suç Yaşı : 9 -68 arasında, ortalama suç yaşı : 32

Eğitim : % 64,60 ı ilkokul mezunu (n= 261)

% 16,50 si ortaokul mezunu (n= 67)

% 12,60 ı eğitimsiz (n= 51)

% 5,94 ü lise mezunu (n= 24)

% 0,25 i üniversite mezunu (n= 1)

Medeni hal: % 49,50 si Evli (n= 200)

% 22,2 si Bekar (n= 90)

% 15,1 i Boşanmış (n= 61)

% 13,1 , Dul (n= 53)

Meslek: 404 (% 100) hükümlü kadından sadece 210 (% 51,99) u mesleklerini belirtmişlerdir.

% 40,47 si Ev hanımı (n= 85)

% 25,71 i Serbest Çalışan (n = 54)

% 15,71 i İşsiz

% 12,38 i İşçi (n= 26)

% 5,71 i Kamu Personeli – Memur (n= 12)

Biyo-Psiko-Sosyal Özellikler:

Biyolojik Özellikler

Zeka: % 88.61 inin Zeka açısından bir sorunu yok (n= 358)

%11,38 inin Zeka açısından bir sorunu olabileceği şüphesi var (n= 46)

Menstural Döngü: 404 kadın hükümlüden 127 sinin bilgisidir.

% 44,09 u Suçtan hemen sonra adet görmüş (n= 56)

% 41,74 ü Suç esnasında adetleri yeni bitmiş (n= 53)

% 14,17 si Suç nedeniyle adeti kesilmiş ya da gecikmiş (n= 18)

Kan Grubu : 404 kadın hükümlünün 220 sinin bilgisidir.

% 33,64 ünün Kan Grubu A Rh + (n= 74)

% 4,54 ünün Kan Grubu A RH – (n= 10)

% 10,90 ının Kan Grubu B RH + (n= 24)

% 4,09 unun Kan Grubu B RH – (n= 9)

% 7,72 sinin Kan Grubu AB RH + (n= 17)

% 0,48 inin Kan Grubu AB RH – (n= 1)

% 26,36 sının Kan Grubu O RH + (n= 58)

% 12,27 sinin Kan Grubu O RH – (n= 27)

Psikiyatrik Hastalık Tanısı :

% 89,60 ı Duygu Durum Bozukluğu (n= 362)

% 3,72 si Anksiyete Bozukluğu (n= 15)

% 1,24 ü Şizofreni/Paranoid Şizofreni (n= 5)

% 1,24 ü Kişilik Bozukluğu (Pasif-Agresif KB n= 3 – Borderline KB n= 2)

% 4,20 sinin Bilgisine rastlanmamıştır (n= 17)

Kronik Gidişli Fiziksel Hastalık Tanısı: 404 kadın hükümlüden 149 unun bilgisidir.

% 14,11 i Dolaşım Sistemi Hastalıkları (n= 57)

% 7,18 i Sindirim Sistemi Hastalıkları (n= 29)

% 7,18 i Solunum Sistemi Hastalıkları (n= 29)

% 4,95 i İskelet – Kas Sistemi Hastalıkları (n= 20)

% 2,48 i Sinir Sistemi Hstalıkları (n= 10

% 0,99 u Üreme Sistemi Hastalıkları (n= 4)

Psiko – Sosyal Özellikler

Suçun Kabulü: 404 kadın hükümlüden 403 unun bilgisidir.

% 53,10 u Suçunu kabul ediyor (n= 214)

% 46,90 ı Suçunu kabul etmiyor (n= 189).

Suç Motivasyonu: 404 kadın hükümlüden 390 ının bilgisidir.

% 61,28 i Mahrem ilişkilerden doğan öldürme motivasyonu (n= 239)

% 21,29 u Kişilerarası ilişkilerden doğan öldürme motivasyonu (n= 83)

% 11,79 u Aile ilişkilerinden doğan öldürme motivasyonu (n= 46)

% 5,64 ü Bebek ve Çocuk cinayetlerine iten öldürme motivasyonu (n= 22)

Suçu Tetikleyen Yaşam Olayları (Stresörler)

% 47,52 si Toplumsal Baskı (n= 192)

% 29,46 sı Diğer: Aile Üyelerine Şiddet (n= 119)

% 18,56 sı Fiziksel/Cinsel Şiddet (n= 75)

% 4,46 sı Psikiyatrik Hastalık (n= 18)

Suç Esnasındaki Yaşam Tarzı

% 52,11 i Eşi/Partneriyle yaşıyor (n= 210)

% 36,48 i Ailesi ya da bir yakınıyla yaşıyor (n= 147)

% 11,41 i Mahrem ilişki kurmadığı bir arkadaşıyla yaşıyor (n= 46)

Kaç Kardeşli Aileden Geliyor? 404 kadın hükümlüden 389 unun bilgisidir.

% 52,45 i 2 – 5 Çocuklu aileden geliyor (n= 204)

% 39,08 i 6 – 9 Çocuklu aileden geliyor (n= 152)

% 5,39 u 10-11-13-14 Çocuklu aileden geliyor (n= 21)

% 3,08 i Tek Çocuklu aileden geliyor (n= 12)

Doğum Sırası 404 kadın hükümlüden 391 inin bilgisidir.

% 60,88 i 1., 2.,3. çocuk (n= 238)

% 32,22 si 4.,5.,6.,7. çocuk (n= 126)

% 4,60 ı 8.,9.,10.,11. çocuk (n= 18)

% 2,30 u Tek çocuk (n= 9)

Anne Hayatta mı?

% 74,75 inin Annesi hayattaymış (n= 302)

% 25,25 inin Annesi vefat etmiş (n= 102)

Baba Hayatta mı?

% 53,71 inin Babası hayattaymış (n= 217)

% 46,29 unun Babası vefat etmiş (n= 187)

Anne Eğitimi

% 60,64 ünün Annesi Eğitimsiz (n= 245)

% 30,94 ünün Annesi İlkokul mezunu (n= 125)

% 3,71 inin Annesi Lise mezunu (n= 15)

% 2,97 sinin Annesi Ortaokul mezunu (n= 12)

% 1,74 ünün Annesi Üniversite mezunu (n=7)

Baba Eğitimi

% 46,53 ünün Babası İlkokul mezunu (n= 188)

% 36,89 unun Babası Eğitimsiz (n= 149)

% 7,18 inin Babası Ortaokul mezunu (n= 29)

% 6,68 inin Babası Lise mezunu (n= 27)

% 2,72 sinin Babası Üniversite mezunu (n= 11)

İçine Doğduğu Ailenin Aylık Geliri 404 kadın hükümlüden 399 unun bilgisidir.

% 42,62 sinin Geliri 500 TL ve altında (n= 170)

% 25,31 inin Geliri 500 – 1000 TL arasında (n= 101)

% 13,28 inin Geliri 1001 – 2000 TL arasında (n= 53)

% 18,79 unun Geliri 2001 ve üstünde (n= 75)

Sosyo – Kültürel Özellikler

Yaşanılan Yer 404 kadın hükümlüden 375 inin bilgisidir.

% 37,33 ü	Anadolu' nun metropollerinde	(n= 140)
% 34.67 ü	Anadolu kırsalında	(n= 130)
% 25,33 ü	3 Büyükşehir de (İst.,Ank.,İzm)	(n= 95)
% 2,67 si	3 Büyükşehir kırsalında	(n= 10)

Aylık Kişisel Gelir

% 66,33 ünün	Aylık kişisel geliri	500 TL ve altında	(n= 268)
% 13,11 inin	Aylık kişisel geliri	501 – 1000 TL arasında	(n= 53)
% 13,11 inin	Aylık kişisel geliri	1001 – 3000 TL arasına	(n= 53)
% 3,49 unun	Aylık kişisel geliri	5001 ve üstü	(n= 14)
% 3,22 sinin	Aylık kişisel geliri	3001 – 5000 TL arasında	(n= 13)

Alkol Tüketimi

% 89,85 i	Alkol Almamış	(n= 363)
% 10,15 i	Alkol Almış	(n= 41)

Madde Kullanımı

% 93,31 i	Madde Kullanmamış	(n= 377)
% 6,69 u	Madde Kullanmış	(n= 27)

Cinayete İlişkin Özellikler

Cinayet Türü 404 kadın hükümlüden 390 ının bilgisidir.

% 61,28 i	Mahrem ilişki cinayeti	(n= 239)
% 11,80 i	Aile ilişkilerinden doğan cinayet	(n= 46)
% 11,54 ü	Diğer; Trafik kazası, taksir vb.	(n= 45)
% 9,74 ü	Kişilerarası ilişkilerden	(n= 38)
% 5,64 ü	Bebeğini ve çocuk öldürme	(n= 22)

Cinayet Tipi (Hukuksal)

% 67,33 ü	Kasten/Nitelikli Kasten Öldürme	(n= 272)
% 17,08 i	Tasarlayarak Öldürme	(n= 69)
% 15,59 u	Azmettirerek Öldürme	(n= 63)

Cinayet Aleti 404 kadın hükümlüden 374 ünün bilgisidir.

% 38,36 sı	Kesici/Delici alet	(n= 155)
% 20,07 si	Ateşli silah	(n= 81)
% 13,86 sı	Zehirleme/Künt Cisim/Yüksekten atma/ Trafik kazası	(n= 56)
% 10,89 u	Boğma-İhmal	(n= 44)
% 7,42 si	Azmettirme	(n= 38)

Cinayet Zamanı	404 kadın hükümlüden 342 sinin bilgisidir.	
% 34,21 i	20:00 – 02:00 saatleri arasında	(n= 117)
% 24,56 sı	08:00 – 14:00 saatleri arasında	(n= 84)
% 23,97 si	14:00 - 20:00 saatleri arasında	(n= 82)
% 17,25 i	02:01 – 07:59 saatleri arasında	(n= 59)

Maktul Yakını mı?		
% 64,85 inin	Maktül yakını	(n= 262)
% 35,15 inin	Yakını değil	(n= 142)

Maktul		
% 36,88 i	Eş/Partnerini	(n= 149)
% 37,62 si	Tanıdığı/Tanımadığı Yakını olmayan birini	(n= 152)
% 14,85 i	Yakın arabasını	(n= 60)
% 10,64 ü	Bebeğini/Çocuğu	(n= 43)

Olay Yeri	404 kadın hükümlüden 390 ının bilgisidir.	
% 70,25 i	Evinde/Evine yürüme mesafesinde	(n= 274)
% 19,75 i	Evine araba mesafesinde	(n= 77)
% 10.00 u	Başka bir ilde	(n= 39)

Suç Coğrafyası	404 kadın hükümlüden 375 inin bilgisidir.	
% 39,73 ü	Kırsal bölgelerde	(n= 149)
% 33,07 si	Anadolu Metropollerinde	(n= 124)
% 25,33 ü	İstanbul, Ankara, İzmir de	(n= 95)
% 1,87 si	İst.,Ankara,İzmir kırsalında	(n= 7)

Önceki hüküm		
% 95,30 unun	Daha önce suç işlememiş	(n= 385)
% 19 u	Daha önce suç işlemiş	(n= 19)

EK-2: Çalışmada Kullanılan Ölçekler

TÜRK KÜLTÜRÜNDE GELİŞTİRİLMİŞ TEMEL KİŞİLİK ÖZELLİKLERİ ÖLÇEĞİ

YÖNERGE:

Aşağıda size uyan ya da uymayan pek çok kişilik özelliği bulunmaktadır. Bu özelliklerden her birinin sizin için ne kadar uygun olduğunu ilgili rakamı daire içine alarak belirtiniz.

Örneğin;

Kendimi ..... biri olarak görüyorum.

Hiç uygun değil	**Uygun değil**	**Kararsızım**	**Uygun**	**Çok uygun**
1	**2**	**3**	**4**	**5**

		Hiç uygun değil	Uygun değil	Kararsızım	Uygun	Çok uygun
1	Aceleci	1	2	3	4	5
2	Yapmacık	1	2	3	4	5
3	Duyarlı	1	2	3	4	5
4	Konuşkan	1	2	3	4	5
5	Kendine güvenen	1	2	3	4	5
6	Soğuk	1	2	3	4	5
7	Utangaç	1	2	3	4	5
8	Paylaşımcı	1	2	3	4	5
9	Geniş / rahat	1	2	3	4	5
10	Cesur	1	2	3	4	5
11	Agresif(Saldırgan)	1	2	3	4	5
12	Çalışkan	1	2	3	4	5
13	İçten pazarlıklı	1	2	3	4	5
14	Girişken	1	2	3	4	5
15	İyi niyetli	1	2	3	4	5
16	İçten	1	2	3	4	5
17	Kendinden emin	1	2	3	4	5
18	Huysuz	1	2	3	4	5
19	Yardımsever	1	2	3	4	5
20	Kabiliyetli	1	2	3	4	5
21	Üşengeç	1	2	3	4	5
22	Sorumsuz	1	2	3	4	5
23	Sevecen	1	2	3	4	5
24	Pasif	1	2	3	4	5
25	Disiplinli	1	2	3	4	5
26	Açgözlü	1	2	3	4	5
27	Sinirli	1	2	3	4	5
28	Canayakın	1	2	3	4	5
29	Kızgın	1	2	3	4	5
30	Sabit fikirli	1	2	3	4	5
31	Görgüsüz	1	2	3	4	5
32	Durgun	1	2	3	4	5
33	Kaygılı	1	2	3	4	5
34	Terbiyesiz	1	2	3	4	5
35	Sabırsız	1	2	3	4	5
36	Yaratıcı (Üretken)	1	2	3	4	5
37	Kaprisli	1	2	3	4	5
38	İçine kapanık	1	2	3	4	5
39	Çekingen	1	2	3	4	5
40	Alıngan	1	2	3	4	5
41	Hoşgörülü	1	2	3	4	5
42	Düzenli	1	2	3	4	5
43	Titiz	1	2	3	4	5
44	Tedbirli	1	2	3	4	5
45	Azimli	1	2	3	4	5

1	Şube Kodu	
2	Doğum Tarihi	
3	Suç Tarihi	
4	Suçun işlendiği günün saati kaçtır?	
5	Suç esnasında madde kullanmış mı?	a. Evet b.Hayır
6	Evet ise, türü nedir?	
7	Suç esnasında alkol almış mı?	a. Evet b. Hayır
8	Yanıt evet ise, miktarı nedir?	
9	Maktül ile bir yakınlığı var mı?	a. Evet b. Hayır
10	Yanıt evet ise; Belirtiniz.	
11	Daha önce hüküm giymiş mi?	a. Evet b. Hayır
12	Yanıt evet ise; Hangi suçtan hüküm giymiş?	
13	Daha önce şüpheli olmuş mu?	a. Evet b. Hayır
14	Yanıt evet ise; hangi suçtan?	
15	Cinsiyeti	a. Kadın b. Erkek
16	Medeni hali	a. Bekar b. Nişanlı c. Evli d. Boşanmış e. Dul
17	Eğitim düzeyi nedir?	a. Okur-Yazar degil b. İlkokul terk c. İlkokul mezunu d. Orta okul terk e. Orta okul mezunu f. Lise terk g. Lise Mezunu h. Üniversite terk i. Üniversite mezunu j. Master
18	Annesi hayatta mı?	a. Evet b. Hayır
19	Babası hayatta mı?	a. Evet b. Hayır
20	Annesinin eğitimi nedir?	a. Okur-Yazar degil b. İlkokul terk c. İlkokul mezunu d. Orta okul terk e. Orta okul mezunu f. Lise terk g. Lise Mezunu h. Üniversite terk i. Üniversite mezunu j. Master

21	Babasının eğitimi nedir?	a. Okur-Yazar degil b. İlkokul terk c. İlkokul mezunu d. Orta okul terk e. Orta okul mezunu f. Lise terk g. Lise Mezunu h. Üniversite terk i. Üniversite mezunu j. Master
22	Kardeş sayısı nedir?	
23	Hükümlü kaçıncı kardeş?	
24	Üvey kardeşleri var mı?	a. Evet b. Hayır
25	Yanıt evet ise; Kaç üvey kardeşi var?	
26	İkamet adresini yazınız.	
27	İkamet ettiği adresle suç mahalli aynı semtte mi?	a. Evet b. Hayır
28	Yanıt hayır ise; suç mahalli nerede, belirtiniz.	
29	Hükümlünün ortalama aylık hane geliri nedir?	a. 0 – 1000 b. 1001 – 2000 c. 2001 – 3000 d. 3001 – 4000 e. 4001 – 5000 f. 5001 - 6000 g. 6001 – 7000 h. 7001 – 8000 i. 8001 – 9000 j. 9001 – 1000 k. 10000 ve üstü
30	Hükümlünün aylık ortalama kişisel geliri nedir?	a. 0 – 500 b. 501 – 1000 c. 1001 – 2000 d. 2001 – 3000 e. 3001 – 4000 f. 4001 – 5000 g. 5001 – 6000 h. 6001 – 7000 i. 7001 – 8000 j. 8001 – 9000 k. 9001 – 1000 l. 10000 ve üstü
31	Arabası var mı?	a. Evet b. Hayır
32	Yanıtınız evet ise; modelini belirtiniz.	
33	Hobileri var mı?	a. Evet b. Hayır

34	Yanıtınız evet ise; belirtiniz.	
35	Kendini 3 cümle de nasıl tarifliyor?	1. 2. 3.
36	İşbirliğine açık mı?	a. Evet b. Hayır
37	Ceza infaz kurumunda iken herhangi bir psikolojik değerlendirme sürecine dahil olmuş mu?	a. Evet b. Hayır
38	Yanıtınız evet ise; belirtiniz.	
39	Ceza infaz kurumunda bireysel müdahale veya grup müdahale programlarına dahil edilmiş mi?	a. Evet b. Hayır
40	Yanıtınız evet ise; belirtiniz.	
41	Hükümlülüğü süresince saldırgan davranışlar sergilemiş mi?	a. Evet b. Hayır
42	Kan grubu nedir?	
43	Kronik bir fiziksel hastalığı var mı?	a. Evet b. Hayır
44	Yanıt evet ise; Belirtiniz.	
45	Psikiyatrik tanısı var mı?	a. Evet b. Hayır
46	Yanıt evet ise; belirtiniz.	
47	Çocukluğunu geçirdiği yer neresidir?	a. Ailesinin yanı b. Aile yakınlarının yanı …… c. Yurt d. Devlet korumasında…… e. Diğer……..
48	Zeka düzeyi (KAM; Kısa Akıl Muayenesi)	a. Kabaca normal b. Zeka sorunu var
49	Yaşam şekli nasıldır? (Suç esnasında)	a. Ailesiyle yaşıyor b. Eşiyle çocuklarıyla yaşıyor c. Yalnız yaşıyor d. Bir arkadaşı(duygusal ilişkisi olmayan) ile bir evi paylaşıyor e. Birlikte yaşıyor(erkek arkadaşı ile) f. Diğer……
50	Suçu işlemeye iten sebepler nelerdir?	a. Evet b. Hayır
51	Yanıtınız evet ise; kısaca belirtiniz.	

52	İşlediği suçu kendi ağzından neye bağlıyor? Kısaca yazınız.(Yanıtı 50. sorunun içinden yazılabilir.)	
53	Suçunu kabul ediyor mu?	a. Evet b. Hayır
54	Kabul etmiyorsa, hangi nedeni ileri sürüyor? Kısaca belirtiniz.	

UPPS-Dürtüsel Davranış Ölçeği

	Bana hiç uymuyor	Bana biraz uymuyor	Bana biraz uyuyor	Bana çok uyuyor
1. İhtiyatlı ve tedbirli biriyimdir.				
2. Düşüncelerim ölçülü ve bir amaca yöneliktir.				
3. Düşünmeden konuşan biri değilim.				
4. Harekete geçmeden önce biraz durup yapacağım şey üzerine düşünürüm.				
5. Nasıl yürüteceğimi tam olarak bilmediğim bir projeye başlamak istemem.				
6. Karşılaştığım sorunları mantıklı bir biçimde değerlendirerek "makul" bir yaklaşımda bulunma eğilimindeyim.				
7. Kararlarımı genellikle dikkatlice enine boyuna düşünerek veririm.				
8. İhtiyatlı biriyimdir.				
9. Yeni bir durumun içine girmeden önce, o durumun bana neler kazandırabileceğini bilmek isterim.				
10. Herhangi bir şey yapmadan önce genellikle iyice düşünürüm.				
11. Bir konuyla ilgili karar vermeden önce tüm avantaj ve dezavantajları hesaba katarım.				
12. Dürtülerimi kontrol etmede sorun yaşarım.				
13. Şiddetli isteklerime direnç göstermede sorun yaşarım. (örneğin, yemek, sigara içmek vb.)				
14. Kendimi çoğu kez, sonradan pişman olup da kurtulmak istediğim işlerin içine sokarım.				
15. Kendimi kötü hissettiğimde, çoğu kez o anda iyi hissettiren fakat sonradan yaptığıma pişman olduğum şeyler yaparım.				
16. Kendimi kötü hissettiğim bazı zamanlarda, kendimi kötü hissettirse bile yapmakta olduğum şeyi durduramam.				
17. Üzgün olduğum zamanlarda çoğu kez düşünmeden hareket ederim.				
18. Reddedildiğimi hissettiğim zamanlarda, çoğu kez sonradan pişman olduğum şeyler söylerim.				
19. Duygularıma göre hareket etmemin önüne geçemiyorum.				
20. Sorunlarla karşılaştığımda onları çoğu kez içinden çıkılmaz bir hale getiririm çünkü üzgün olduğum zamanlarda düşünmeden hareket ederim.				
21. Bir tartışmanın en ateşli anında, çoğu kez sonradan pişman olduğum sözler söylerim.				
22. Duygularımı her zaman kontrol altında tutmayı başarabilirim.				
23. Bazen aklıma eseni yapar ve sonra pişman olurum.				
24. Genellikle yeni ve heyecan verici deneyimler ve duygular ararım.				
25. Bu hayatta her şeyi bir kere deneyeceğim.				
26. Bir sonraki hamlenin çabuk yapıldığı spor ve				

oyunlardan hoşlanırım.				
27. Su kayağı yapmaktan keyif alabilirim.				
28. Risk almaktan hoşlanırım.				
29. Paraşütle atlamak hoşuma gidebilir.				
30. Biraz korkutucu ya da gelenekdışı dahi olsalar, yeni deneyimler ve duygular yaşamaya açığımdır.				
31. Uçak kullanmayı öğrenmek hoşuma gidebilir.				
32. Ara sıra biraz korkutucu işler yapmaktan keyif alırım.				
33. Yüksek bir dağın tepesinden aşağıya hızla kayarken hissedilen duygular bana keyif verebilir.				
34. Hava tüpü olmadan dalış yapmak hoşuma gidebilir.				
35. Arabayı hızlı sürmek hoşuma gidebilir.				
36. Genellikle olayları sonuna kadar takip etmeyi severim.				
37. Kolayca pes etme eğiliminde olan biriyim.				
38. Bitmemiş, yarım kalan işler canımı sıkar.				
39. Bir şey yapmaya başladığımda, durmaktan nefret ederim.				
40. Kolaylıkla konsantre olabilirim.				
41. Başladığım işi bitiririm.				
42. İşleri zamanında bitirebilmek için belirli bir düzen içinde çalışma konusunda oldukça iyiyimdir.				
43. Ben her zaman yapacak bir işi olan üretken biriyim.				
44. Başladığım hemen hemen her işin sonunu getiririm.				
45. Yapılması gereken küçük işleri bazen hiç umursamam.				

BECK ANKSİYETE ÖLÇEĞİ

İsim:_____ Tarih:_____

Aşağıda insanların kaygılı ya da endişeli oldukları zamanlarda yaşadıkları bazı belirtiler verilmiştir. Lütfen her maddeyi dikkatle okuyunuz. Daha sonra her maddedeki **bugün dahil son bir haftadır** sizi nekadar rahatsız ettiğini yandaki uygun yere (x) işareti koyarak belirleyiniz.

		Hiç	**Hafif Düzeyde** *Beni pek etkilemedi*	**Orta Düzeyde** *Hoş değildi ama katlandım*	**Ciddi Düzeyde** *Dayanmakta çok zorlandım*
1	Bedeninizin herhangibir yerinde uyuşma veya karıncalanma	⓪	①	②	③
2	Sıcak/ ateş basmaları	⓪	①	②	③
3	Bacaklarda halsizlik, titreme	⓪	①	②	③
4	Gevşeyememe	⓪	①	②	③
5	Çok kötü şeyler olacak korkusu	⓪	①	②	③
6	Başdönmesi veya sersemlik	⓪	①	②	③
7	Kalp çarpıntısı	⓪	①	②	③
8	Dengenizi kaybedeceğiniz duygusu	⓪	①	②	③
9	Dehşete kapılma	⓪	①	②	③
10	Sinirlilik	⓪	①	②	③
11	Boğuluyormuş gibi olma hissi	⓪	①	②	③
12	Ellerde titreme	⓪	①	②	③
13	Titreklik	⓪	①	②	③
14	Kontrolü kaybetme duygusu	⓪	①	②	③
15	Nefes almada güçlük	⓪	①	②	③
16	Ölüm korkusu	⓪	①	②	③
17	Korkuya kapılma	⓪	①	②	③
18	Midede hazımsızlık veya rahatsızlık hissi	⓪	①	②	③
19	Baygınlık	⓪	①	②	③
20	Yüzün kızarması	⓪	①	②	③
21	Terleme (sıcağa bağlı olmayan)	⓪	①	②	③

BECK DEPRESYON ENVANTERİ

AÇIKLAMA:

Sayın cevaplayıcı aşağıda gruplar halinde cümleler verilmektedir. Öncelikle her gruptaki cümleleri dikkatle okuyarak, BUGÜN DÂHİL GEÇEN HAFTA içinde kendinizi nasıl hissettiğini en iyi anlatan cümleyi seçiniz. Eğer bir grupta durumunuzu, duygularınızı tarif eden birden fazla cümle varsa her birini daire içine alarak işaretleyiniz.

Soruları vereceğiniz samimi ve dürüst cevaplar araştırmanın bilimsel niteliği açısından son derece önemlidir. Bilimsel katkı ve yardımlarınız için sonsuz teşekkürler.

1- 0. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissetmiyorum.
1. Kendimi üzüntülü ve sıkıntılı hissediyorum.
2. Hep üzüntülü ve sıkıntılıyım. Bundan kurtulamıyorum.
3. O kadar üzüntülü ve sıkıntılıyım ki artık dayanamıyorum.

2- 0. Gelecek hakkında mutsuz ve karamsar değilim.
1. Gelecek hakkında karamsarım.
2. Gelecekten beklediğim hiçbir şey yok.
3. Geleceğim hakkında umutsuzum ve sanki hiçbir şey düzelmeyecekmiş gibi geliyor.

3- 0. Kendimi başarısız bir insan olarak görmüyorum.
1. Çevremdeki birçok kişiden daha çok başarısızlıklarım olmuş gibi hissediyorum.
2. Geçmişe baktığımda başarısızlıklarla dolu olduğunu görüyorum.
3. Kendimi tümüyle başarısız biri olarak görüyorum.

4- 0. Birçok şeyden eskisi kadar zevk alıyorum.
1. Eskiden olduğu gibi her şeyden hoşlanmıyorum.
2. Artık hiçbir şey bana tam anlamıyla zevk vermiyor.
3. Her şeyden sıkılıyorum.

5- 0. Kendimi herhangi bir şekilde suçlu hissetmiyorum.
1. Kendimi zaman zaman suçlu hissediyorum.
2. Çoğu zaman kendimi suçlu hissediyorum.
3. Kendimi her zaman suçlu hissediyorum.

6- 0. Bana cezalandırılmışım gibi geliyor.
1. Cezalandırılabileceğimi hissediyorum.
2. Cezalandırılmayı bekliyorum.
3. Cezalandırıldığımı hissediyorum.

7- 0. Kendimden memnunum.
1. Kendi kendimden pek memnun değilim.
2. Kendime çok kızıyorum.
3. Kendimden nefret ediyorum.

8- 0. Başkalarından daha kötü olduğumu sanmıyorum.
1. Zayıf yanların veya hatalarım için kendi kendimi eleştiririm.

2. Hatalarımdan dolayı ve her zaman kendimi kabahatli bulurum.
3. Her aksilik karşısında kendimi hatalı bulurum.

9- 0. Kendimi öldürmek gibi düşüncelerim yok.
1. Zaman zaman kendimi öldürmeyi düşündüğüm olur. Fakat yapmıyorum.
2. Kendimi öldürmek isterdim.
3. Fırsatını bulsam kendimi öldürürdüm.

10- 0. Her zamankinden fazla içimden ağlamak gelmiyor.
1. Zaman zaman içinden ağlamak geliyor.
2. Çoğu zaman ağlıyorum.
3. Eskiden ağlayabilirdim şimdi istesem de ağlayamıyorum.

11- 0. Şimdi her zaman olduğumdan daha sinirli değilim.
1. Eskisine kıyasla daha kolay kızıyor ya da sinirleniyorum.
2. Şimdi hep sinirliyim.
3. Bir zamanlar beni sinirlendiren şeyler şimdi hiç sinirlendirmiyor.

12- 0. Başkaları ile görüşmek, konuşmak isteğimi kaybetmedim.
1. Başkaları ile eskiden daha az konuşmak, görüşmek istiyorum.
2. Başkaları ile konuşma ve görüşme isteğimi kaybetmedim.
3. Hiç kimseyle konuşmak görüşmek istemiyorum.

13- 0. Eskiden olduğu gibi kolay karar verebiliyorum.
1. Eskiden olduğu kadar kolay karar veremiyorum.
2. Karar verirken eskisine kıyasla çok güçlük çekiyorum.
3. Artık hiç karar veremiyorum.

14- 0. Aynada kendime baktığımda değişiklik görmüyorum.
1. Daha yaşlanmış ve çirkinleşmişim gibi geliyor.
2. Görünüşümün çok değiştiğini ve çirkinleştiğimi hissediyorum.
3. Kendimi çok çirkin buluyorum.

15- 0. Eskisi kadar iyi çalışabiliyorum.
1. Bir şeyler yapabilmek için gayret göstermem gerekiyor.
2. Herhangi bir şeyi yapabilmek için kendimi çok zorlamam gerekiyor.
3. Hiçbir şey yapamıyorum.

16- 0. Her zamanki gibi iyi uyuyabiliyorum.
1. Eskiden olduğu gibi iyi uyuyamıyorum.
2. Her zamankinden 1-2 saat daha erken uyanıyorum ve tekrar uyuyamıyorum.
3. Her zamankinden çok daha erken uyanıyor ve tekrar uyuyamıyorum.

17- 0. Her zamankinden daha çabuk yorulmuyorum.
1. Her zamankinden daha çabuk yoruluyorum.
2. Yaptığım her şey beni yoruyor.
3. Kendimi hemen hiçbir şey yapamayacak kadar yorgun hissediyorum.

18- 0. İştahım her zamanki gibi.
1. İştahım her zamanki kadar iyi değil.

2. İştahım çok azaldı.
3. Artık hiç iştahım yok.

19- 0. Son zamanlarda kilo vermedim.
1. İki kilodan fazla kilo verdim.
2. Dört kilodan fazla kilo verdim.
3. Altı kilodan fazla kilo vermeye çalışıyorum.

20- 0. Sağlığım beni fazla endişelendirmiyor.
1. Ağrı, sancı, mide bozukluğu veya kabızlık gibi rahatsızlıklar beni endişelendirmiyor.
2. Sağlığım beni endişelendirdiği için başka şeyleri düşünmek zorlaşıyor.
3. Sağlığım hakkında o kadar endişeliyim ki başka hiçbir şey düşünemiyorum.

21- 0. Son zamanlarda cinsel konulara olan ilgimde bir değişme fark etmedim.
1. Cinsel konularla eskisinden daha az ilgiliyim.
2. Cinsel konularla şimdi çok daha az ilgiliyim.
3. Cinsel konular olan ilgimi tamamen kaybettim.

GSA-12

Son Zamanlarda,

1.	Endişeleriniz nedeniyle uykusuzluk çekiyormusunuz?	Hayır, hiç çekmiyorum	Her zamanki kadar	Her zamankinden sık	Çok sık
2.	Kendinizi sürekli zor altında hissediyor musunuz?				
3.	Yaptığınız işe dikkatinizi verebiliyor musunuz?				
4.	İşe yaradığınızı düşünüyor musunuz?				
5.	Sorunlarınızla uğraşabiliyor musunuz?				
6.	Karar vermekte güçlük çekiyor musunuz?				
7.	Zorlukları halledemeyecek gibi hissediyor musunuz?				
8.	Değişik yönlerden baktığınızda kendinizi mutlu hissediyor musunuz?				
9.	Günlük işlerinizden zevk alabiliyor musunuz?				
10.	Kendinizi keyifsiz ve durgun hissediyor musunuz?				
11.	Kendinize güveninizi kaybediyor musunuz?				
12.	Kendinizi değersiz biri olarak görüyor musunuz?				

ÖZGEÇMİŞ

I. Bireysel Bilgiler

Adı Soyadı : Sevgi Güney

Doğum Yeri ve Tarihi :

Uyruğu :

II. Eğitim

2015 – Devam *Disiplinler Arası Adli Bilimler Ana Bilim Doktora Öğrencisi*, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Ankara Üniversitesi.

1997 – 1998 *Advanced Psychotherapies: Trauma Therapies and Counselling, Marriage and Relationship Counselling,* School of Psychology, Cairnmillar Institute, Melbourne, Victoria – Australia (CRICOS No: 02781E)

1988 – 1991 Master of Science in Psychology (Clinical Psych), Social Science Institute, Middle East Technical University, Ankara - Turkey

1982 – 1986 Psikoloji Lisans derecesi, Psikoloji Bölümü, Edebiyat Fakültesi, Ege Üniversitesi, İzmir – Türkiye.

III. Ünvanları

Şubat 1993 Öğretim Görevlisi, Ankara Üniversitesi

Şubat 1992 Uzman Psikolog, ODTÜ

Haziran 1986 Psikolog, EGE Üniversitesi

IV. Mesleki Deneyim

İlgi ve çalışma Alanları

Klinik Psikoloji, Psikolojik travmalar, kriz, intihar ve intihar girişimleri, krize müdahale, klinik kriminalistik: suçlu profili, adli kriminal sosyal psikiyatri,

Çalışma Deneyimi

1993 – Öğr. Gör./Akademik Uzman (Klinik Psikolog), Krize Müdahale Merkezi, Ankara Üniversitesi

1993 – 2004 – Öğr. Gör./Akademik Uzman (Klinik Psikolog), Krize Müdahale Merkezi, Psikosomatik hastalıklar Kliniği, Psikoz Kliniği, ve Ergen Kliniği, Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı, Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi, Ankara Üniversitesi

2004 – 2013 – Öğr. Gör./Klinik Psikolog, Eğitimde Psikolojik Hizmetler Bölümü, Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara Üniversitesi

2013 – 2015 – Öğr. Gör./Klinik Psikolog, Sağlık Ünitesi, Kültür Spor Daire Başkanlığı, Ankara Üniversitesi

2015 – Devam ediyor - Öğr. Gör./Klinik Psikolog, Beypazarı Meslek Yüksek Okulu, Ankara Üniversitesi

V. Bilimsel Ödülleri ve Bilimsel Kuruluş Üyelikleri

Ödüller

TUBITAK – BIDEP; The Scientist (Science Person) Support Department of The Scientific and Technological Research Council of Turkey (TUBITAK) with her study namely: A metaanalitical study on Marriage and Relationship Research in Turkey: A preliminary report, September 2008.

FELLOWSHIP ÖDÜLÜ (*Fellowship Award):* School of Psychology, CAIRNMILLAR INSTITUTE, Melbourne-Australia, Ekim, 2010.

Mesleki Dernek Üyelikleri

Türk Psikologlar Derneği (TPD, Turkiye), Üye

Avustralya Psikologlar Derneği (APS, AU), Üye

International Association of Cognitive Therapy, Bilişsel ve Davranışsal Terapiler Derneği aracılığıyla, Üye

International Societies For Traumatic Stress Studies (ISTSS; USA), Üye

International Positive Psychology Association (IPPA, USA), Kurucu Üye (Charter Member)

Center of Applied Positive Psychology (CAPP; United Kingdom) – Kurucu Üye (Founding Member)

VI. Bilimsel Yayınları (Son Yıllara ait)

Kitap Bölümleri (İngilizce)

Psychopathy: The Reflection of Severe Psychosocial Dysfunction

Güney S (2017). "Psychopathy – New Updates on an Old Phenomenon" Ed. Federico Durbano, ISBN 978-953-51-3694-1, Print ISBN 978-953-51-3693-4, InTech, December.

Güney S (2012). Mental Health, Trauma and Trauma Related Disorders, Ed. Victor Olisah: Essential Notes in Psychiatry, ISBN 978-953-51-0574-9, InTech, April.

Kitap Bölümleri (Türkçe)

Güney S (2019). "Canlı Bomba Profili", Adli Dil Bilim içinde, Ed. Selma Elyıldırım ve Hamit Hancı, Seçkin Kitapevi, Aralık, Ankara

Güney S (2019). "Davranış Analizi", Adli Dil Bilim içinde, Ed. Selma Elyıldırım ve Hamit Hancı, Seçkin Kitapevi, Aralık, Ankara

Güney S (2019). "Kriptoloji", Adli Dil Bilim içinde, Ed. Selma Elyıldırım ve Hamit Hancı, Tıp Hukuku Kitapları, Seçkin Kitapevi, Aralık, Ankara

Güney S (2019). "Sokak ve Çete Dili", Adli Dil Bilim içinde, Ed. Selma Elyıldırım ve Hamit Hancı, Seçkin Kitapevi, Aralık, Ankara

Güney, S. (2017) "Mağdur yetişkinlere müdahale teknikleri", Ed. Emre Şenol Durak, Mithat Durak: Adli Psikolojide Gözlem, Görüşme ve Psikolojik Değerlendirme, Nobel Yayınları, Ankara. https://www.nobelyayin.com/detay.asp?u=14556

Güney, S. ve Durak, Ş. E. (2017)" Dünya da ve Türkiye de Adli Psikoloji", Ed. Emre Şenol Durak, Mithat Durak: Adli Psikoloji, Nobel Yayınları, Ankara. https://www.nobelyayin.com/detay.asp?u=14526

Guney, S. (2017) "Suç ve Suç Türleri", Ed. Emre Şenol Durak, Mithat Durak: Adli Psikoloji, Nobel Yayınları.

Güney, S. (2017) "Hırpalanmış Kadın Sendromu" Ed. Emre Şenol Durak, Mithat Durak: Adli Psikolojide Gözlem, Görüşme ve Psikolojik Değerlendirme, Nobel Yayınları, Ankara.

2016 yılından bu yana indeksli dergilerdeki yayınları

Güney, S (Baskıda). Cinayet işlemiş kadınlar için suçlu profil indeksi.

Guney, S. (2017) Inandırılmış failler: Psikolojik Manipülasyon Tekniklerinin Kötü Amaçlı Kullanımı (Deceived Perpetrator: The Malicious Use of Psychological Manipulation Techniques, TürkBilim, 5 (22), pp: 249 – 256.

Dogan B, Canturk G, Canturk N, **Guney S**, Ozcan E. (2016) Assessment of Private Security Guards by Suicide Probability Scale and Brief Symptom Inventory. *Riv Psichiatr,* **51** (2): 72-78. http://www.rivistadipsichiatria.it/r.php?v=2246&a=24200&l=326052&f=allegati/02246_2016_02/fulltext/05-Dogan%20(72-78).pdf

Guney, S. (2016) Nörofizyoloji ve Davranışlarımız (Neurophysiology and Behaviors), Turkish Journal of Forensic Sciences, vol. 15 (4): 25 – 34 . https://www.seckin.com.tr/kitap/586586632

Guney, S. (2015) Pozitif Psikoterapi: Ruh Sağlığına Yeni Bir Bakış (Positive Psychotherapy: A New Understanding for Mental Health), Türkiye Klinikleri-Psikiyatri Özel Sayısı (Turkish Clinics-Psychiatry-Special Topics, 8 (2): 50-55. http://www.turkiyeklinikleri.com/article/tr-pozitif-psikoterapi-ruh-sagligina-yeni-bir-bakis-acisi-71498.html

VII. Bilimsel Etkinlikler

Uluslararası Kongreler

Güney Sevgi – Adli Vakalarda Pozitif Psikoterapi Uygulamaları, Davetli Konuşmacı, 5. Adli Hemşirelik, 4. Adli Sosyal Hizmet, 3. Adli Gerontoloji Kongresi, 14 – 16 Kasım 2019, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Ankara - Türkiye

Güney, Sevgi – Çocuk ve Ergen Adli Vakalar için Adli Görüşme Teknikleri, Uluslararası 4. Adli Hemşirelik, 3. Adli Sosyal Hizmet ve 2. Adli Gerontoloji Kongresi, 18-20 Ekim 2018, Hitit Üniversitesi, Çorum -Türkiye.

Güney, Sevgi - Öfke Yönetimi, Davetli Konuşmacı, Davetli Konuşmacı, Uluslararası 3. Adli Hemşirelik, 2. Adli Sosyal Hizmet ve 1. Adli Gerontoloji Kongresi, 12-14 Ekim 2017, Bozok Üniversitesi, Yozgat-Turkiye.

Güney, Sevgi (2016) "Türkiye de Psikoloji Uygulamaları", Prof. Dr. İ. Hamit Hancı (Ed), Prof. Dr. Yener Ünver (Ed) 3. Ulusal Sağlık Hukuku Kongresi, Bursa 23-25 Nisan 2016 (kitabın basımı Ekim 2016), 1. Baskı, sayfa 245 – 255. Seçkin Kitapevi. https://www.seckin.com.tr/kitap/721634252

Güney, Sevgi - Çocuk ihmali ve istismarında psikolojik istismarın önlenmesi, Sözel bildiri, Uluslararası II. Adli Hemşirelik, I. Adli Sosyal Hizmet kongresi, (Psychological Abuse Prevention in Child Abuse and Neglect, 3-4 kasım 2016 Kırıkkale- Turkey

Güney, S. (2015) Travma vakalarında psikolojik değerlendirme, Davetli Konuşmacı, II. Adli Psikoloji Sempozyumu 20-22 Mart 2015 İncirliova-Aydın-Türkiye. Sempozyum sekreteryasında görevli

Güney, S. (2015) Beypazarı adli bilimler günleri, Sekreterya da görevli, Psikoloji Uygulamaları.

Farklı Kurumlara Verdiği Eğitim ve Danışmanlıklar

Canlı Bombacılar – İntihar Bombacıları, Jandarma Komando Okulu ve Eğitim Merkezi Komutanlığı, Ekim 2019, Foça, İzmir

Canlı Bomba Profili - Emniyet Genel Müdürlüğü Koruma Dairesi Başkanlığı, Kasım 2018, Ankara

İnandırılmış Failler - Emniyet Genel Müdürlüğü Koruma Dairesi Başkanlığı, Kasım 2018, Ankara

Öfke Yönetimi - Emniyet Genel Müdürlüğü Koruma Dairesi Başkanlığı, Kasım 2018, Ankara

Stres Yönetimi Emniyet Genel Müdürlüğü Koruma Dairesi Başkanlığı, Kasım 2018, Ankara

Beypazarı Rehberlik Araştırma Merkezi (Aralık 2018)

Özsaygı Eğitimi;
- Özsaygı ile ilgili Kurumsal Bilgi Eğitimi
- Özsaygı ile ilgili Psikolojik Danışma Örneği ve Çalışma Formları

Travma Eğitimi;
- Travma mağduru kişilerle görüşme ilkeleri
- Travmatik Yaşantının Psikolojik Açıdan Değerlendirilmesi ve İlgili Değerlendirme Ölçekleri
- Psikolojik Travma Uygulamalarının Değerlendirilmesi ve Danışmanlığı
- Süpervizyon (Vakaların tek tek gözden geçirilmesi)

Eğitim süresi: 72 saat – 9 gün / 8 saat

Aile Danışmanlığı Eğitimi

Aile Danışmanlığı Tarihçe, Teoriler, Teorilerin uzantısı aile terapileri
Eğitim süresi: 40 saat – 5 gün / 8 saat

VIII. Online Eğitim

Comprehensive Meta - Analysis, Online Meta – Analitik çalışma yapmak için programın Sertifika Eğitimi, 2009.